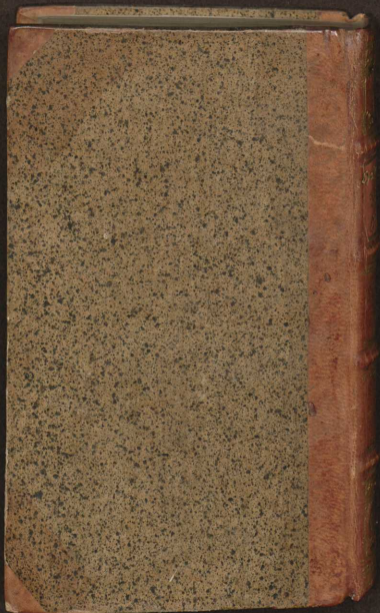

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.

Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.

Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.

Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.

Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

2-193.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 28°

1 1 02 0 8 02919 7

1R02

Jesviteſke

Historia:

Om deris første Begyndelse/
Naffn / Udskillige Slags / Leffnet
blandt den gemeine Mand / Ziemleffnet/
Løffter / Privilegier / Miraceler / Lars
dom / Sader oc Moder / Oc om des
ris dødelig affgang :

Handwritten: Af
Af

ELIA HASEN

MULLERO paa Latine samt
menscreffuen :

De nu det fornemmeste der vds
aff paa Danske vddragen / ved
N. M. A.

Handwritten: All Prom

A N N O

M. DC. VII.

Handwritten: Jeanes michaels v. j. 1677

Sortale:

Denne Historie om Jesviterne/ er
vidløsttig paa Latine sammens
screffuen aff Elia Hasenmüller/
huilken Elias vaar vdi mange Aar vdi
de Jesviteske Scholer oc Collegijs op
dragen. Men der hand aff Guds synder
lige Naade fornam/ det vaar intet andet
end Bedragerj Jesviterne fore med/ haff
uer hand slet oc aldelis gifuet sig fra dens
nem/ oc ind til Tybing / huor hand vaar
vdi tu Aar / oc der lod sig lare oc vnder
wise vdi den Religion som mod Passves
dommet ved salige Doct. Luth. oc andre
Gudfryctige lærere blef reformeret. Men
der Jesviterne satte flux effter hannem/
befryctendes/ at hand i fremtiden skulle
obenbare deris skalkhed: Da hafuer hand
giffuen sig hen til Wittenberg/ oc der off
uerantuordet Polycarpo/ som da der var
Superintendent/ den Jesviteske Historie/
som hand self sandferdeligen/ saa som den
der self haffde seet oc hørdt altingest/ den
sammendragen haffde. Her effter bleff
A ij hand

Sortale :

hand/ dog met stor Skøbelighed til Wite
tenberg paa en tre Ugers tid/ oc siden der
vdi H. Erren sødelig hensoff. Bless heder
ligen begraffuen Anno 1587. den 7. Maj.

Effter hans dødelige affgang/ haff
uer forbemelte Doct. Polycarpus tuende
gange ladet samme Jesviteske Historie
paa obenbarlige Tryck vdgaae/ lige saa
som den aff. salige Hasenmüller paa Lati
ne er sammenscreffuen. Oc er mig beret /
at den paa Tydske skulle vare vdsat/ dog
den er mig icke kommen til sunde. Men af
det Latine haffuer ieg det fornemeste vd
dragen/ den menige Mand til nytte. Zu
lyst haffuer her om mere at vide/ hand
lase det Latinske eller Tydske. Oc her

met vil haffue Leseren Gud
befalendes.

Det

Det første Capittel:

Om Jesviternes første begyndere oc
Stiftsherre/ ved Naaffn Ignatius Lo-
jola, en Guds forgaaen Lands-
Knecht.

Jesviterne bekiende selff/ at
Ignatius Lojola er deris Or-
dens første Fader / huilcken vaar
født vdi Hispanien aff Adelig
stamme/ Men vaansleetet formedelst hoff-
modighed/ærgierighed oc kiødsens lyst: vdi
hans tilvæxt / vaar hand saa vguddelig/ at
hand med sit Verie støtte mod Himmelen
oc sagde: Om det end skønt vaar alle Gu-
der imod/ da ville hand ligeuel heffne sig of-
uer sine Fiender. Bobadilla en aff de før-
ste Jesviteske Fædre/ bekiende/ at forbemel-
te Lojola vaar saa grum oc forfærdelig/
at huo hannem gjorde imod til det ringeste
Haar/da strax giennemstøtte hand den med
sit Verie.

Denne hans forfærdelig tyrannij hold-
te hand ved end oc siden hand begynte den-
ne Orden. Thi Hoffcus en Jesviteske
Assessor til Rom bekiender/ at Lojola

Jesuiteſke Hiſtorie/

met Suſber ſaa ſlagelleret oc hudffengs
de ſine Medbrødre / at en part aff dem her
offuer døde. Salmanaffer Neopolita-
nus ſagde oc nock aff denne Lojols beſti-
ſke grumhed. Om ſig ſelff paa hans yderſte
ſagde hand / at hand ſaaledis haſſde ſtillet
ſig i ſit gandske Liſſ oc Leſſnet/ at hans Le-
gom vaar aldrig verd nogen hederlige Bes-
graſſuelle.

Huad ſiunes dig nu / gunſtige Leſere /
om denne Jeſuiteſke ſuarmes første begyn-
dere? Huad heller hand er opuaet aff Gud/
eller aff Diefflen/huick en vdi Indien kaller
Jeſviterne ſine Børn. Men hør end frem-
delis det ſom om ham er grueliger.

Effter at denne Jeſuiteſke Begyndere/
opuaet aff ſin Aandelige Fader (ſom er en
Manddrabere oc Løgner aff begyndelſen)
ſig gandske haſſde hengiffuen til Mord oc
Manddrab/da er det ſig tildragen/at hand
i den fare ham tier vaar/haſſuer baade paa
Siæl oc liſſ lide ſtor ſkade oc affbreck. Thi/
der hand ſaa fremſoer vdi ſit Beſteſke ſind/
oc Guds Vrede brende offuer hannem/ er
det ſig i den belejring for Pompeopolis
tils

Jesuiteske Historie

tilbragen/ at det høire Laar paa hannem er
 i tu skut aff en Frankose/det venstre er oc il-
 de saaret/formedelst en Steen som aff mu-
 ren faldt paa hannem: Tilbørligt vaar det/
 at de Søder som løbe effter wskyldige blods
 vdgjeldelse/ i saa maade straffes skulle. Dog
 ville den Guddommelige retfærdighed ey
 paa den tid aldeles ødelegge hannem/ men
 effter Byen vaar ergiffuen/ lod hannem i
 nogen maade komme til sin sørlighed igen/
 Dog saa/ at hand ligeuel haltet paa baade
 Beenene: Huor aff hand forarsagedes at
 offuergiffue Krigen/ oc derfor hengaff sig
 til en hob wnyttige Bøger at lese/ at hand
 her med kunde fordriffue tiden. De/ fordi
 hand haltet paa baade Beenene/derfor bleff
 hand aff anden Addele forhaanet oc bespot-
 tet/ oc aldeles actet for den som vaar wdue-
 lig baade i kri oc Politi. Huorfor hand med
 sig selff er gaaen i raad/om et eenligt Ere-
 miteske Leffnet at fremdrage: (huilcket der
 horte/ kalles et aandeligt Leffnet) oc i saa
 maade tenckte paa en ny Orden at begyn-
 de. Dog disse Jesuiterne/at hand aff Guds
 egen indgiffuelse/ skulle vdi saadan en tan-
 cke være indfalden. Thi de siag/at Jomfru

Jesviteske Historie

Maria med sit Barn Jesu i fassnet/ aabenbaret sig for hannem/ oc raadde ham til/ at hand hendis Søn til ære/ den Jesviteske Orden skulde stifte oc anfange/ her haff loffuet hannem/ at hun vilde bliffue dem den beste Moder/ oc altid dem hielpe oc befordre. Saa skulle hand da først henoffret oc forloffuet sig til S. Peder/ oc her ved bekommen sin forlighed. Siden afflagde den wnyttige lesning/ oc gaff sig hen at lese de hellige Papiistske bøger/ som er Vitæ patrū, de devotione B. Mariæ &c. oc andet saadant squalder. Fremdeles diete de/ at Maria med Barnet/ en anden nat skulle aabenbaret sig for hannem / som hand laa vogen / oc det vdi saadan en deylie oc mildgestalt/ at hand her vdoffuer forglemte all Verdsens lyst oc herlighed/ huilcken Slunhengte ham saa hart i hierne oc hukommelse/ at saa offte hand siden saae op i himmelen/ bleff hannem alt dette Jordeste/ en stor verstyggelse/ lige som hand i Anden bleff henryet/ til det Himmelskes begierlighed.

Det er icke nyt/ at Lojola haffuer sig optenckt saadane Himmelske obenbarelser. I den samme konst hafuer oc Mahomet Tyr:

Jesuiteſke Hiſtorie/

Tyrckeſche Religions anfanger: Pelar-
gus, Gendøernes første Fader / oc andre
brugt. Dem haſſuer oc denne Lojola eff-
terfuld/ oc met ſaadanne løgnactige obens-
barelſer/ſkaffet ſig authoritet oc anſens-
de hoſſine tilhenger.

Men fuldkommelig tror ieg dette ſlags
Solck/som huercken følger Chriſti Lærdom
eller nogen Helligens leſſnet / ingenlunde
at vere aff Gud/men aff Diefflen/huilcken
aff Guds tilladelse / vdi de hellige Englers
ſtickelse tale met hannem oc hans Selſkab
endnu paa denne dag/effterdi de en ville tro
den Evangeliske Sandhed. Huilcket nock-
ſom klart oc beuiſligt er/ baade aff det ſom
nu om Lojola ſagt er/ diſligeste aff hues
her effterfølger. Chriſtus ſagde til Jøderne
Johan. 8. I haſſue Diefflen til Fader/oc i
ville fuldkomme eders Faders begieringer.
Hand vaar en Manddrabere aff begyndel-
ſen/ oc bleff icke beſtandig i ſandhed/ thi der
er icke ſandhed i hannem. Saa offte hand
tal løgn/ da tal hand aff ſit/thi hand er en
løgnere/oc en Fader til løgn. Dette Chri-
ſti Sprock kommer ræt o:ſuer et med Jeſu-
viterne. Jøderne roſet ſig aff deris Fader

Jesviteſke Hiſtorie/

Abraham/ dog de huercken haſſde Abra-
hams Tro eller gjorde Abrahams giernin-
ger : Saa ville de alligeuel hede oc kaldes
Abrahams Børn. Huilcket Chriſtus alde-
les benectet/ effterdi dem ſeilede baade paa
Abrahams tro oc gierninger. I lige maa-
de tage Jeſviterne deris Naſſne aff Jeſu/
dog huercken haſſue Jeſu Lærdom eller
giøre Jeſu Gierninger/ huilcket ſaa
klarligen her effter ſkal beuiſes/ at huo det
en kand giſſue maect/ maa ſiges viſſelig aff
Gud at være forblindet.

Derfore maa wi vel ſige om Jeſviter-
ne : I ere icke aff Jeſu/ men Diefflen er
eders Fader : Thi i giøre hans gierninger/
oc ſtaar paa Antichriſtens Lærdom/ oc der-
for kalder oc Diefflen eder med all rette/ ſi-
ne Børn/ ſaa ſom i ſelſſue vdi de Indian-
ſke miſſiuer tilkiende giſſue. Thi huad løn-
lige de ſlar paa/ huad Mord oc Manddrab/
Reſſueri oc vnderfundighed Jeſviterne be-
gaa/ det forfarer vel nu mange Lande oc
Riger/ Stæder oc byer/ dog kand her man-
ge vel vnderſtaa ſig/ med huad ſuig oc be-
drageri de vdsprede deris Papiſtiſke Løgn/
hart holde der ved/ oc med Ild oc Suerde
for

Jesviteske Historie/

forfuare/ ja i synderlighed her til henloffue sig. Thi foruden de løffte som andre Munskeordener vdi Passuedømmet giøre/ da hafruer disse serdeles sig til fire løffte forsuoren/ Antichristen/ det er/ den Romerske Passue til vilie/ saa at de icke end tør giffue noget andet nick/ end hand vil/ effter som den Passuelig bulla Pauli 3. indholder/ liudendes i denne mening:

Endog wi aff Evangelio lære/ oe aff den Christelige Tro vide/ ja stadeligen beskiende/ at alle de som tro paa Christum ere den Romerske Passue saa som hoffuedet oc Jesu Christi Statholdere vndergiffne/ dog ligeuel/ vore Selskab til dis større ydmyghed/ oe en huer af oss til dis mere tuang oe sin egen vilies benectelse/ dømme oe meene wi storligen at tiene / om wi oss serdeles fremfor det gemeene Baand oc løffte/ forloffue oss i besynderlighed saaledis: at huad somhelst den Romerske Passue/ nerværendes eller effterkommendes befal/ som land tiene til Siælens eller troens forfremmelse/ eller oe til huad somhelst Landskab hand oss hensfickte ville / wi da vden all modsigelse eisler vndskyldning/ det strax at effterkomme
oc

Jesviteske Historie

oe vdrætte/ saa vijt off muelige er/ off tilfor-
 plicte : Huad heller hand off vil vdsende til
 Tyrcken/ eller nogen anden Baantro/ ja
 end oe til dem som vdi Indien ere/ eller oe
 til Kettere/ Splidactige/ eller til dem som
 tro.

Med disse Ord haffuer denne Lojola
 sig oc sit anhang/ som dog i begyndelsen
 vaar ick on ti/ tilbebundet/ forloffuet oc for-
 plictet/ til Julium III. Romerske Paffue/
 formedelst et Løffte/ som kalles *Votū pro-*
fessorum : Hues bestilling er/ at holde
 raad med Paffuen/ oc her vdi anlegge all
 deris sid/ at det Paffuelige Tyrannj kand
 hafue sin fremgang/ oc Christi Rige legges
 øde. Her aff er det kommen/at de Jesviter
 nu vagere alle Lande omkring/oe der vdsaae
 Papisteske sager/ handhesue oc forsuare aff
 høieste mact/ formedelst adskillige Practi-
 cker oc bedragerj/ all Antichristens wgude-
 lige anslag. Oc effterdi de her vdi gaa alle
 andre Muncke tilforn/ derfor handler oc
 Paffuen med dem dis bedre/ærer dem/ Pri-
 vilegerer dem/ forsuarer dem oc med stor
 Rigdom formerer.

Dette er nu vel verb at acte/at Jesviter
 nes

Jesuiteſke Hiſtorie/

nes ſuarm/ icke aff Guds ſøn Jeſu Chriſto/ men aff Ignatio Lojola, en Guds forgaaen Landſknecht er anſtiſtet. Huilcken effter ham feilede Legomens ſtyrcke/ til at føre Krig mod Folck / haſſuer hand bruge Aandens gaffuer/ til at ſtride mod Chriſti Kircke. Oc effterdi hand fornam at Lutherus meget anretteet mod Paſſuens Affguder/ ja ved Guds Ords ſkarpe Suerdt at nedbryde Paſſuens Rige: Her imod ſaa hand oc Cardinalerne/ Biſperne/ Wunckene oc Preſtene at leſſue god Papiſteſke/ de er/ at ruſe oc dricke/ ſkørleſſnet at bedriffue/ krefeligen at ſkøde Kroppen / huorfor oc mange dagligen ſalde Paſſuen fra / oc de ſom noget vaar kommen til Alders/ icke letteligen igen til Paſſuen at kunde igendriffues: Derfor haſſuer hand offuergiffuen Krigs Ordnen/ oc mod ſin Forældres vilie henvandret til Montferat vdi Italien/ der at anſtiſte et nyt oc eenligt Leſſnet: Huor hand til ſig kalder Børn paa gaden/ oc dem vdi den Papiſteſke Lærdom vnderuiſer / foreberendes er beſynderlig Gudelighed/ kaller dem alle til Pœnitence/ icke Chriſti/ men Antichriſti/ til faſte/ ſecte oc ſlagelleren.

Men

Jesuiteſke Hiſtorie/

Men effterdi Lojola en vaar lærd nock
til at kunde være en Regenter for ſamme
Orden: Haſſuer hand hengiffuen ſig til
Pariſſ/ der hand nu vaar hen ved en 30.
Aar gammel/ oc der gaff ſig gandske til
boglige Konſter/ tiggede ſin Føde for huer
Mands Dør / oplærde Børn vden nogen
løn/oc tilbød alle ſin tieniſte oc arbejd vden
betalning: Huor ved hand forhuerffuede
ſig nogen temmelige gunſt hoſſ den wlærde
Almue. Paa det ſidſte ved hans flittige ſtu-
dering er hand offuerhøret oc promoveret
Magiſter/ oc ſtrax begynte at tage ſig an
Stalbrødre oc veſſue paa den ny Orden.

Der Lojola nu aff en Landsknecht var
bleſſuen Student/ aff en Student/ Magi-
ſter/ oc aff Magiſtro en Preſt / begynder
hand alle ſteds at holde Meſſe vden Pen-
ninge oc fortieniſte/ oc opdrager Børn vdi
den Papiſteſke Catechiſmo oc boglige kon-
ſter/ oc her for intet begierde. Oc effterdi
hand fornam ſig at være alt forſuag / eene
alt dette at vdstaa: Haſſuer hand ſammen-
ſanctet ſig nogle Stalbrødre / ſig ſelff vdi
hyeſleri icke wlige/ huileke til Pariſſ vdi det
Huſſ ſom de leſſde vdi / haſſue ſcreffuet ſig
Regle

Jesuiteske Historie/

Regle oc Loffue at leffue effter/ eller oc som
 nogle mene/ aff Cardinalen Caraffa giort/
 oc hand med sit Selskab dem holde skulle.
 Vdi saa maade haffue disse saa lagt deres
 første Fundamente til deris effterkommen-
 des Parthi. Der disse nu saaledis vdi Sta-
 den omløbe oc tiente forgeffs/ forhuersfue-
 de de dem fremfor andre Muncke et syn-
 derligt anseende blant Folck.

De der hand i saa maade haffde lagt et
 temmeligt fundament/ raadslar hand med
 sit anhang om en Reyse til Rom/ der sin
 Ordens confirmat; oc stadfestelse aff Paff-
 uen selff at erlange. Paa Reysen optencker
 hand saa lønlig ved sig self/huorledis hand
 ville drøme en vndryckelse/ oc der med/ sin
 Orden at stadfeste. Hand befal sit anhang
 at gaa hen for i veyen/ selff ville hand ind-
 gaa paa veyen i et Capel at bede: Huor da
 hand tøffuet noget forlunge/ hans Stals
 brødre komme tilbage til hannem ingien.
 Der hand nu saae dem/ fald hand ned paa
 sit Ansiet/ oc laa nogen stund/ lige som
 hand ickē vaar ved sig self/ men vndryct.
 Der de saae dette/ sagde de indbyrdes mel-
 lem dem selff: Vor Pater Ignatius, en-
 ten

Jesuiteſke Hiſtorie/

een er hand daanet/ eller hand ſeer en ſiun.
 Diſ midler tid opvogner hand aff ſin ſelff-
 giorde Drøm/ ſigendis til ſin Stalbrødre:
 Jeg haſſde en Siun forhaande. Wi reyse
 nu til Rom / huor wi maa meget ont lide /
 Men værer ved et frit Mod. Den hellige
 Maria met ſit barn Jeſu/ lod ſig for mig
 til ſiune: Hand loſſde at ville være vor Pa-
 tron oc forſuar.

1539. Eſſter de nu til Rom ankوم / oc paa
 deris Orden confirmas begerendes vaare:
 ſands der mange fine lærde Mend/ ſom
 dømtte faſt nyttiger at være en ſtør part aff
 de mange Munckeordner heller motte aff-
 ſkaffes/ end at der ſkulle nogen ny indſtæ-
 ckes. Beſynderlig var en Gudfryctig Car-
 dinal/ ved naſſa Bartholomæus Gvi-
 dictionus, ſom hefftig imod ſtod Lojole
 angiffuende/ ville ingenlunde indgaa/ at
 en wgudelig oc Gudsforgaaen Landſkneet
 ſkulle nogen Orden anfange: huilcket hand
 baade ſcreff oc dømtte tuert imod Lojola,
 meenendes/ mere nyttelige at være/ den
 gamle Religion at igenkalde/ end nogen ny
 at anſiſſte. Dog kunde hand her med intet
 vdrette. Thi Lojola angaff Paſſuen me-

get

Jesuiteſke Hiſtorie/

get om ſin anſlag/ oc forloffuet ſig oc ſine
Muncke med all friuillighed til Paſſuen/
lofuer vdi alle ſtycker en fuldkommen Indig-
hed/ klager paa det andet Clericies for-
ſømmelſe/ oc beſuer ſig med ſine paa det als-
ler yderſte/ baade med raad oc ſcriffuelſe at
ſkal forbielpede den Romerſke Kircke oc de
Paſſuelige Sede. Der Paſſuen Paulus
III. nu fuldkommelig forſtod Ignatij oc
hans Selſkabs intention oc forſet: con-
firmeer oc ſtaðfeſter hand hañem hans Or-
den Anno 1540. Saa haſſue fordi Jeſui-
terne deris forſte ophaff oc begyndelſe/ icke
aff J E S U, men aff denne Lojola.

Om Ignatij Lojolaes Naſſns oprins-
delſe/ haſſue nogen haſſe ſmucke indfalde.
Thi/nogle drage Ignatij Naſſen aff igno,
Jld. Thi i ſandhed/ da opleſ hand Jlden
iblant Folck/ icke tierlighedsens/ ſom Chris-
tus ved den hellig Land optender/ men
hads oc affvends Jld/ huilcken Diefflen an-
ſticker. Thi for medelſt dette Ignatij Sel-
ſkab/ da forteres daglige Guds Kircke/ ſom
ved en Jld. Saa er oc i dag Jeſuiterne in-
tet andet end almindelige Wordbrendere/
ſom alleſteds antende de Papiſteſke Blus/

Jesuiteſke Hiſtorie.

ved huilcke de ville ſlet oc aldeles affbrende
oc ødelegge Chriſti Kircke. Jeg meen at
hand oc derfor haſſuer ſaaet ſaadan et
Naſſn/ fordi hand er fød til euig Ild/ for-
medelſt ſine Laſter/ Mord/ Koſſueri/ Pa-
piſteſke Affguderj/ ja allermest for ſaadan
ſie ſkadelige oc forderffuelige Selſkabs op-
tænkelse oc paafund.

Lojola meen ieg oc at hand heder /aff
en grim Leone, oc haard Tyran mod
Chriſti Kircke/ huilcken lige ſom den Helſ-
uedis Løwe (1. Petr. 5.) med ſine Stalbrø-
dre løber om i den ganſke Verden/ ſøgen-
dis effter/ huem hand fra Chriſto kand vd-
rykke/ oc den Papiſteſke Antichriſt vnder-
legge/oc i ſaa maade opſluge. Huilcken om-
gang eller omſpring Jeſviterne ſelff ſige at
være deris rætte Kald oc Embede. De eff-
kerdi de Romerſke Paſſuer formercke vel
huor nyttigt ſaadanne Jeſviternes arbejnde
er den Romerſke Kircke/ oc huor mange der
formedelſt dem forføres/ derfor beſtickes
dem alleuegne ſkønne Huſe oc Collegia
at opbygges/paa det/at diſſe Græſhopper/
ſom baade Legemens oc Siælens gode w-
nytteligen ødelegge/ icke ſtulle feyle eller
mangle

Jesviteſke Hiſtorie/

mangle paa antallet. Andre meene/at Lō-
jola ſtulle haſſue ſit Naſſa/ſaa ſom/Æg-
nefuld/ eller Æggnens olla (Gryde) baade
fordi hand med ſit Selskab/koget Paſuens
Æggn oc forſuarer den: Diſligeste fordi
hand haſſuer været ſaadan en olla oc gry-
de/ vdi huilcken den Jeſviteſke hob er koget:
Huilcken/ lige ſom de Grøe Moſes oc Jo-
hannes omtale/ den Chriſten Kircke til for-
derffuelfe/ ere vdgøſte. Jeſviterne ere oc lige
ſom Paſuens olla eller Gryder / aff huil-
cke Paſuen opøſer alle ſine Raad oc An-
ſlag/ ſaa ſom mange Riger/ oc allermeſt
Francrige/ Øſterrige/ Beſern/ Belgium/
Augsburg/ etc. ynckeligen beklage.

Diſſe/ at leg korteligen alt i en Sum
beſlutte vil/ere Lydslands Forredere/huils-
cke/ effter deris egne antegnelfes Indbeſe/ als
le Lydske Forſters raad/ oc Theologo-
rum Anſlag oc Gierninger/den Romerſke
Paſſue forkynde lade. Diſſe ere anfanger
oc begynder til det ny Calendarium, et
adskillige Mord oc Practicker/ ved huilcke
Chriſti Kircke lider den ſtore ſkade oc aff-
breck. De ere all ondſkabs haſſ/ oc ſaadane
nePractikeſke ſammenbundne hoffder/ſom

Jesviteske Historie/

dog aff nogle Førstelige Personer/dem selff
til deris egen forderff oc skade/ hantheffues
oc forfremmes.

Saa effterdi at Ignatius Lojola er
deris første begyndere : Da burde de heller
at kalles aff hånem Ignatianer eller Lo-
joliter, end Jesviter aff Jesu. Dog tiltas
ge de dem dette frydefuld Jesu Naffn / at
de vnder saadant et skien kunde bedrage dis-
sere vnder Antichristens lydighed.

Huorfor en Landsknecht aff Guds til-
ladelse/skulle være denne Ordens Stiffts-
Herre/ lader Jacobus Crusius forstaa/
der hand saa sagde : Vor Ordens Fader
burde at være en Krigsmand: Thi lige som
en Krigsmand med all mact skal imod staa
sin Fiende/ oc ey opholde/ førend hand be-
holder Marken : Saa bør oss aff all mact
at anfalde alle dem som vor helligste Fader
Naffuen er imod/ oc dem med Raad/ tale/
Seriffuelse/ ja end oc med Ild oc Verie al-
deles vdslette aff Jorden/ effter som vore
Løffte mod Lutheranerne vdkreffuer. Saa-
dant beuise de nocksom vdi Gierningen/
baade til Gref Anno 1582. oc til Augsborg
1583. oc 1584. Ja/ her paa arbejnde de al-
lermest/

Jesuiteſke Hiſtorie

ſermest/ at den Lutherske eller reene Evans-
 geliske Lærdom med rode ved Ild oc Vaar-
 ben kand vdrøddes: Meenendes/ den Ro-
 merske Kircke ellers ingenlunde at kand ny-
 de nogen Fred oc Rolighed. De endog/ Jesu-
 viterne ey endnu ere gaaen saa vilt paa/ at
 de selff bruge Vaaben oc Verie: Saa vdi
 rette de dog ved deris listige Raad oc An-
 slag/ at andre gribe til dem/ mod Luthera-
 nerne. Georgius Baderus, en Jesuiteſke
 provincialis vdi Beyren/ haſſuer ſagd:
 Til Augsburg beholder vor Orden ingen
 fred / vden vi ſaa ved Dffrigheden for-
 handle det/ at Evangelica prædicabi-
 lia kand aldeles opryckes/ ſagde end frem-
 deles: Formedelt vore Raad/er de Evans-
 geliske Prædicanter aff Wien vdsaget/ ders-
 for lere nu vores der igien med fred/oc ny-
 de alting effter deris vilie. Den ſamme ly-
 cke ſkulle vi her nyde/ der ſom Dffrigheden
 vilie icke vdsage Lutheranerne: her høre vi
 huad diſſe Lojoliters højeſte ſlid er: Dog
 ligeuel hantheffues oc forſuares de her i
 Tyskland hoſſ off.

Saa maa det være ſagt om Jesuiter-
 nes første ophaff oc begyndelse/ ſom er aff

Jesviteſke Hiſtorie/

Ignatio Lojola, en Gudsfor-gaaen
Landskneet/ en Vgudelig Preſt/ den Ro-
merſke Paſſues tro Lienerer / huilcken vdi
ſin legnactigheds Gryde/ haſſuer toget oc
eilred Jesviterne / oc ſaa ſom nogle Heſte-
fluer/ Hundefluer/ Græſhopper/ Oldens
borger/ Gidinger/ KolOrme/KornOrme
vdsende offuer den gamſke Chriſtenhed.

Det andet Capittel:

Om Jesviternes Naſſne:

Denne Lojola fornam vel andre
Munckcordner at vere foractet/for-
di deres Naſſne vaare icke aff Gud/
men aff dem ſom forſt haſſde dem indſti-
cket/ Saa ſom Franciscani, Domini-
cani &c. Huorfor hand lod ſin Orden
kalles aff IESU Jesviter/ ſigendis ſig her
til at bleffuet foraaſaget aff den Drøm
eller Siun hand ſaae paa den Romer reys-
ſe: Huor at IESUS ſkulle obenbare ſig for
hannem med ſin Moder/oc befalet at hand
ſkulle indſtikke denne Orden / oc kalde den
Compagnia di Gieſu, Det er / Jesu
Compani eller Selskab. Huilcket da at
Paſſuen Paulus III. hørde/ ſagde hand:
Viſſes

Jesviteske Historie/

Visselig er dette Guds Singer : De strax
samtyct dem det Jesviteske Nassn.

Vdi det Geistlige møde som vaar til
Orient/ bleff de kalles/ En Gudelig indski-
ckelse. Til Rom kalles de meentligen Thea-
tini. Vdi deres egen Regle tillegge de sig
saadanne Titler/ at de kalles/ Jesu selskab/
Jesu Tjenere/ det lofflig Jesviteske Sels-
skab/ den hederlig Jesviteske forsamling.
Vdi India oc Calabria, kalles de Jesu
Apostler : Vdi Italien Jesu Brødre oc de
reformerede Præster. Thi med saadanne
Titler/saa som med den Babyloniske ornat
oc smykke/ bepryde de dem/ at Folk skulle
dis bedre tro dem/Dog at de vdi lifff oc leff-
net ere Pharisæerne saa aldeles lige som et
Eg kand være et andet/ vdi all Pharisaiske
Hycklerj/ Dyntieniste/ Vnderfundighed/
Falskhed/oc dog vduortis til siune saare hel-
lige/ De derfor heller motte kalles Tyss-
lands Forredere/ Passuens Landløbere/ oc
Bøddelsuenne/ Sandens sidste dreck (med
være sagt) Aff de barsode Munde til Engels-
stad/ kalles de andre Munkers Scorpio-
ner oc Supber.

Summa : Deris Gierninger vidne/

B iiii

at

Jesuiteſke Hiſtorie/

at de vel maa kalles Rubeniter, ſom beſmitte Guds Seng/ det er Guds Ord.

Pharaoniter, ſom vdgæde Frøe/ Fluſer oc Græſhopper.

Selſsgode oc kiſſactige/ der ingen kand lide/ der vil alle ſteds haſſue deris Fingre i ſaadet.

Oſtentatores, ſom berøme ſig ſelſſ.

Pythagorei oc Stoici, ſom all naturlig Kierlighed forbyde.

Wgudelige/ ſom elſke alle Gudsfor-gaene.

Ureglerige/ den Chriſten Kirckes beſmittelse/ Verdens ſidſte ſkidne Berme/ alle Laſters Berectign/ falſke Propheter/ glubendes Bliffue/ Tyffue oc Mordere/ ja Dieffſens egne Stalbrødre/ ſom deris leſſnet/ lærdom oc ſeder nockſom vidner. Gud naadelig affuend dem fra vore Lande/ oc icke ſtraff off med diſſe Kettere/ for vores tryghed.

Saa forundrer ieg mig ſtorligen/ at Chriſtne Forældre ere ſaa forblindet oc vaanuittige/ at de nogen tid ville betro dette Selſkab deris Børn at informere oc op-lære. Vel kand de vdiſtæke Synen paa den gemcine

Jesuiteſke Hiſtorie/

gemeine Mand formedelt deris ſøde Ord/
vdmnge opſum/ ſmigrendes Facter/ oc ſki-
ckelige proportionerede gang: Men kiende
de dem i deris Hud/ ſaa vel ſom ieg forme-
delt min egen ſtore ſkade haſſuer lærde at
kiende dennem/ da ſkulle de vel heller ſpøtte
ad dem/ end betro dem deris Børn at infor-
mere.

Det tredie Capittel:

Om Jeſuiternes adſkillige Embeder
eller Befalninger oc tiluert:

Lidog det Jeſuiteſke parthi regeres
eſter Lojola Lowe/ ſaa haſſuer li-
geuel diſſe ſpøgſer mellem dem ſelffs
ue indbyrdes adſkillige officia oc beſtillin-
ger. Vdi Italien ere nogle Cloſtere / vdi
huilcke ingen indrages/ vden Herrefolck/
Lærde / eller andre fornemme Perſoner:
Men Lojola, Chriſti Kirckes Forredere/
hand tager alle an/ lad ſig være Eddel eller
weddel/ Lærde eller vlærde/ Unge eller
Gamle/ giør fordi ingen forſkiel paa folck/
Spanier/ Françoſer/ Italianer/ Tydſke/
Tyrcker/ Ryſer/ Araber/ Indianer/ alle er
ham lige kiere, Thi de angiffue/ at dem er

D v

befaa

Jesuiteſke Hiſtorie/

— befalet all Verden at ofuerrenſe/Paffuens
 Rige at forfordre/ forfremme oc fornøye/ de
 Ketterſke Lutheraner til forderfulſe oc øde-
 leggelfe. Paffue Gregorius XIII. ſagde
 ſig vel at haſſue mange tuſinde Klercke oc
 lærde Mend / Men ingen ſom kunde naa
 Jeſviterne op/ det Paſſuelige ſæde at styr-
 cke oc forſuare/ huor for hand oc igien/ dem
 til forfremmelfe/ mod all Raadets decret
 oc beſlutning/ haſuer offuergiffuen dennem
 en heel gantſke Inſel: Huor de haſſue ned-
 brut huſene/ forjaget fattige Encker/ (huil-
 cket oc er ſkeet til Augſburg oc Ingelſtad)
 oc der igen opbygt et Collegium, huilcket
 vdi ſin herlighed oc bekoſtning faſt offuer-
 gaar mange Kongers Slotte oc Feſte / til
 hues bygning forbemelte Paſſue/ haſſuer
 giffuen 25. Tønner Guld/om ellers ſande-
 er/ huad de ſcliff beretter haſſue/ at der vdi
 aarligen opholdes ſkulle 500. Jeſviter/aff
 alle Nationer / dem mod de Lutheraner at
 bruge. Sammeledes haſſuer oc Claudius
 Aquaviva, ſom aff en fornemme Polite-
 ſke Førſte/vaar bleffuen en Jeſviteſke Ge-
 neral, befalet ſine Provincialibus oc
 Rectoribus, at de ſkulle beſlitte ſig paa at
 op/

Jesviteske Historie/

optage mange velnemmede unge Karle oc til Rom at forsende/ der til S. Andres in monte di caballo i den Jesviteske Lærsdom at opdrages / oc siden at bruges mod den Religion vdi Indskland.

De gamle Jesviter vdi de fornemmeske Scholer oc Academier, giøre deris højeste flid / at de formedelst store forløffte kunde vngdommen til sig drage / besynderlig dem som ere Ingeniosi oc velnemmede / der i fremtiden deris Orden tienlig være kunde: Hvilcken konst at bedrage vngdommen med / de kalle / at sike effter dem. Thi i det de forgefs lære vdi Scholer oc Academier, findes der mange fattige Forældre / hvilckede formedelst den ringe fortieniste de her aff haffue kunde / offuerantuarde Jesviterne deris Børn at informere: Hvilcke / naare de bliffue vel lærde / strax formedelst Jesviternes smigger oc søde Ord bedrages de til deris societet oc Selskab at indtrede / saa at naar Forældrene meene deris Børn at skulle hjemkomme / smucke skickelige oc lærde Personer / oc bliffue deris Alderdoms støestaffue / da ere de aff Jesviterne stet forraad / foracte aldels Forældrene / giffue sig vnder

Jesuiteſke Hiſtorie

vnder Paſſuens Indighed / oc i ſaa maade
 Kiende oc ſuerge ſig at bliſſue Chriſti Kir-
 ckes Hoffuedfiender. Saadanne vnge dren-
 ge opdrage de vdi deris vngdoms Aar / no-
 get krefelig / oc vdi alt ſmigre for dennem /
 at de deris Hierter aldelis fra Forældrene
 bedrage kunde / i alle maade ſom en Gule-
 fenger / der huidſter liſſlig oc ſødelig / der
 med de ſmaa Gule at locke oc beſnere. De
 denne maade at locke Børn med / kalle de
 Proſſuelle / tiden / ſom de i ſaa maade tillo-
 ckes vdi / kalle de proſſuelſens Aar.

Naar nu proſſuelſens Aar er ad en-
 de / oc de haſſue giore deris Løſſter / ſtrax
 ſettes de i ſtampen / Det er / ſtrax maa de
 vndergaa deris Pœnitentſes Regle / Saa
 at de aldeles bliſſue deris Rectoris Træl.
 Thi Reglene tilholde huer nykommen Jeſ-
 vit / at hand vdi Indighed ſkal være fuld-
 kommen / oc aldeles være ſom en Kiæp i
 den Gamles Haand / ſom en Blind / en
 Knub / ſom vox mellem dennes Fingre der
 noget vil beſegle : Saa / at derſom hand i
 alle maade lyder ſin Rectori, da er det li-
 ge ſaa got ſom hand lydde Chriſto ſelff.
 Thi ſaa lyder deris 32. Regel : Huo ſom
 ind

Jesuiteſke Hiſtorie/

Indtreder vor Orden/ Hand ſkal anſee ſin
Øffuerſte vdi ſtedet for vor HÆrre JE
ſu Chriſto/ oc aff ſin gantſke Siæl els
ſke/ ære oc lydte hannem / med all redbons
hed oc ydmoghed/ vdi alt det hand paa by
der/ vden all vndſkyldning eller modſigel
ſe/ wanſcendes/ at hans befalning er imod
all ſkiel oc fornufft/ eller oc vaanſkeligt/ ja/
hand ſkal fuldkommeligen opſige / forſage
oc beneecte ſin egen Villie oc Meening / oc
den aldeles ſtille vdi allting effter ſin Su
perior oc Øffuerſte.

Huo ſom nogen Forſtand haſſuer æs
te ſig grandgiffuelig denne Regel : Huoe
vdi mand klarlig ſeer Jeſuiternes Ør
gierighed/ at de aldeles kand vdflette den
HÆRRES JESU Naſſa/ oc
dem ſelff i ſtedet at indſette. Men dette er
noct/ Wi ville nu indgaa vdi Jeſuiternes
Lønhammer / oc vdi Styckeuijs ſee deris
Huſholding.

I. Om Jeſuiternes Generali.

Diffe Lojoliter, icke Jeſu Chriſti/
men Diefflens ſtalbrødre/ for alt
hafue de et hofuet oc øffuerſte/ hualt
et en

Jesuiteſke Hiſtorie/

Den de kalde Generalē, effter den vijs ſom
vdi Paſuedommet brugeligt er: huilket her
aff førſt er kommen. Bonifacius III. for-
huerffuede aff Keiſer Phoca, at hand
motte kaldes oc være en General oc öff-
uerſte Biſcop öffuer alle Biſper. Huilket
Naſſn alle hans Effterkommere ſaa ſom
Antichriſtens forløbere / eller oc Antichri-
ſten ſelff/ ſiden med vold/ tyranni/ wret/ oc
vnderfundighed beholdte. Vdi lige maade/
haffuer oc denne forløbne Landsknect oc
forferdelige Morder Lojola, ſig forbe-
holdt/ ſine effterkommendes Jeſuiteſke Re-
gentere til ære / dette Naſſn Generalis :
Der med til kiende giſſuendis/ huorledis
hand haffuer ſtaaet effter ſin Førmefaders
Paſſuens (ja Sathans) Titel oc Ere-
naſſn.

Naar nu ſaadan en Generalis blant
dennem bliſſuer tilforordnet/ ſaa ſkal hand
ſiden ſin gandske Liffs tid ſamme beſalning
beholde/ lige ſom oc en Paſſue/ ſaa lenge
hand leſſuer/ regiere ſkulle. Derfor/ ſaa er
denne Generalis for Jeſviterne/ lige det
ſamme/ ſom Paſſuen for den Romerſke Kir-
cke/ oc ſidder altid i Raad med Paſſuen/ at
vdi

Jesviteske Historie/

udi de Sager som gielder paa Lutheraners
ne at forderffue / intet vden denne Gene-
rals Raad besluttet. Ja hand er lige som
Passuens Siæl / vden huilcken hand intet
vdrætte kunde. Oc den som nu Anno 1587.
er deres Generalis kalles Claudius A-
quaviva, som tilforn vaar en Første / oc
Passuens Camererer / der oc Passuer giffue
mig min Pas (siger Hasenmüller) huil-
cken D. Lucas Osiander paa Førstens
hoff til Wittenberg / hoff sig beholdte. Den-
ne Claudius Passuer offuerantvordet sin
Søn alt sit Godz / oc nogle Aar forleden/
indgaff sig i den Jesviteske Orden / oc som
ieg Passuer hørde / gaff med sig der ind / off-
uer de 50. tusende Ducater.

Jesviterne ere oc saa snedige / at de icke
vduelge dem nogen ringe Person til Ge-
neral, men Førster oc store Herrer / at de
i saa maade kunde inddrage de Rættige i
Verden i derts Selskab / blant huilcke dog
saa ere vdualde. Huor aff mand klarlig
seer / at endog de indgaar all armodis løffte /
oc foracte all verdslig ære : Saa er der dog
ingen mere anten Penggierig eller æregie-
rig end de / ja traar effter det Passuelige
Sæde.

Jesviteske Historie?

Sæde. Men det bør alt saa dette Lucifers
Selskab vnder ydmyngheds skien at tracte
effter de kunde ophøyes.

Denne Generals Embede er / at re-
giere det Jesviteske Selskab effter Lojolæ
Regle. Hand haffuer oc fri mact til at giø-
re ny Lowe/ oc effter leyligheden forandre
de Gamle : Lige som oc Passuen maa frij
foruende Guds Ord/ som hand haffuer v-
di sit Helligke (Himmelske skulde ieg sagt)
Hiertens Skrin indeluce. Huad somhelsk
denne Generalis forordner/ det tager Jes-
viterne ved / lige som Gud aff Himmelen
selff haffde talet det til dennem.

Alt huad som Jesviterne bestille den
gantske vide Verden offuer/ det scriffue de
denne General til en gang huer Waaned/
oc hand siden lader Passuen det forstaa /
besynderlig om det gielder mod de Luthera-
ner eller Hugener. In Summa/ Huad
Beelzebub er for Diefflene / oc Lucifer for
de fordømde Aander/ Det samme er denne
Generalis for Jesviterne / huileke vist er
Diefflenes Staalbrødre. Hand vdreter
Apoc. det/ at alle Konger paa Jorden/ skal driff-
17. ue hoor med den store Hore/ paa det de skul-
le

Jesuiteſke Hiſtorie

le bliſſue druckne aff hendis Horeries Bijn/
 hues Naſſne der ickē ere ſcreffne i Liſſens
 Bog aff begyndelſen. Men paa det at Ba-
 bylon/ ſom er det ſtore røde Diur/ fuld aff
 beſpottelſens Naſſne/ ey ſkal lide nogen ſka-
 de/ da beſitte diſſe ſig høyligen/ at ingen aff
 deris/ dennem fraſalde ſkulle. Her fra ſens-
 de de nu Bud igen til alle Konger paa jor-
 den/ ved deris Legater omløbe/ oc lade intet
 bliſſue wforſøgt/ indtil ſaa lenge de kunde
 forſkaffe dem ſkønne Collegia, Konges-
 lige inkombſt/ oc alting i offuerflodighed.
 Ja hues Paſſuen ickē nu haſſde dette Par-
 thi/ da ſkulle ickē ſaa mange holde ſig hen
 til dette Babylon/ ſom dog nu ſiunes at væ-
 re paa felde. Men lad dem kun bruge deris
 hoeractige facter/ det ſkal dog ickē altid væ-
 re/ men viſſeltg gribe ſaadan ende/ ſom Pe-
 trus beſlutter om Antichriſten/ ſigendis :
 Deris Dom ſkal ickē lenge tiffue/ oc deris
 Jordgæiſe ſkal ickē lenge ſoffue. Quo ſom
 ickē Hoffuedkulds vil falde i denne Dom/
 hand hør Johannis Xpſt vdi ſin Obenba-
 relſes Bogs 18 cap. ſigendis : Gaar vd fra
 hende mit Golcē/ at i ickē ſkulle bliſſue deels
 actige vdi hendis Synder: Paa det i ſkulle
 E ickē

Jesuiteſke Hiſtorie/

icke ſaa nogen aff hendis Plager. Eſſet
ſom wi noget nu om hofuedet haſſue talet/
ſaa ville wi oc gaa hen til de andre Lemmer.

II. Om Jeſuiternes Viſiddere oc inderſte Raad :

DEt efter Generalen, ere tilſticket
fire Aſſiſtentes eller Viſiddere/
hvilcke ſom oc altid ſkal bliſſue til
Rom/ at ſidde Raad oc Ket med Paſſuen
oc Generalen vdi de lønlige Jeſuiteſke ſa-
ger/ oc giøre dem biſtand med raad oc an-
ſlag/ ſaa vel ſom med Scriſſuelſer / vdi de
Stycker ſom den Paſſuelige Kircke er an-
langendes/ oc Lutheranerne land komme til
affald. Lige ſom Generalen nu er Paſſu-
en Indige/ ſaa ſkulle oc diſſe Inde Genera-
len vdi alting til punet oc pricke.

Diſſe Viſidderes Embede er / at lige
ſom de ere fire / ſaa ſkulle de oc vdi alle fire
hiørner i Verden forfordre oc forfremme
Paſſuens Sager. De ere lige ſom Cardis-
naler/ til hvilcke alle andre fornemme Jeſ-
viter all Verden offuer/ tilſcriſſue om alle
ſelighed : Hvilcke oc med det ſierde løſte
Paſſuen ſaaledes ere tilforplietet/ at de in-
ter

Jesuiteſke Hiſtorie/

ket imod hans eller Generalens vilie fores-
 tage. Scriffues dem noget til fra andre/ da
 ſkulle de ſtrax lade Generalen vide det/
 hvilcken ſiden ſkal det for Paſſuen indføre/
 om der nogen mact paaligger.

Saadanne Miſsiver ere gemeinlig
 effter een tenor eller form ſammenscreff-
 ne/ ſaa ſom mig mange at læſe er offuers
 antuordet: Vdi hvilcke/ de allerførſt for-
 handle om Kongers oc Pørſters ſind mod
 deris Orden: Saa at hvilcke deris Orden
 lade ſig beſalde/ dem commendere, de
 Paſſuen: Men hvilcke deris orden er imod/
 dem forklage de. Dernest foregiffue de tiens-
 der om Pørſters Raad/Anſlag oc Giernin-
 ger/ beſynderlig dem i Tydſland/ huad hel-
 ler diſſe tiender nu ere løgn eller ſande/ det er
 dem lige got/ de ſcriffue det dog ligeuel. De
 at de ſligt kunde ſaa viſſe kundſkab om / da
 omſkiffte de ofte deris habit oc klederdrage/
 igennem drage alle Nationer/ oc ere ret for-
 redelige Speidere. Saaledis haſſue de for-
 reuſet gteanem Øſterige/ Swaben/ Bey-
 ren: Men i Engelland ere de røbt Anno
 1584. oc der bekom deris fortiente Løn/ be-
 ſynderlig een / ved naſſn Elianus Cam-

Jesviteſke Hiſtorie

pianus: Hvilken dog de forblindede Jeſviter regne blant Guds Martyre / oc hans nem ſom en Gud tilbede / at hand dem fortiene ſkulle en faſt beſtandighed vdi den Papiſtiſke tro. For det tredie vdi deris Brevue / røre de om huor mange de haſſue bragt til deris Orden / oc at frafalde den reformerede Religion. For det fierde / begere de Paſſuens afflad oc vndſetning. Naar ſaadanne Brevue aff Aſſiſtenterne ere giennem leſt / ſaa ſcriffue de dem tilbage igen / raade dem til beſtandighed / berømme Paſſuens gunſt mod dem / oc ſende dem hele laſſ fulde aff Paſſuens Afflad / Hvilcke de ſiden blant de Indſke for Guld oc Silff bort ſegle.

Dette er oc forbemeldte Aſſiſtenterſ Beſtilling / at tilforordne offuer Jeſviterſ ne Viſitatores, Inſpectores, Rectores, Regentes, Spirituales præfectus oc Inquiſitores (huor om ſirax her eſſter) dog intet vden deris Generals vidſkab / vdi vilge ſaa dem til ſaadanne Beſtillinger / ſom de vide at være ret indgroet i den Papiſteſke vildfarelſe / oc Lutheranernes affſagde aabenbare Fiender. Derfor haſſue oc diſſe Aſſiſtenter med Generalen deris blif-

uen

Jesuiteske Historie/

uendes sted til Rom/ at de altid kunde for-
uente saadanne misiver oc sendebreffue/
huilcke de siden kunde forvedzle/ den Ro-
merske Kircke til fremvext/ oc den Evanges-
liske Lærdom til affbrect.

Stunes mig derfor om disse Hfuerster
for Jesviterne retteligen at kunde siges :
Salig er den Mand/ som icke vandrer i de
Jesviteres Generals raad/ oc en staar vdi
de forblindede Assistēters vey/ oc icke side i
de Pestelensiske Professors sede. Gordi/ dis-
se samle sig mod Herren oc Herrens Christ/
lige som Annas/ Judas oc Caiphas mod
Christum/ at de kunde afflegge Christi aag/
Evangelium oc den Augsburgeske samdræ-
tighed/ her paa jorden forny den Papisteske
afguderij/ oc fremkalde diuree af afgrunden.

III. Om Jesviternes Professi:

Et eredic slags blant Jesviterne
kalles Professi : Huilcke/ foruden
de tre almindelig Løffte/ vdi fierde
maade bebinde sig til den Romerske Paffue/
huilket Løffte de kalle *Votū Professionis*,
det er/ bekiendelsens Løffte/ huor ved de saa
sterck forlosue sig til hannem at de vdi alle
Stycker vil beuise hannem en fuldkommen

E iij lydig

Jesuiteske Historie/

Indighed. Til dette Løffte stedes icke alle /
 men alleeniste de som mest forsøgt oc fors-
 farne ere/ om huilcke intet tuil er/ at de no-
 gen tid skulle affalde. Men før de nu maa
 tilstedes at indgaa dette Løffte/ da skulle de
 tre dage tilforn gaa for Døren at tigge/
 repetere oc igentage deris første exerci-
 tia, forny deris Løffter / oc vndergaa all-
 den fornedrelse som optenckes kand/som er/
 Priveter (med ære sagt) at rense/ Sko at
 toe/ andre deris Fødder at kasse/ Gulffue
 at feje/ skidne Kar at toe op/ i Kjøkenet at
 tiene/ paa Gulffuet at ligge/gaa barsføde/
 skarpe Naareklæder at drage/ sig self flæ-
 gellere oc hudstrynge/gaa Pillegrims gang/
 oc sig alles Fødder at vnderlegge. Naar
 dette er offuervunden/ saa foreholdes dem
 at forsucere all Ketteri/oc i synderlighed Lu-
 theri Lærdom. Item suere/ at de all deres
 Liffs tid skal forfremme den Romerske Re-
 ligion/oc vndertrycke den Evangeliske Lær-
 dom. Saadanne Profelsi vnderholdes til
 Rom/ offuer 200. huilcke der haffue deris
 offuermaade skønne Collegium, oc der
 rigeligen opholdes. Selff haffue de intet/
 men lessue aff andre deres/ lige som Bisper

Jesviteſke Hiſtorie/

oe Vandby. Alexander Farnesius (hvilke
cken da hand i Tydſland ville indreife/ ſagde:
Jeg ſkal ſaa forlige de Tydſke oe pro-
teſtantes med den Romerſke Kircke/ at
min Hest ſkal gaa i de proteſtanders blod
op til Bugen) denne Farnesius haſſuer la-
det til Rom opbygge diſſe Jeſviter et mer-
ckelige Tempel/ vdi hvilcket de ſkulle altid
holde Meſſe for hannem.

Diſſe haſſue ſaa meget for de andre/
at de ere ſom de andres Biſper ſom mere
actes ſkulle/ oe til alle de andre haſſue op-
ſum. Aff diſſe vdtiores Viſitatores, In-
quiſitores, Rectores, Regentes oi Spi-
rituales præfecti: Hvilcke/ ſkulle opdra-
ge andre Jeſviter dem offuergiffues. For
de Tydſke Jeſviter ſlicke de icke en Tydſke
Rector, men en Spanier eller Italianer/
eller/ om nogen Tydſk der til forordnes/
da ſettes hannem en Italianer der ſkal ta-
ge vare paa hannem/ at hand ey ſkal falde
fra.

Befynderlig ſkulle diſſe Profelſi vds-
ſprede oe vdsaae den Romerſke Kirckes Aff-
guderj offuer all Verden/ huor til de ingen
Terepennige ſkulle begiere/ men det: ſittes
E iij ligen/

Jesuiteſke Hiſtorie/

ligen/ vden all modſigelse forrette/ det de
 ſkulle end ind vdi Tyrckiet/ eller oc de der
 offuer ſkulle myrdes. Dernest ſkulle de ſig
 gandske forloffue til deris Generali pa-
 tri formedelst alt Godz oc indkomſtes opſi-
 gelse/ paa det de ey ſkulle ſtaa effter at bliſ-
 ue Cardinaler eller Biſcoper. Eigeruis for-
 di ſom Generalen henger gandske af Paſ-
 uen/ ſaa henge diſſe aldeles aff Genera-
 len, oc aff hannem/ ſom aff en Gud/ ſuar
 begiere/ huor effter alle andre Jeſuiter ſty-
 res oc regeres / oc i ſaa maade alle til hobe
 henge lige ſom de vaare lencket til hin an-
 den.

Saa er fordi deris fornemmeste Bes-
 stilling til Rom/ at raadſla med hin anden/
 oc Bøger at ſcriffue/ huorledis det Paſſues
 lige fald ſom ſkeede formedelst Lutherum
 kunde laſen oprettes/ oc der til forhielpe diſ-
 ſe Profeller, Cardinalerne oc Biſperne/
 at den Lutherſke Lærdom med Rode kunde
 opryckes/ den Romerſke Kircke til fred oc
 roligheid. Der ieg vaar til Landsberg/ fald
 der ſaadan en tale mellem Georgium Ba-
 varum oc Bonaventuram: Vort Sel-
 ſkab bliſſue intet trygge til Augſburg/vden
 wi

Jesuiteſke Hiſtorie

vi først beſtille/ at Doctor Myllius forſages/ oc det Huſ ſom vnder den Augsbu-
geſke confelsions Naſſn er opbyggt/ kun-
de bliſſue vores til et Collegium &c.
Huor ſtiteeligen Jeſviterne dette haſſuer
vdrerret/ det græder nu Augsburg igen/ ſom
nu daglig holde Huſ med Krigsfolck inde i
Byen oc Huſene hoſſ dem. O Augsburg/
huor lykſalig varſtu/ der ſom du tilbage is
gen ſende diſſe Jeſviter hen til Italien eller
Spanien / huor fra de ere komne/ oc dem
ſlet oc aldeles fordreff oc forjaget. Ah tenck
dig om/ ſaa lenge du haſſuer diſſe inde hoſſ
dig/ da nyder du aldrig fred oc rolighed/
huor om deres Ord/ Scriſſuelſer oc Biers-
ninger nockſom vidne. De fromme Augſ-
borgeſke Induoner (Gud bedret ſaa ſandt)
icke vden deris vbegribelige ſtore ſkade/ ſaa
dant vel forfare.

IV. Om Jeſviternes ſervis devo- torij, forloffuede Tral.

De ſierde ſlags blant Jeſviterne/
ere de/ ſom forknytte dem ickon til
de tre almindelige Epſtte/ at fulds-
gipre. De diſſe forloffue ſig til Paſſuen oc
Gene

Jesviteske Historie/

Generalen, effter denne effterfølgendes form:

Almægtige evige Gud/ Jeg N. N. endog ieg dit Guddommelig Ansigt aldelis er værdig / dog forladendes mig til din fromhed og vandelige Naade/ opvact aff stor lyst til at tiene dig/ Loffuer nu og tilsiger din Guddommelig Majestet/ vdi den allerhelligste Jomfru Maria/ og det himmelske Huses neruarelse/ en værdactig Armod/ Kysshed og Lydighed at holde her vdi dette Jesu Brøderskab/ Oc loffuer ieg med saadanne Vilkor/ denne Societet at indgaa ville/ at ieg her vdi all min liffs tid vil fremdrage/ og alting effter samme Societets Statuter forrette. Derfor beder ieg ydmygligen aff din ubegribelige godhed og naade formædelst Jesu Christi Blod/ at du dette Hele Offer for en sød luct vil verdes til at anamme/ og lige som du haffuer giffuen Naade til at inderlig begiere og offre dette/ Saa giff ocsaa ydermere naade/ til det samme fuldkommelige at effterkomme. Dette er den Eed med hvilcken Jesviterne sig/ icke Gud (som de meene) men Selskabet til Ejsedom hengiffue. Naar

Jesuiteſke Hiſtorie/

Naar Studente hoſſ dem nu haſſue
fuldend deris tuende forſøgelses Aar / ſaa
maa de til diſſe Løffte tilſtedes : Men de vs
lærde/ naar et halt eller heelt Aar er forlø
ben. Jeg med Luthero meener ſaadane Løff
ter at være mod Gud / mod Sandhed oc
Ræſferdighed/ mod Guds Ord oc de helli
ge ti Bud/ mod den Chriſtelige tro/wmues
lige for denne forkrenckelige Natur at hol
de/ ſa fremmed fra alle Chriſten oc Mens
neſkelig tierlighed. Huorledes oc Jeſuites
ne holde diſſe Løfter/ det ſkal deres egen
ſamvittighed ſige dennem/ oc ieg med deres
egne Regle kand beuiſe/ De huad ieg ey
kand/ det ſkal den store HERRES Dag
vel obenbare.

Diſſe forbemelte ſervi devotorij ere
forplietet at holde oc Suerge paa diſſe eff
terfølgendes Artickle/ ſom oc mig aff Chri
ſtophoro Zieglero er offuerantvordet.

I. Jeg N. N. troer alt det ſom det hells
lige Tridenteſke Conciliū troer oc anam
mer/ endog det er icke alt der vdi bleffuet be
ſluttet : Thi det kommer offuer alt med de
Evangeliffe oc Apoſtoliffe Seriffter / ſaa
ſom/ Exempelvijs/ ſkierſild at være/ etc.

II. Saa

Jesuiteſke Hiſtorie/

II. Saadanne Evangeliske oc Apoſto-
liſke Scriſtler/ ſamt andre ſom i forbemels-
te concilio paabydes tror ieg/ alligeuel de
intet findes vdi Bibelen/ oc det for den Ca-
tholiſke Kirckes authoritet oc myndighed /
ſom tager an/ oc holder ved ſamme lærs-
dom/ huad heller den i Bogſtaffuen er for-
ſattet/ eller ey.

III. Jeg tror alle dem at være Lemmer
i den Catholiſke oc almindelige Chriſten
Kircke/ ſom kiende den Romerſke Paſſue
at være S. Peders Succellor, eller ſide i
hans ſted/ oc at hand er vor HERRIS JESU
Chriſti Statholder.

IV. Denne Kircke at være den almins-
delige Chriſten Kircke/ oc hendis Tro at
være den retteſte oc ſandferdigſte tror ieg :
Fordi at alle Fædres angiffuende oc tra-
ditiones haſſue oc troet det ſamme.

V. Forbemelte Fædres traditiones
oc angiffuende troer ieg/ fordi de lære det
ſamme ſom Apoſtilene haſue lærde/ ſaa ſom
ſuccellio doctrinæ nockſom beuiſer.

VI. Men aarsagen huorfor ieg tror de
hellige Apoſtle/er/ at de aff vor HERRE
Jesu

Jesviteſte Hiſtorie/

Jesu Chriſto ere vdfende at lære alle folck/
ſom hans egne Ord tilkende giſſue.

VII. Vor HERRE Chriſto tror ieg/
baade i andet/ oc i dette at hand haſſuer be-
uiiſt ſig Gud at være / fordi Gud vdfende
hannem ſom et Eius at opluſe Hedninger.

VIII. At Chriſtus aff Gud er vdfend/
tror ieg/ fordi at alt det Propheterne om
Meſſia haſſue ſpaaet/ ſtemme paa hans
nem.

IX. Forbemelte Propheter tror ieg/
fordi Gud haſſuer talet med dennem. Thi
hues de en aff Gud ſynderligen haſſde væs-
ret opluſt / da kunde icke alting ſaa lige
gaaen effter dcris Spaadom. Blant ſam-
me Spaadom er oc denne / at Hedninge
ſkulle tro paa Chriſtum.

X. At Propheterne haſſue ſpaaet det
ſom vnder deres Naſſne læſes om Chriſto/
det tror ieg/ fordi at icke alene den gands-
ſke Chriſtenhed/ men end oc Ketterne ſelſſ/
Mahometiſter oc Jøder ſom ere Chriſtens-
doms Fiender bekiende at Hedningers oc
Sybillers ſpaadomme med Propheternes
komme offuer et.

XI. Dette tror ieg alt/ meget heller aff
for

Jesuiteſke Hiſtorie/

forbemeite Aarſager/ end formedelt Mar-
tyrs pine (thi Diefflen haſſuer oc ſine mar-
tyr) eller Mirackeler (thi Antichriſten giør
oc Mirackeler) eller oc nogen anden huad
ſomhelſt Aarſag.

XII. Saa endes fordi alle Aarſager/
huor for wi det eller det tror/ paa Prophe-
ternes Spaadomme. Thi her ſtemmer det
ny Teſtament ret offuer et med det gamle/
At Petrus haſſuer ret ſagt: Wi haſſue et
faſt Propheteligt Ord.

XIII. Jeg bekiender VII. Sacramen-
ter aff Chriſto i den ny Loff at være indſkri-
ctet/ til Menniſkens ſalighed / alligeuel at
de icke alle er en huer fornøden/ ſom er I.
Daaben/ II. Nadveren / III. Gjæmmeſe /
IV. Pænitenſe/ V. Den ſiſte ſmørelſe/
VI. Ordnen oc VII. Ectekab. Samt
alle deris Ceremonier at være oc dyrketes.

XIV. Jeg bekiender at der offres til
Gud vdi Dieffen et ſande egentligt Offer
for de Leffuendes oc døde/ ja det Offer ſom
ſtyr off naade hoſt Gud.

XV. Jeg bekiender at JESU Chriſti
ſande Legem oc Blod/ ſamt hans Stæl oc
Guddom er viſſeligen tilſtede i Alterens
Sacra-

Jesviteſke Hiſtorie/

Sacramente / oc det i ſin omuende eſſentz
oc verelſe Realiter, ſubſtancialiter &
transubſtancialiter.

XVI. Jeg bekiender/ at det hele Brød
i Sacramentet foruendes oc forandres til
Legemet/ oc all den hele Vijn til Blod :
huilcken forandring oc omuending den Cas
tholiſke Kircke kaller Transubſtantia
tionem.

XVII. Jeg bekiender/ at den hele Chris
tus anammes i den ene ſpecie, eller i den
ene part off Sacramentet : De Leeg folck
ey at ſkal giſſues vden den ene Part.

XVIII. Jeg bekiender / at de Hellige
ſom nu regere med Christo/ offre deris bøn
ner til Gud for off hielpe off/ oc vnderiden
beſøge off/ Ja/ at de vide hvad her hoſt off
handles oc bedriffues/ oc hielper de Siæle
ſom ere i ſkierſild/ regiere dem/ oc opluſe
dem.

XIX. Jeg bekiender/ at mand ſkal til
bede de Helligen ſom nu regiere med Chris
to.

XX. Jeg bekiender/ at mand ſkal ære
Helligens Beene oc andre deris Leffninger.

XXI. Jeg bekiender/ at Christi/ hans
Ro=

Jesuiteſke Hiſtorie/

Moders oc andre Helligens Billeder bør
oc tilbørligen at æres.

XXII. Jeg bekender/ at Chriſtus haſt
uer giſſuet Affladen (Indulgentiis) ſin
krafft oc mact/ oc hendis brug i Chriſti tid
allermest at haſſue tient til ſalighed. Huos
vdaſſ/ ſaa ſom aff Kirckens Aandelige lig-
gendefæ/ kand vdgiffues Afflad/ oc det aff
Chriſti oc alle Helgens Gjerningers off-
uerſtodighed / huilcke de ſelſſ icke behøffue
haſſue.

XXIII. Jeg bekiender at Skiersild er
til/ oc de Siccle ſom der vdi ere/ at hielpes
aff de Helligens ſuffragijs.

XXIV. Alle oc huert ſerdeles ſom om
den oprindelig Synd oc Retferdighed vdi
det Tridenteſke Synodo er defineret be-
ſlutet oc forklarct/ det antager ieg oc for ful-
de anammer.

Diſſe Regle giſſue nockſom tilkiende/
huordan de Jeſuiteſke Profellers Lærdom
er/ oc huad Løſſe de giøre. Huos retſindige
refutation oc igiendriffueſe/ den Naſſns
kundige Chriſti tiener oc merckelige The-
ologus Martinus Chemnitius, ſom

mangeſagnat

Jesuiteske Historie/

mange Aar til Brunswig vaar Superintendent, haffuer sereffuet vdi sin Bog/ som kalles Examen Tridentini Concilij.

Men/ om enten nogen aff disse Professorer vil noget høre op/ oc være Doctores eller Magistri: Eller oc nogen vil falde fra Lutheraner oc dem til/ de skulle paa ny suere/ effter denne efftersølgendes form:

Jeg N. wriggeligen tilsteder oc anammer den Apostoliske oc Romerske Kirkes Traditiones oc vedtagne Lærdom sambe andre observationes oc Statuter, dislige den hellige Scrifte vdi den meening som den hellige Moder den Romerske Kircke forstaaer den: Huilcken Kircke hør oc bør at dømmes om Scriftens rette Forstand/ oc icke skal eller vil ieg nogen tid/ aandelig annamme eller forstaa oc forklare. Scriften/ end effter Fædrenes ensindige endretlighed.

Jeg bekiender oc rettelingen den ny Loffues VII. Sacramenter/ aff vor N. Erre Jesu Christo indskicket/ at være fornøden til salighed/ dog icke alle til en huer: Huilcke ere/ Daaben/ Bønmelse/ Ordnen/ Pænitenze/ Nadveren/ Ecteskab/ oc den sidste Smpræl-

Jesviteske Historie/

se/ og dem at gifue naade: De aff disse Daas
 ben/ Spormelse og Ordnen icke vden Kircke=
 roff at kunde reitereris og anden gong
 ssee. Jeg dissigeste anammer og tilsteder als
 le de Ceremonier og Kirckesick/ som bru=
 ges vdi forbemelte Sacramenters vddelch=
 se/ saa som de aff den Catholiske Kircke ere
 approberet og samtyet. Jeg anammer alt
 og huere serdelis/ som vdi det Trienteste
 Concilio og møde/ om den oprindelige
 Synd og retferdiggiorelse er forklaret. Jeg
 bekender/ at der offres vdi Messen et sandt/
 egentligt og forligelses Offer for de Lefuen=
 des og de Døde: Item/ bekiender ieg/ vdi
 Nadverens Sacramente/ vor HERres Jesu
 Christi Legome og blod/ sambt hans siæl
 og Guddom at være tilstede realiter &
 Substantialiter, og der Brødet i sin es=
 sentz og værelse at omuendes til Christi
 Legome/ og Vinen til Christi Blod/ huil=
 cken omuendelse den Catholiske Kircke kal=
 ler Transsubstantiationem. Jeg be=
 kiender og/ at den hele Christus anammes
 vnder den ene specie, og med det sande
 Sacramente at tages og anammes. Jeg be=
 kiender og skadeligen/ at Skarsild er til/ og

Jesuiteſke Hiſtorie/

I de Sicile ſom der vdi ere/ at leſkes formes
 ſhædelſt de tro deris behielpning oc ſuffragi-
 zis. Jeg bekiender/ at mand ſkal tilbede de
 haffaaffosbe Helgen ſom med Chriſto nu regner
 være/huilcke der oc for off offre Gud deris bøn-
 nmer/ oc deris Etffninger at æres. Suldkom-
 ihm melig ſamtycker ieg oc her vdi / at Chriſti/
 hans Moders / oc andre Helligens Billes
 vder at ſkulle beholdes/ oc dem deris tilbørli-
 gge ære at beuifes. Item/ Afflads krafft aff
 Chriſto at være vdi Kircken effterladt/ oc
 hendis brug allermest at tiene de Chriſtne
 til Salighed. Jeg bekiender oc den Romers
 Kircke ſom er den Catholiſke oc Apoſto-
 liſke Kircke/ at være en Moder oc Meſters
 til alle andre Kircker/ Oc her hoſt ſuer
 den Romerske Paſſue/ ſom er S. Pe-
 ters oc Apoſtlenes Succellor oc Effter-
 kommere/ oc Jeſu Chriſti Statholder/ all-
 ſand lydactighed. Jeg anammer alle andre
 Regle ſom ſamtyct ere vdi de almindelige
 møder/ oc beſynderlig vdi det Trienteſke
 Synodo, oc der paa ingenlunde i nogen
 maade tviler. Item/ alle huer der er imod/ oc
 aff den Romerske Kircke vnderdømt / hens
 kaſt oc bandſet / det ſamme vnderdømmer

Jesviteske Historie/

de ieg/ henkaster oc bandssetter. Jeg suer de her paa/ at saa vijt mig mueligt er/ da all min sid at anuende/ at den Catholiske tro/ vden huilcken ingen Land bliffue salig/huilcken ieg nu i sandhed bekiender/ hoff mig at skal bliffue wriggelig/fra mig læres oc predickes med Guds hielp / indtil mit yderste aandfang. Alt dette tilsiger/ loffuer oc suer ieg N. Saa sand hielp mig Gud oc disse Guds hellige Evangelia.

Derfor saa skal nu ingen tilstedes at gifre noget skaard vdi dette vort forordnings/ Forbuds/ Affbrods/ Billies/ Statuters, Decretes oc mandates Bress/ eller de ved nogen daarlig fordrijselse/ der imod at gifre. Men om nogen vil vnderstaa sig at gifre her imod/ den skal vide sig at indfalde vdi den Allmechtige Guds oc hans hellige Apostlers Petri oc Pauli vrede. Giffuet til Rom til S. Peder/ Aar effter HERrens fødse 1564. den 13. Novembris/ vdi vor Passuedoms femte Aar.

Fæ. Cardinalis Cæsius.

Cæ. Gloricius.

H. Cumin.

Quaddau

Jesviteske Historie/

Hvad denne vguðelige Sed (som indholder den Papisteske Religions Hoffueds Articke) paa huilcken alle Professores, Candidati, Magistri, Doctores vdi alle Papisteske Academier, skulle suere/ haßuer med at søre/ kand mand see vdi D. Herbrandi disputaz/ hues Titel er: De noua Religione seu fide.

Naar nu disse tre Løffters Professor, hafue dem i saa maade til den Romerske kircke forlofuet oc henofret/ siden deles oc skiffes de aff den Jesviteske General, huer efter sin vilkor/ saa at somme bliffue Rectores, somme Prester oc Patres, andre Confessarij, noale præfecti Spirituales, Item Præceptores, Coadjutores Spirituales, Coadjutores temporales, Formati oc Formandi adjutores, Scholastici oc Fratres Ignorantiæ. Det sidste slags ere Novitij, Det er/ De som nys til dem ere ankomne/ om huilcke ieg nu vil tale hvad deris bestilling er/ oc si den fremdelis om de andre.

V. Om de Nykomne:

De nykomne Jesviter/ hvad heller de ere Førster/ Bræßuer/ Edle/ Doctores,

Jesviteske Historie?

Etors, Magistri, Studenter eller W
 lærde/ va er det deris Bestilling at før de
 indgaa denne Orden/ da skulle de offuer-
 giffue oc forlade Verden (som de kalle det)
 forneete sig selff/ offuergiffue deris Godz
 oc Biering/ sly deris Forældre oc haffue til
 dem saadan affsky som til det skarn de er
 de paa/ sige deris Venner den sidste gode
 nat/ Summa/ de skal haffue en Affsky
 til alt det som kiert er i verden/ Det natur-
 lig Hiertelag oc Kierlighed til Forældrene/
 skal de omuende i en Aandelig/ det er/ til de
 Jesviteske Fædre at elske/ forglemme alle
 deris/ ja dem selff med/ lige som de nu vaa-
 re allerede/ døde/ blinde/ stocke. De skulle
 intet effterlade Legemet/ alt huad imod sin-
 det oc fornufften er/ det skulle de begiere :
 Disciplin, (det er/ effter Jesviternes vijs
 at tale/ med fri vilie at plage oc sla sig selff
 med Supber/ Ferler) at lade vdiage oc for-
 driffue Kiødsens omgengelse/ Belysten/
 saa som en skammelig besmittelse at vnder-
 trycke/ oc vdi alting at søge effter mand
 kand døde oc tuinge sig selff/ oc det effter de
 nykomnes Regle / oc deris Magisters vi-
 sic.

Denne

Jesuiteſke Hiſtorie/

Denne Magiſter/ plejer at vexere oc
euinge diſſe Nykomne/ vdi alt det ſom hand
ved de kunde ſpeges med/ lige ſom hand
haſſde nogle aſſindige oc galne Menneſke
at tiene/ indtil ſaa længe de ere i dem ſelff
gandſke døde/ oc leſſue ick i dem ſelff/ men i
Paſſuen oc Generalen: Huilket de kal
le/ at leſſue i Gud/ indplantes i Chriſto/ oc
vdi Chriſti Død at døbes oc begraffues. Al
drig maa de haſſue den mindſte tancke om
deris Forældre/ De om den dem paakom
me/ da ſkulle de ſtrax ſlaa den aff/ men vdi
huer Jeſuiteſke Patre eller Fratre, der
ſkulle de ſøge Chriſti Billedet/ oc kende dem
for Forældre. Item/ ſkulle diſſe Nykomne
forſinaa/ foracte/ aldelis for intet holle rig
dom/ ære/ oc alt huad meenlig ſiges oc ac
tes for ypperligt: De her imod igen/gand
ſke at være injeſueret, lige ſom Chriſtus
aff den hellig Aand er incarnatus. (det er/
lige ſom Jeſus er iſørde vort liød oc blod/
ſaa ſkal en Nykomne oc være iſørde Jeſu)
De paa det hand hoſſ Hedningene Indos
oc Japonicos land ſamle ſig en helligheds
berømmelſe/ da ſkal hand bitterligen plage
ſig ſelff/ meget voge/ længe faſte/ oc alt hen

Jesviteske Historie/

ge saa aluarligen vdi nogen Speculatz oc
indtenckende for sig selff. Thi her vdaß da
forfremmes hans Disciple saa meget/ lige
som de aff Guds Aand oplest/ skulle vds
se Guddommelige suar / bliffue fuldkomne
oc hellige. Eller oc som Bonaventura
Jesviternes Rector til Ingelstad siger /
bliffue nogle jordeske Engle oc Guder/ som
sig hæffue iførde Menniskelige Legomer.

Hæffue disse Fratres icke lærde at læse
oc scriffue før de indkomme i dette Selskab/
da maa de siden intet lære/ thi det vdi Re
glene høyligen forbydes. Thi saa lyder den
Jesviteske 14. Regel : Nessuno di &c.
Det er: Blant dem som vdi Husholdingen
hæffue nogen bestilling/ skal ingen lære at
lese oc scriffue/ De om de hæffue her vdi lerd
lidet/ da skulle de intet mere lere. Icke skal
hand heller lere andre vden sin Probstes be
uilling. Men det skal være dem nock/ at tie
ne vor H Erre Jesu Christo vdi en sand
hellig eenfoldighed oc fornedrelse.

Det er :

Srit maa hand vel en Afsen være/
Som Lycken saadant vild bestere.

Det er ham en stor Løff at vide intet/oc
intet

Jesviteske Historie/

intet at lære ville/men en stor last/om hand
ved noget. Eller/(at ieg maa tale met mun-
cke ord) Hand skal bliffue Frater Igno-
rantia, Det er/en vanuittigheds oc wfor-
stands Broder. Effter som det Francisca-
ner Symbolum lyder: De som kunde in-
tet/skulle heller intet lære: Saa som oc det
te Rim lyder:

At Bogstaff dig ey skal ihjelsla/

Togstu dig flittig vare/

Thi Bogstaff fandstu aldrig paa/

Som kand dig føre i fare.

Anno 1582. vaar til Landsberg en ny
kommen/ved Naffn Otto Ulmenfis, aff
hans Haanduereck en Pungemager / som
først vdi den sande Tro vaar opdragen/
men siden til Wönichen af Jesviternes sto-
re tillsagn bedragen/ offuergaff sit Haand-
verck/ oc indgaff sig i Selskabet. I begyn-
delsen handlet Jesviterne saare mildelig
med hannem/ tracteret ham kostelig/ oc til-
stedde hannem alt hues hand lystede effter.
Der hand nu vaar wlærd/ begerede hand
at lære/ Rector staaer hannem imod/sigen-
dis: Min kiere Otte, saadan som du kom
blant vor Selskab/ saadan mot du oc bliff

D v

ue.

Jesviteſke Hiſtorie

ue. Hand ſua- ret: Min kiere Fader/ ieg gaff mig her ind at ville lære/ oc icke vden bogen at leſſue i Brødeløſhed. Pater ſua- rede: Vore Regle forbyde dig det. Den anden ſagde: Jeg haſſuer endnu ey ſuoren paa reglene. Anten ſkal ieg lære vdi bogen/ eller ieg vil gifue mig til Verden igen. Da ſua- ret Rector: Effeerdi du eſt en Nykomne/ oc ey haſſuer endnu forloſſuet dig/ da kand du lære dit A B C. Jeg vil ſee gennem ſin- gre med dig. Der nu hans proffueſſes Aar vaar fuldkommen/ befales hannem at gif- re ſit Løffte. Da hand det haſſde giort ſiger Rector: Nu haſſuer du ſuoren paa Regle- ne/ bær ſaa frem den forbemelte Regel/ vil endelig at hand ſkal offuer gifue bogen igen/ oc gifue ſig hen til vankundighed: Otte lader ſom hand det gifre ville/ men ligeuel ſaa lignlig om natten læſer ofuer. Meſtiren for de Nykomne/ der hand her om fick et myß/ anklager hand hannem for Rectors, lige ſom hand ſkulle dreffuet en dødelig Synd. Rector legger ham denne Pæni- tenſe paa/ at hand ſkulle for Brødrene bes- tiende ſit Fald/ oc vdi Huſte ſom de alle ſade til Bords/ ſkulle flagelleres oc hudsli-
de

Jesuiteſke Hiſtorie

de ſig ſelff. Otte vndergiſſuer ſig denne
Pœnitentſe/ dog ligeuel effter lengheden
ſittig offuer ſig i Bogen / indtil ſaa lenge
at de aff denne Aarſage/ vdjager hannem
aff Selskabet fra ſig.

Med ſaadan ſtrengthed holde diſſe
Phariſæer/ ved deris foretagne Lærdom/
at de diſ tryggere kand offuertræde Guds
Bud/ oc dellig deris egen Skalkhed: Paa
det at diſſe Vaankundigheds Brødre en
ſkulle ſette ſig op mod dem / oc ſige Sand-
hed. Jeg tror viſſeligen/ at Gud vdi dens
ne Otte haſſuer aff denne Aarſage opuaet
ſaadan Enſt til Bogen / at hand ved dette
middel ville igiengiffue hannem Forældres
ne/ oc i ſaa maade drages tilbage paa den
rette Saligheds Vey / fra huiſſcken hand
vaar affalden: Saa ſom hand oc ſelff ſi-
den haſſuer ladet ſticke Jeſollterne ſine
Miſſiuer, vdi huiſſcke hand ſkarpeligen
ſkielder dem for falſke Propheter. Haſſ-
uer dog med Suet oc Grad aff-
bedet ſit Affſald.

VI. Om Jesviternes Tienere i det
 timelige: Hoss dem kallet/Servi tem-
 porales, eller Coadjutores
 formati.

De timelige Brødre / kalles alle de
 Tienere/ som tiene Generalen,
 Assistenterne, Provincialer-
 ne, Rectoren, Presterne eller Studen-
 ter, huilcke paa Italienske kalles Sciavi.
 Det er/ det gandske Selskabs tienerer/ huil-
 cke som hensekkes til Husens arbejnde og
 syngge/ lige som nogle Asner og Heste/ huirs
 Condition og Villkor/ ere eens med de
 gamle Træls villkor / vden alleniste at de
 icke almindeligen straffe dem paa Liffuet/
 dog forsømme de icke at giffue dem (for huil-
 cke de frygte i fremtiden/ at kunde komme
 deris Orden til skade) en Slopdruncet/ eller
 Italienske Suppe/ huilcket er vdi Italien
 saare brugeligt/ saa at end et ti aars gammelt
 Barn/ ved at koge saadan Ketter for dem
 som fortørne dem.

Disse timelige Brøders Embede er/ at
 skode de andres Legemer/ med Kleder at
 holde reene/ Mad at rede/ og anden Hus-
 holdings bestilling/ dog alt effter Recto-
 ris

Jesuiteske Historie/

ris raad oc vilie. Vdi denne Orden for
 fattis alle Haandvercks Folck/ som er/ Ko-
 cke/ Schomagere/ Schredere/ Muuremeste-
 re/ Snedicker/ oc huus andre/ de vdi Sels-
 skabet behoffue. De maa disse Coadjuto-
 res intet giøre eller sla paa/ vden huus dem
 aff Rectore befales. Skal noget kjøbes/
 faa tel Rector ham Penningen til/ som
 kjøbe skal/ oc strax hand kommer/ skal hand
 giøre Regenskab/ oc faa tilbage huad off-
 uer bliffuer. Huad som kjøbt er / skal vdes
 lis effter Rectoris befalning/ oc icke ander-
 ledis. Aarsagen her til er/ at Lojola haff-
 uer saa sagt: I alting skal mand adlyde
 sin Offuerste. Item: Den som i det aller
 ringeste benecter Offuersten sin lydighed/
 hand haffuer allerede forlist all sin lydigs-
 heds fortieniste.

Exempel / En Frater temporalis
 haffuer den befalning/ at hand skal tage va-
 re paa Koste oc Limer (thi ingen ting er hoff-
 Jesviterne/ som jo er en Foget offuer) Nu
 kommer en anden Fraterculus oc begeer
 en Lime til laans/ Limesfogden faar ham
 icke den/ vden hand tilforn haffuer Recto-
 rens forloff. Giør hand det vden hans for-
 loff/

Jesuiteſke Hiſtorie

loff/ ſaa maa hand giøre Pœnitentſe. Et
 andet Exempel/ De haſſue en Regel/at in-
 gen frater maa vden Rectoris forloff/
 tale med nogen vden for ſelſkabet. Nu kom-
 mer her en Fremmet til deris Collegiũ,
 oc hilſer een aff dem. Her maa denne ſtaa
 ſom en knob/ oc tpr ickẽ bede/ Gud ſigne/
 vden hand tilforn haſſuer bedet forloff aff
 Rectore. Et andet/ Til Landsberg vaar
 en Nytkommen/ Hans ved naſſen/en Skre-
 dere. Anno 1582. tredie Pindſdag/gick hand
 vd med andre Jeſoiter at ſpacere vdi mar-
 cken. Her kommer hans gamle Fader han-
 nem i møde/ huilcken/ effter hand nu ickẽ ee-
 gandske Aar haſſde ſect ſin Søn/ begier at
 hilſe hannem oc tale med hannem / Søn-
 nen vender Anfictet fra Faderen/ ſect ſure
 vd/gaar faſt/paa det hand ey ſkal høre Fa-
 derens Røſt. Den gamle Fader rober effter
 Sønneſigendis : Ah/ er det den Søn ieg
 ſkal haſſue/for ieg i ſaa mange Aar haſſuer
 opføð dig : Men Sønneſigendis : Men Sønneſigendis : Men Sønneſigendis :
 ſom hand vaar baade Døu oc Dum. Her
 vdoſſuer bleſſ Faderen vred / ſom hand vel
 motte/ ſagde fordi : Gud giſſuet at du ſaa
 flyr for mig / at du aldrig kommer tilbage
 igen :

Jesuiteſke Hiſtorie/

igen: De ſiger ſaa til de andre Jeſviter ſom
ginge med/oc tawde ſtille. Er det den Gudſ
fryctighed ſom Jeſviterne lære: Huem
Genden haſſuer indſørde dette forgiffelige
Selskab her i Lydsland: I ere icke Jeſviter
eller Jeſu Brødre/men Diefflevonger/ ſom
lære Børn ſaadan Vaudelighed. Saa lad
fordi nu denne min Søn løbe Diefflen i
vold/ hand har icke beuiſt ſig ſom en Chriſt
ſten. Der de nu komme hjem/oc lod Rector
det forſtaa/ ſagde hand: Min Søn/ Du
giorde all ret/ at du haſſuer her i Selskabet
vduald dig en Fader / huilken du meget
mere ſkalt elſke/end din naturlig Fader/eff
terdi hand er kun din legomlig Fader/ men
wi din Aandelige. Denne Vaudelighed/
vill vi hand oc ſtadfeſte med Hieronymi ord/
lydendes: Vil vore Forældre drage off fra
Religionen/da ſkulle wi trede paa dennem.
Det ſamme fo:klaret hand med et Exempel
moſſom ſkeede til Pariſ med en Nykommen/
huilken ſom ey lod ſig aff ſin egen Moders
Graad beuege at gaa vden Cloſteret. Ja/
hand ſagde end mere til denne Søn: Om
dine Forældre/dig fra vor Orden affraade
vill vi/ da ſkulle du ſige eller ſcriffue dem til/
Abi

Jesuiteske Historie/

Abi post me Sathana. Gack fra mig
din Sathan. Thi de haffue en giort deris
naturlige Forældre noget Løffte / men de
Jesuiteske Fædre.

Saa maa fordi endelige disse timelige
Fratres lyde deris Øffuerste i alting / w
anseendes / at det er baade mod Gud oc all
ffiel oc fornuffe.

Timelige kaldes de / fordi disse omgaaes
med dette verdslig oc timelige / naar de an
dre omgaaes med Bogen. Men at de en
skulle sigde sig paa Raffnet / da indbildes
dem / at deris fortieniste vdi det timelig /
jo saa stor som de andres i det Aandelige
om de ickon med eens Aand oc Mod deris
Embede forrette. Thi de ick tiene dem selff
eller noget Menniske / men Jesu Christi
Staalbrødre / ja Jesu selff / oc der for alle
skulle faa saa mange dubbele Kroner pa
Hoffdet / som de for deris Fædre haffue
beydet / etc.

VII. Om Jesviternes Tienere i det Aandelige. Servi Spirituales kallet.

De Aandelige Medhjelpere ere de
som med raad oc daad / med scriff
uelshu

Jesviteske Historie/

uelse og i andre saadanne maade forfordre
 og fremme det Jesviteske Raad. Saadan
 deris Raad og Scriffuelse tiene vel som et
 angiffuende: Dog det staar i Dffuerstens
 vilse at anamme eller forskiude det. Vil nos
 gen aff disse staa paa sin mening / da maa
 de strax høre det $\alpha\upsilon\tau\theta\ \epsilon\phi\alpha$, ligesom det
 falde aff Guds Mund. Item / Du est icke
 Dommere / men kun Bisiddere / icke Pater,
 men en lydige filius. Min allerkeriste, vo
 re Patres de røres aff Guds Aand / de kun
 de icke fare vild / saa hør det dig fordi til / at
 effterlade og efftergiffue dem all din For
 stund / sa som vore Indigheds
 Regle paa huilcke vi haffue suoren / off for
 scriffue.

Disse kalles Aandelige / fordisaa de om
 gaes med det Aandelige. Men det Aand
 elige haffue Jesviterne / er / At befordre det
 Aaffuelige Sede og Kircke / at det ey skal li
 de nogen skade: Item / at imodstaa Ketter
 s vne / det er Lutheraner / baade med Ord og
 Scriffuelse: At giffue Forster raad / huors
 kunde Lutheraner ødelegge / at for
 huerffue haffue Forsterne / deris Collegiers /
 Huscs og Residenkers forbygning / at væ

re omhyggelig vdi ſtore Almuyſer at ind-
 ſamle : At drage mange til deris Selſkab/
 oc vdi alting at beſlitte ſig at deris haab
 Land dagligen ſtyrkes. Huo ſom ret tapper
 oc flittig her vdi ſig beuiſe/ dem (ſige de) at
 røres aff Selſkabens Aand/oc følge Igna-
 tij ſind. De jo behendiger at een er at ind-
 ſamle Rigdom / jo mere holdes hand i ære
 blant dennem. *Yn more aandelige*

leda Naar ſaadant nu er beſtillet/ ſiden er
vo all deris øffuelſe vdi Meſſen/ induiede Bils
pi hiler/ merckelige Kircker/ koſtelige Klæder/
alis Spilſkar oc Guldkar/ i Kirckerne at ſmy-
 cke/ til huileke at foruare oc holde reene/ de
 hæffue deris Sacriſtaner. Saadanne ere
 deris Aandelige øffuelſer : Men Herrens
 reene oc wforfalſkede Ord med de høhuerdis
 ge Sacramenter / ſaa ſom de aff Chriſto
 ere indſkicket/ huileke bør med all rette at
 holdes for det Aandelige/ det beſpotte de/ tis
 ge ſom en Hedenske foractelige oc wnyttige
 ting/ der ſtride de mod / det leer de ad / det
 træde de vnder Føder : I ſaa maade forlas
 dendes oc offuergiffuendes den Almechtige
 Gud/ oc tilbede deris egne Henders

Gjerninger.

VIII. Om G.

Jesuiteſke Hiſtorie/

VIII. Om de Jeſuiteſke Scho-
lemestere :

Diffe ere de ſom opdrage Vngdoms-
men i deris Scholer oc Academi-
er, effter den form oc ſtick/ ſom Vi-
ſitator, Inquiſitor oc Provincialis for-
reſcreffuen haſſue. Blant diſſe ere nogle als
mindelige / oc nogle hiemme i Huſene. De
almindelige ere de ſom haſſue taget Docter
eller Meſter Titel/ anten i Selſkabet eller
uden fore. De ſom hiemme ere/ optucte vng-
dommen inden Dørrene/ oc ellers kalles
Repetentes. Saa er Gregorius de
Valentia en Spanier / til Ingelſtad en
Publicus Profeſſor eller almindelig Le-
ſemester/ dog icke i den hellige Scriſt/ men
i Thomæ Aquinatis drømme/ etc. Diſſe
Profeſſores begere ingen Løn for deris le-
ſen. Thi deris Regel lyder : Huad i haſſue
anammet ſorgieffues/ det giſſuer ſorgieff-
ues. Men om dem foræres aff Førfier eller
Academies Patroner nogen Tuſende
Kroner/ dem tage de venlig imod med baas
de Hender/ dog icke ſom en Løn/ men en
Almyſſe.

Jesviteske Historie

Der er endnu det tredie slags Scholes
 mestere eller Lesemestere / som ere Førsters
 Stipendiater, huilcke hiemme vdi Huses
 ne gemein haffue en 8. eller 10. Disciple/
 med huilcke de repetere Læxen / opdrage dem
 i Philosophia saa vel som i den Papis
 ske Affguderte / haffue inseende til deris
 mores, holde dem til Messe oc Scriffteen/
 ick i denne meening at de skulle bliffue lærs
 de oc Forældrene lydige / men at de kunde
 bliffue med tiden gode Papiske oc Jesvi
 teske. Er nogle her iblant / om huilcke son
 derlig forhaabning er / dem tillocke de fors
 medelst store forløfft / at indgaa deris Sels
 skab / saa som mange Edle baade anden
 steds / oc mest vdi Beiren med stor Hierte
 sorg fornemme / naar de see deris kærste
 Sønner oc edle Affkomme / om huilcke de
 haffde en god forhaabning / aff Jesviterne
 at være bedragne oc omuend til idel Wgus
 delighed oc wtacknemmelighed mod Foræls
 drene / ehvor gierne de ville / dog ick kunde
 faa tilbage igen / effterdi / de aff de Papiske
 ske / Jesviteske / ja Tyranniske Regle forby
 des. Naar oc disse Jesviter fornemmer nos
 gle Edle / rige oc lærde Børn / kand de da
 stiele

Jesviteſke Hiſtorie/

ſtielt dem fra Forældrene / da giøre de her
paa deris ſtorſte ſnid : De paa det at For-
ældrene aldrig mere ſkulle ſee dem/ da fore-
ſende de dem anten ind i Spanien eller I-
talien.

Det ſom ſaadanne Scolemestere læſe
oc lære/ er/ Cursus Philoſophicus, det
er de fri bogelige Konſter/ oc Humanitas,
Det er Grammatica oc Catonis verſe.
Men deris Private oc ſerdeles øffuelſe/ det
er/ at de kunde drage Disciplene, til at el-
ſke deris Selskab/ oplære dem i Catechif-
mo Caniſij, henlede til lønlig Scrifftes
maal oc Meſſe/ oc i beſynderlighed at haſt-
ue indſeende med dem/ de en ſkulle haſtue
omgengelſe med Lutheraner / eller læſe der-
is Scriffter.

Derfore/ ſaa ſee ſig nu grandgiſſuelig
ge til/ alle Chriſtelige Forældre/ huad de
giøre / oc huem de betro deris Børn / ſom
ere/ formedelſt Jeſu Chriſti Blod igenlø-
ſte. Ja/ hues de antuorde dem hen til Jeſ-
viterne/ da antuordes de hen lige ſom ſmaa
Lam til Bliffue/ huorfore ſaadanne Foræl-
drene/ for deris Børn viſſeligen ſkal giøre
 Gud Almectigſte et ſtrengt Regenſkab.

E iij IX. Om

IX. Om Jeſuiternes Aandelige
ge Fogder :

Jesuiternes aandelige Fogder ere de som tage vare paa de Vnge oc Nykomne Jeſuiter/ vdi de Jeſuiteſke huſe oc Collegier/ at de ey fra den første lyst oc tierlighed de haſſue faaen til Selſkabet/ afffalde ſtulle/ men altid jo mere oc mere vdi Selſkabens Aand forfremmes oc bliſſue lige ved dem ſom ældre ere. Deris Embede er/ at vandsage Samvittighederne/ at reuſe Aanderne/ oc vdi Aandelige øffuelſer de Vnge at opdrage. Om nogle aff de vnge paakom nogen friſtelse/ ſaa giſſue de ſig ſtrax hen til diſſe Præfectos Spirituales, hullecke vide ret artig at omuende en god friſtelse til en ond/ oc en ond til en god. Exempel/ En Nykommen friſtes at handſkal øffuer giſſue ſelſkabet/ indgaa Ectekſkab forbielpe ſine gamle fattige Forældre med ſit Arbeid. Naar nu denne aandelige Fogget formercker ſaadanne friſtelſer/ da forhand er imod ſaadanne raad : Min aller tieriſte Broder : Du haſuer en gang giordt det Løſte / ſee fordi du kand holde oc betale det/

Jesuiteſke Hiſtorie/

Det/ at du en ſkalt indfalde i fordømmelſen.
 Thi den er icke Himmerige værd/ ſom en
 gang hafuer tagen ſin Haand paa ploget/
 og ſeer ſig ſiden tilbage. See/ Du eſt bleff
 en aandeligt Menniſke / derfor ſee dig
 vel for/ at du ved Eteſkabs baand icke igen
 bliſſuer kiødeligt/ Effterdi de ſom leffue vdi
 Kiødet/ kunde icke befalde Gud. Hui ſkulle
 du giøre dig nogen omſorg for dine Forældre
 Hør Chriſtum og vor Ignatium
 og Bojolam. Hand minder off/ at wi ſkul
 le omuende vor naturligt og kiødeligt kjerlig
 hed/ til en aandeligt kjerlighed/ det er/ til vor
 Jeſuiteſke Patres. De Chriſtus ſiger: Hu
 icke hader ſin Fader og ſin Moder/
 Hand er mig icke værd. Det er/ Om du i
 Selſkab vil leffue/ da er det fornøden/
 at du ſkalt hade og forfølge dine Forældre/
 og giødig her fra ville affdrage/ ſaa ſom dine
 Hoffuerfiender. Huad har du med din Fa
 der? See/ for din ene legomligt Fader/ da
 hafuer du bekommen nogle tusende aande
 lige Fædre. Huad har du med din Moder?
 Din Moder er den hellige Romerſke kircke
 og den hellige Maria. Huad vilſt du med
 dine Brødre? Thi for een eller to / da hafuer
 E iij du

Jesuiteſke Hiſtorie/

du ſaa mange ſom der er Jeſuiter til / huilcke
 etc alle vil dig jo ſaa vel ſom dine kjoebelige
 Brodre. Huad wilt du med Syſtre? Du
 haſuer ſaa mange Syſtre ſom der ere ſom
 fruct i den Romerſke Kircke. Huad wilt du
 med din Rikgdom oc Huſe? Sec/ for et
 Huſ/ da haſuer du ſaa mange ſkone Col-
 legia, oc koſtelige Huſe/ oc opber ſaa mes-
 gen Rente oc indkomſt at du en ved tal der
 paa. Huad wilt du med Venner: Nu er
 Pafuen/ ſom er Guds Vicarius oc Stats
 holder / Cardinaler / Biſper/ Keiſeren/
 mange Prieſter oc alle Catholici dine ven-
 ner. Hor derfor ingenlunde Diefflen ſom
 ſiger: Gack til dine igen/ indgiſſ dig i Eſ-
 teſkab/ etc. Saadane pleje diſſe Aandelige
 Fogder med all ſlid at foregiſſue.

Atter igen kand en gammel Mand ve-
 re/ ſom for rolighed oc gode dage ville ind-
 giſſue ſig til Jeſuiterne/ oc offuergiſſue ſin
 Huſtru/ Børn/ Folck oc all Huſgeraad.
 Endog at Papifterne lære/ at Ectefolck be-
 dre kunde dyrcke oc tiene Gud/ om de off-
 uer giſſue hin anden/ end om de leſſue i Eſ-
 teſkab: Dog ligeuel/ effterdi Jeſuiterne for-
 ſaa vel / at ſaadanne Gamle intet ſynder
 lig gi

Jesuiteſke Hiſtorie/

lig kunde tiene i deris Selſkab/ giſſue de
 dem ſaa for ſuar/ ſom her eſſterfølger: Min
 tiere Fader / Vor ſtat oc leſſnet er eder ale
 for ſtrengt oc hart. I kand icke for eders
 ſtore Alder/ vdstaa præffuelſens Aar/ icke
 heller den Pænitenke oc Plage ſom vore
 Nykomne præffues vdi. I haſſue taget eder
 en Huſtru/ beholder hende/ fra hende kunde
 icke vden ved døden affſkilles. Paulus vil/
 at Manden ſkal elſke/ ſkøde oc ſpøde ſin Hu-
 ſtru. Dette kand icke i giøre/ om i eder i vort
 Selſkab indgiſſue ville. Hand lærer oc/ at
 den ſom icke ſpøder ſin Huſtru oc Solæ / er
 verre end en Baantro. Huorfor ville i
 ſom er en gammel Mand/ forlade oc ofuer-
 giſſue eders Rigdom i Giører eders Leg-
 me ære/ oc legger tilſammen til eders børn.
 Bliffuer derfor i det Kald i kaldet er. Gud
 vær eders hielp/ ieg kand intet her vdi hielp-
 pe. Endog dette er altsammen ſandt oc got/
 ſaa kand mand ligeuel her af forſtaa/ huor-
 ledis diſſe aandelige Fogder oc Forſtander
 tage ſort oc giøre til hvidt/ oc hvidt til ſort/
 ſom det beſt kand tiene til Ordenen.

Diſſe aandelige Præfecti, ere ret vel-
 dige Dyenſkalcke/ baade i deris gang/ tale

Jesuiteſke Hiſtorie/

oc ſeder/huilcke vdi alle deris Ord oc Gier-
ninger ſiunes at affectere oc ſtaa effter en
beſynderlig Gudfryctighed/ Ydmoghed oc
Hellighed. Du ſkulle vel ſuere paa at de
vaare Engle. Men ſaa tilig de oplade de-
ris Munde/oc ſuare noget om Religionen/
da kand mand ſtrax beſlutte aff deris Lær-
dom/ at de ere Sathans Dienere/ foruen-
de til Eiuſens Engler/ glubendes Vlfue
ſled vdi Jaareſkind/ oc intet effterladendes
i deris Diſciplers Nierter vden idel vaan-
kundighed oc tuilactighed.

Foruden dette/ da er oc deris Embede/
at lære/ commendere oc beſale de vnge
deris Gudelige Bøger / ſom er/ Jomfru
Mariæ Pſaltere oc hendis Roſenkrans/
Eiælens Lyſtegaard/ Gerson, Stellari-
um Mariæ, Exercitia Borgiæ, oc an-
dre diſtige.

De ſkulle oc foreſcriffue de Nykomne
huad de ſkulle læſe til Bords/ oc materie til
prædicken de ſkulle ſffue ſig vdi hiemme /
ſom er/ Om Verdens ſoractelſe/ tierlighed
til deris Selskab/ om deris Armod/ Kyſt-
heds oc Indigheds Løffter. De tage oc vare
paa at Bpner oc andre aandelige Beſtil-
linger

Jesuiteſke Hiſtorie/

linger kunde i tilbørlig tid forrettes/ alt i denne meening/at huer kunde holdes vnder en ſtreng lydighed. Formercke de nogen ſom ville være effter ſin egen vilie / oc en leffue effter Reglene/ dem raade de førſt til lydighed. Vilde de icke lyde/ ſaa legges dem Pœnitentze paa. Rand icke det tage/ ſaa beſøre de dem for Rectore, huilcken forkorter dem fœden/paalegger dem faſte/oc foreholder dem ſuſpen at de maa være lydig/ med minde de dſe ville. De i ſaa maade bruge de det Compelle intrare, oc da ſige de/ Gud at Guds Rige lider vold.

X. Om Jeſuiteſke Prædicanter:

Prædicanter ere/ icke de ſom haſſue nogle viſſe Sogner/men vnder tiden predicke vdi Sognepreſters ſted/huilde ſom giſuer Sognepreſterne et ſtort anſeende: Oc det maa dem aff Biſper/Probsiſter eller Præſter icke benæctes. Saa predicke de/ icke aff Propheeternes oc Apoſtilenes Scriſfter / men effter den Romerſke Paſſus oc det Trienteſke Conciliabuli Reglemente/ oc Caniſij Catechiſmum, Om hietens Anger / Mundens Bekendelſe / oc Gier

Jesuiteſke Hiſtorie/

Gjerningers Betaling: De indføre de 30
en haab Kierlinge ſvalder om Helligens
legender. Huo ſom meſt oc ſtemmeſt land
ſkielde paa Lutheraner / de holdes for de 30
beſte.

XI. Om Jeſuiteſke Scriffs

temuncke:

Confeſſarij eller Scrifftemuncke hoſt
Jeſuiterne/ ere de/ ſom vdi de fire tider
om Aaret haſſue deris viſſe Stoleſtade vdi
huilcke de høre Scrifftemaal. Diſſe offuers
høre dem ſom vilſe gaa til Scriffte/ gands
ſke ſkarpeligen / effter den Papiſteſke vijs/
ſaa at de ſkulle opregne for dennem alle der
ris Synder / huer med ſine omſtende:
Huilket om ick ſkeer/ da/ ſige de/ haſſuer
affløſningen intet paa ſig. De huo der for
glemmer nogen omſtend vdi ſin Synds
opregnelle / den ſige de at haſſue giore
et ſtort Kirckeroff. Nu høre de dem offuer
ſom ſcriffte/ I. Om deris lønlige Synder
oc Lancernes vildfarelle/ II. Om Synd
ſom ſkeer ved Ord/ III. Om Gjerningen/
IV. Om hues de haſſue forſøme/ V. Om
hues de haſſue ſcreffuet/ VI. Om ſmaa
Syn

Jesuiteſke Hiſtorie/

3 Synder/ giørlig Synder oc dødelig Syn-
de der. Oc paa det de til gaffns ſaadant for-
ord høre kunde/da tage de Budorden for haans
ind den/oc effter dem offuerhører den ſom gaar
til til Scriffte. Siden gaa de fra dem oc til
Kirckens Bud. Huo her imod findes at
ham paalegges ſtøre Pœnitentse oc
Plage/ end om hand ſyndet mod Guds
Budord. Fra diſſe gaa de hen/ oc til de ſi-
værdige Synder/ ſiden til de fem vduortes
Sind/ til fremmede Synder/ til hves mi-
ffkundheds Gierninger de haſſue forſøme/
oc paa det ſidſte til de Papiſteſke Articklers
offuerhørelſe. Beſynderlig gaa de effter
diſſe effterfølgendes circumſtantzer oc
omſtende.

Quis, quid, ubi, per quos, quoti-
es, cur, quomodo, quando
Peccaris, dices: ut ſit confefsio
vera.

Det er:

Huo/ huad/ huor/ ved huem/ huor tit/
hui/ huorledis/ oc naar
Haſſuer du ſyndet: ret at dit Scriffts
temaal angaar.

XII. Om

Jesuiteſke Hiſtorie/

XII. Om Jeſuiteſke Scriſtemuncke
ſom ere til Rom : Pænitentiarij
Kallet.

PÆnitentiarij til Rom kalles de/ ſom mo-
der til S. Peders Kircke ſidde hele dage/ vge
paa det de kunde høre Scriſtemaal. Om mo-
nogen gaar frem ad dem/ tage Hatten aff/ vge
høje Kneene/ oc den røres med det Kør de ad
haffue i Haanden/ da faar hand afflad paa
40. Dage. Men ſcriſter hand for dem/ da
faar hand Afflad paa 100. Dage. Beſyn-
derlig haffue diſſe Pænitentiarij i beſal-
ning/ at de ſkulle haffue ſerdeles inqui-
ſition oc inſeende med Kettere/ det er Luth-
raner. Fornemme de nogen/ dem at væ-
re tilfellig/ oc tuile om den Papiſteſke Tro/
oc en kiende Paſſuen for Kirckens Hoſued/
den affløſes ickē/ vden hand tilſorn igien-
kaller ſin meening. Diſputer nogen her
imod / hand henføres til Inquiſitions
Huſet/ oc der ynæeligen aff Inquiſitori-
bus, lige ſom nogle Miſdeder pinligen aff
Bødelen offuerhøres. Diſſe Pænitentia-
rij, anlegge deris højeſte ſtid / at ingen aff
Lutheri Scriſter nogen ſteds ſkal findes.
Fornemme de oc vdi lønlig Scriſtemaal /

at in

Jesuiteſke Hiſtorie

at nogen haſſuer laant en Lutheran Huſ/
eller oc med dennem haſd nogen omgengel
ſe/dem Bandedde de/oc lade henkomme for
Offrigheden / ſaa ſom de der haſſde huſet
Stelmer oc Forreder/oc derfor at ſtraffes:
Wanſcendes at deris Lowe tilholde/ de ey
ſkulle røbe Scrifftemaal. Oc omſeer/ naar
de nu haſſue formercket alle Synder/ ſaa
paalegge de huer ſin Pænitenz oc Straff/
effter ſom hans ſynd er til. Oc for alting/
raade diſſe Folck til at ſcriffte. Den endes
gillige gaarsage huorfore de ſaadant giøre/ er
Christi ære eller deris Næſtis ſalighed/
mmen den rente oc ſtore indkomſt ſom de her
haſſue: Item/ at de kunde inquire
oc randsage Folckes mening om deris tro/
oc forfare alle deris lønlige Anſlag / paa
de i ſaa maade kunde forraade de E
ngvangeliske/ ſaa mange Scrifftepenninge/
diſſe Samuittighederne hen i et ret Bodeli
at plages/ føre Folck i tuil om deris Tro/
oc endeligen at føre dem til affald.

XIII. Om Jeſuiteſke Præſter :

Sacerdotes eller Præſter kalles de ſom
daglig holde Meſſe for de Leſſuendes oc
Døde/

Jesuiteſke Hiſtorie/

Døde/ for Paſſuen/ oc for deris Sellskabs edde
 formering/ at de kunde her med fortiene and
 Lutheranernes ødeleggelse. De dette Meſſe
 ſe Embede holde de effter/ ſom det i det Tredde
 entefte Cōciliabulo er beſluttet. De holde 30
 oc tiendis Meſſe baade Morgen/ Aften oc 30
 Natten/ oc det alle ſteds/ i Hawer/ Kircker/ i
 Sengekammer/ oc huor de ville. De haſſue
 oc vel nogen øffuelfe paa Legomens vegne/ ſom
 ſom er/ at ſtøtte liberiet, impe Hawer/ i
 leſe/ ſcriffue/ male eller noget andet ſaa
 dant/ huor med de kunde ſlide hen tiden.

Dette er oc deris Embede / at haſſue
 indſeende med andre ſom icke ere Preſter/
 dem Zaderligen at paaminde/ eller oc deris
 brøſt at indføre for Øffuerſten. De Vnge
 ſaa vel ſom andre der icke ere Preſter/ ſkulle
 høyt acete oc anſee diſſe/ ſaa ſom den 23. Regle
 gel lyder: Alle ſkulle afftage Hatten for
 Superioren oc Preſten/ oc dem med aller
 ſtørſte reverentz tiltale oc paahøre. Om de
 beføre de vnge for Rectoren, da ſkulle de
 lide det med allerſtørſt taalmodighed/ effter
 ſom paabuden er vdi den 10. oc 11. Regle:
 At alle ſkulle med all vnderdamighed lide
 oc fordrage hves deris brøſt oc forſeelsens

Supp- equ

Jesviteſke Hiſtorie/

Superioren tilkiendegiffues: De dette/ ſi-
ge de/ tiener meget til Aandens forfrem-
melfe.

Det er oc deris Embede/ at de huer Fre-
dag ſkulle haſſue deris formaning til vng-
dommen/ oc de Nykomne/ at de foracte ver-
den/ elſke Selſkabet/ forneete dem ſelffue/ oc
beuiſe en fuldkomnen lydactighed i all ting/
effter ſom den 19. Ignatij Regel lyder: Vi
di vore Huſpredicken/ ſkulle der offte trac-
teres oc forhandles om vor egen forneetel-
ſe/ om huer vores fremgang vdi dyd oc all-
fuldkommenhed/ oc her til raade hin anden
indbyrdes/ beſynderlig til ſandrectighed oc
Brøderlig kierlighed.

Her vil ieg indføre en Prædicken ſom
jeg hørde aff Patre Joanne, Kirckever-
anger til Augſburg/ der hand vaar til Landſ-
gudberg Anno 1583.

En Jeſviteſke Prædicken.

Texten 1. Cor. 4. v. 9.

Vi ere bleffne et Vidunder for
Verden/ oc for Englene/ oc for
Menniſken.

§

¶

Jesviteske Historie

Mine Allerkieriste/ huad som sig til-
drager med noget nyt / det samme
hender oc vort Selskab. Om nos-
get nyt sig tildrager / da bezier alle at see
oc høre det. Lige saa er det oc med oss: At
effter vort Selskab nu til Tjdsland er an-
kommen/ da haaffue alle nock at see paa oss/
lige som en huid Raffn/ eller en Ko paa en
ny Ladedør. Men effterdi at alle tage vare
paa oss/derfor bør wi saa at leffue som vor-
re Regle befale/ at wi icke skulle bliffue for
Verden til et slemt Vidunder. Derfor vil
jeg nu forklare :

- I. For huem wi ere bleffne Vidunder.
- II. Huordan Vidunder wi ere bleffne.

Til det første

For huem ere wi da bleffne Vidunder ?
I. For GUD: Huilken oss saa vel som
alting nerværendis paaseer / oc gjorde oss/
lige som sin egne Apostle til Verdens specs-
tackel oc Vidunder. Thi i vldt vel/ at vort
Leffnet er et Apostoliske Leffnet : Derfor /
lige som Apostlene ere for Gud et tacknem-
meligt Spectackel / men for Verden et
for

Jesuiteſke Hiſtorie

forhadte Vidunder: Saa ere wi oc Gud vor Skabere teckelige/ men Verden hader oc forſpølger off. Men effierdi wi haſſue Gud ſom ſcer vore gierninger/ Derfor bør off effier vore Regle at leſſue / oc icke forſørne Gud ſom ſcer off.

II. For Englene ere wi oc bleſſne et Vidunder/ oc det baade for de gode oc onſde Engle. For de gode ere wi et Spectacul/ Thi Englene haſſue offte aabenbare sig for vor Fader Ignatio Lojola oc de ti første Fædre. Saa er Xavierius vor Indeſſe Apoſtel / offte formedeſt Englenes beſkermelſe befriet fra Siendernes indſlag fald. En gang vaar vor første Fædre til Rom vdi ſtor nød / ſaa de icke haſſde det de kunde mette dem med. En Broder gic vdi Torffuet for Dørrene at ville tigge sig Mad. Som hand nu gic paa Gaden / oc bad hand til Jomfru Mariæ/ at hun ſkulle giøre dem ſom hand bad/ gaſmild oc rundelippe neppe haſde hand vdi aler/ ſpørend ham kommer mer i møde en Eddelmand (ſom hand dog intet bad) vdi koſtelig kleder/ oc antuor det denne Broder et hundrede no kroner i hende.

Broderen gaar hjem/ gifuer Ignatio Lojola ſaa

Jesuiteſke Hiſtorie/

ſaadant tilkiende. Patres meente at ſaadant vaar Dieffuelſkab oc Spøgeri ſom ville forraade dem. Huorfore de toge krosnerne. Ginge hen til Altarens Sacramente/ oc effter de haſſde tilbedet den hellige Jomfru Marice / ſaar de ſaa for ſuar/ at hun haſſde hørt den Broders bøn ſom hendes tilbad. Saa haſſue oc Englene giſſuet mange aff vores Brødre kviſheds Belte/ at de aff Riidsens lyſt ſiden aldrig ere rørdede. Derfor ere wi Englene et Spectackel/ oc bør fordi at anlegge vor ſtørſte ſlid/ wi kunde effterfølge en Engeliſke reenlighed oc Engle leſſnet.

Wi ere oc blefne de onde Engle/ Dieſlene til et Spectackel oc Vidunder/ huilcke ſom vaa alle Vene tage vare paa off. Noſgle Aar forleden/ ſpænd wi komte til Augſburg/ vaar en Befatte/ ſom de Muncke til S. Ulrich en vdriffue kunde. Der hand nu icke vige ville/ ſpør Troidmaneren hantem ad/ huorfor hand en affuiger: Svarer hand med obenbare vdrøctede Ord. Jeg vil icke vdgaa/ ſpænd de tre ſorte Skalcke/ ſom nu gaa fra Dulingen til Augſburg/ komme hid. De ſamme tid vaar der tre
Brødre

Jesuiteſke Hiſtoris/

Brødre aff vor Orden ſom Aanden ſaae/
huilcke ſtrax efter de vaare komne til Augſ-
burg oc indgaaen i S. Ulrichs Kircke/ da
i det ſamme Øyeblik forlod Aanden Mens-
niſket.

Vdi vort Selſkab vaar oc en Broder/
paa ſit Haandverck/en Skreddere/huilcken
ſom paa de tider hand paa Samulettigheds
vegne ſkulle offuerhøres/ plejet at ſye ſine
Brødres oc Fædres hoſer ferdig. Der hand
nu en gang bleff ſiug oc droges med døden/
ſiunteſt hand altid at handle med Naal oc
Traa/ da bleff hand aff Serifftefaderen
tilſpurd/ hui hand ſaa gjorde: Hand ſua-
rede: Jeg plejet vdi offuerhørelſens oc bøn-
nens tider at ſlicke vnder tiden eders Hoſer/
derfor ſtaar nu Diefflen for mig / oc giør
lige det ſamme/ oc truer mig med Straff/
for di ieg haſſuer offuertraad Reglene. Men
den ſamme Broder / er dog ved de andre
Brødres forbøn befriet.

Nogle Aar forleden/ da Biſcopen til
Wien oc de andre verdslige Præſter / vilde
oc befri en beſatte Jomfru/ da kunde de ins-
tet vdrætte. Men der vore komne/ da vdræ-
dreff de aff Jomfruen 12652. Dieffle/blane
I iij huil

Jesuiteske Historie/

Huileke den sidste vaar Luthers Mester saa som Rector til Wien scriffuer/ fordi hand effter de Lutheraners seduaane/ meget hart haffde talet mod oss. Vdi de Indianske Wrisfuer/ som med vor Stil ere tryct/ lese i/ at Diefflene haffue nogle ganger aabenbaret sig for vores/ oc kallet oss sine sønner. Huorfore/ effterdi wi oc ere bleffne Diefflene til et Spectackel oc Vidunder/ da skulle wi dis bedre tage oss vare/ at wi ey aff hannem bedragne/ hoffuedkuld skule til Helffuede nedfare.

Jeg vil intet nu sige/ huilcken et Vidunder wi ere bleffne for Lutheranerne oc Verdsens Wrisfuer/ besynderlig for Tydsckene. Lader oss legge vind paa/ at wi kand bliffue oc være den Romerske Kirckes klare Spile/ intet actendes huorledis eller i huad maade Verden oss foracter.

For det andet:

MEn huordan et Spectackel ere wi bleffner Daniel scriffuer at Kong Nabugodonosor vdi søffne saae et stort Billede: ved huilket vort selskab vel kand lignes/ at mand
saa

Jesuiteſke Hiſtorie/

ſaa forſtaa kand huordan et Vidunder wi
 ere bleffne. Billedet ſom Kongen ſaae vaar
 ſtort/høyt/oc forferdeligt til at ſee. Hoffdet
 der aff vaar pure Guld/Drøſtet oc Armene
 aff Sølf/ Venene aff Jern/ Fødderne een
 part aff Jern/ oc en part aff Leer. Saa
 dant ſom dette Billedet er/ ere oc vort Selſ
 ſkab. Thi vor Pater Ignatius Lojola,
 vor Selſkabs forſte begyndere/ oc den der
 ſuidkommet det/ vaar et ſtort Menniffe/
 Eddel/ aff ſtor ſtyrcke oc høy Stemme/ oc
 vaar ſine Ziender forferdelig. Hand haſſe
 de viſt et Guldhoffued/ vdi huilcke hand
 paafandt vor Selſkab / ſom er ſaa ſaare
 tienlig i den Romerſke Kircke. Hand vdi de
 forſte ſelſkabens aar/ haſſde med ſig Guld
 fædre/ huilcke ſom aff Paulo III. ſinge con
 firmat paa vor Orden Anno 1540. De ere
 actet ſom forgyldene/ Det er/ ſaadanne ſom
 aff Gud ere giſſne den Romerſke Kircke til
 Salighed/ oc icke minde end Guld vdi ære
 huldet. Der diſſe 10. Fædre vaare døde/ er
 Drøſtet oc Armene aff Sølf kommen eff
 ter/ huilcke noget lod falde aff den forſe
 ge ſyrighed til at forfremme vor Orden.
 I forſten vaar Ordenen tilbunden til

Jesviteſke Hiſtorie/

et viſſe tal/ſom var kun 60. jo ferre de vaas
re/ jo mere beſittede de at forbedre ſig. Der
nu Ordenen bode i danlighed oc ſtorlighed
tilvorte/ ſaa haſſue de ſaaen Bugen oc Laas
rene aff Raaber : Det er/ ſaadanne Drø
dre/ ſom meget ere prækenløſe Buger/ oc de
ſom haſſue deris Bug til deris Gud/ det er/
ſaadanne/ ſom indgaa Selſkabet/ icke at
de ville lege det ſkrøbelige Legeme den Ro
merſke Kircke/ men at de kunde leſſue leddi
ge/ oc ſaa huad Bugen kreffuer. Diſſe de ere
det ſtingrendes Kober/ ſom ingen Menne
ſkelig affecter/ tro/ haab/ eller kjerlighed ſø
le. En part oc icke opſkærte ſig om Laarene
med kſtheds Belte / men med Venerer oc
løſactighed / huilcket klinger ſaa vel for de
ris Orne/ ſom klingendes Raaber for en
Gick. Men dette ſiger ieg kun om dem ſom
ſaadanne ere/ huilcke ieg ynſker Bod oc be
bring.

Men i det at nogle aff vores efterføl
ge det ſom høre til Bugen/ ſkeer det at de
ris Raaber omuendis til Jern/ Det er/ De
ere oc bliſſue haarde vdi Indighed/ wtaals
modige i Armod / nød oc tvungen til deris
kſtheds Løſte/ oc ſaa Jernbunden i deris
Wgu

Jesuiteſke Hiſtorie/

Wagdelighed. Nogle ere oc haardere end
 Jern mod Brødrene/ begierendes at raade
 offuer alle/ oc ingen vil være vndergiſſuen.
 For ſaadanne er Himmelen jern/ endog de
 vdi Selſkabet ere varactige : Det er/ de an-
 namme icke den HelligAands Gaſſuer/ oc
 icke med nidkierhed effterfølge vores førſte
 Patres, De ere vort Selſkab intet gaſſniſ-
 ge/ huilcke bedre vaar aff Selſkabet at aff-
 ſkere/ end dennem ſom nogle Jordſens w-
 nyttige Byrdener/ her vdi at feede. Nogle
 ere oc ſaa Jernbunden oc haarde / at de ere
 ſlet døde oc dumme til alle gode formanin-
 ger/ oc haſſue alt lige kiert/ anten de loſſues
 eller laſtes. Men nogle ere aff Leer/ Det er
 ſaadanne/ ſom vel leſſue vdi vores forgyl-
 dene Selſkab/ men med hu oc tancker henge
 til Dynd oc Leer / Det er/ til deris Foræls-
 dre/ Venner oc Rigdom. Huor aff ingen
 tuil er/ at vort Selſkab lige ſom det haſtes-
 ligen begyndte / ſaa ſkal det oc ſaa et ha-
 ſtige nedfald / effterdi det dagligen bliſſuer
 jo verre oc verre. Jcke vil heller vores legge
 ſlid paa/ at Selſkabet ſaa med de gode ſom
 med de mange kunde forøges. Saadant et
 Spectackel/ kiere Brødre/ ere vi bleſſne.

Jesuiteſke Hiſtorie/

Men paa det/wi icke ſom Billedet ſkuls duſſe
 le ſonderſlaacs/ da lader off hengaa til Aluſt
 kumiften/ huilcken ſom land lære off der ere
 Leer/ huorledis wi ſkulle til Guldet foruens
 dis. Denne Alkumiſt er Pater Ignatius, ſom
 hand ſkal vdi vor Selſkabs offuen koge off
 med Pœnitenternes Ild/ ved huilcke wi
 fornyes oc bliſſue gyldene Mennifker. Ea
 der off fordi indgaa vdi Selſkabens Offn/
 wi der kunde brennes/ oc aff vor whumſe
 hed vdrenſes/ huilcket ſkeer/ naar wi legge
 off paa vor Superiors Ambolt/ oc veluils
 liagen lide/at wi fornyes formedelt fastens/
 Natteuactes/ Haarkleders/ Suppers oc
 andre Pœnitenters hamre. Gud giſſue off
 ſaadant et ſind/ oc vdret vdi off at naar wi
 til Guld ere foruende/ wi da i den Romer
 ſke Kircke kunde giøre megen fruct.

Saa lang vaar Prædicken.

MEN icke aff mit gandske Hierte beder
 den **HERRE** **JESU** **CHR**
ISTU ſom er den enefte Monarch of
 uer alle/ en Konge offuer Himlen oc Jor
 den/ en **HERRE** offuer alle Herrer/ den
 rette Hjørneſteen / ſom aff Jeſuiterne ere
 hen

Jesuiteſke Hiſtorie/

henkaſt og uden Hænder afſkaaren / at
hand/ baade den Romerſke Antichriſt og
hans tilbundne Træl Guiterne der ere for-
herdede/ ville ved ſin Mundts Sued ſøn-
derſla/ og med ſin Jernſpir nedlegge og for-
derffue/ AMEN.

XIV. Om Jeſuiternes Rectoribus og Regentibus :

RECTORES og Regentes ere de/ ſom Of-
uerſte og fornemſte ere vdi deris Col-
legijs, Huſe/ Reſidenſer og anden ſteds
huor Forſter opholde nogle Studenter vdi
deris Religion at optuctes. Men rettelig da
kalles de Rectores ſom ere Forſtaandere
for Jeſuiterne: Men Regentes, de ſom
efficer Reglene regere de Fremmede. Recto-
ris maect vdi Collegio er fri/ ſaa at huad
hand ordiner/ giør og lader/ det maa ingen
i udiſige imod/ uden de ville lide ſtor Straff.
Alle huad hand byder/ da maa dee være vdi
appet aff Generalens Hoffued og Lo-
olæ Regle/ og der for bruger hand en
teng Ket mod dennem ſom byrde. Men
Regentes ere noget frommere og mildere
ommod de Fremmede/ huilcke der haſſue icke
nu ſuoren paa Reglene.

Quad

Jesuiteske Historie/

Hvad der fattis/ eller oc vdi Collegijs zyg
skal ordineres / det maa alt aff Rectore
driffues. Benectet hand nogen noget/ da
maa mand icke spørge/ huorfor/ men den
som beder/ gaar tiendis bort/ oc med all yd
myghed tacker for det hand sig intet aff/
ge saa fuld som hand haaffde faaen det. Thi
saa lyder den 24. Regel.

Om nogen neces noget aff sin Supe--
rior, da skal hand der om intet handle
nogen anden Superior, vden hand oben
bar tilkiendegiffuer huad suar hand sig aff
den første/ oc Aarsagen huorfor det er han
nem benectet.

Men/ om Rector gibr eller byder no
get/ hues Aarsage er wbeuist/ da skal ingen
vdfritte om hans raad / men censfoldelig/
ydmygelig/ med lyst/ oc end snart alting oc
vdi alting lyde. Thi den Majoritas oc h
se anscende er aff Lojola giffuen Recto--
ribus, men de andre ere lydigheds forn
denhed aff hannem paalagt. Thi saa lyder
den 22. Regel. Ingen skal omhyglichen
spørge/ hues regieringen tilhør/ som Su--
perioeren er betroet. Den 23. For hannem
skulle alle/ gode oc onde/ afftage sit Hoff
ued--

Jesuiteske Historie/

shuuedag/ staa op imod hannem/ oc ydmynge
maggen hannem paahøre.

End oc/ da foruares vdi Rectoris bo
aa byggekammer alle Selskabens lønlighed/ Pri
uilegier/ Bresue/ Æiggendesæ. Men til Pen
gninningslisten/ haaffuer hand icke eener nøglen/
Men af Generalen ere der til tre forords
nnet/ som er Rector, Minister oc nogen
Priest: Dog maa icke en allene dem behol
de/ formedelst det skælfhed her med tilform
er skeet. Thi der haaffuer vel været de Recto
res, som med mange Pund Guld haaffue
viseet sig selff til gode/ oc siden forløbet Sels
kabet/ mecnendes sig saadant Ægyptiske
Godz bedre at anlegge ville.

A Rector haaffuer oc i befalning at lade
vor Provincialen en gang huer maaned fors
staa huer deris seder oc fremgang/ som oc
vor Provincialen skal det samme for Gene
ralen besøre. Besønderlig skal hand holde
alle til at beuise Generalen oc Passuen
uldkommen Indighed/ oc sluttelig vocte/ at
mgningen samtale skeer mellem nogen om Kes
terne/ Det er/ Lutheraner/ thi aff saas
danne samtale kunde de vnge
snart forspres.

XV. Om

XV. Om Jesuiternes Ministris oc
Forstaander vdi Hussholdingen.

West effter Rectoren, holdes Mi-
 nister i act oc ære/ Det er/ den som
 er Oeconomus eller Forstaander
 for Hussholdingen. Hand skal huer Løff-
 uerdag aff Rectore tage beskeed/ huor me-
 get/ oc huorledis den hele Vgge skal spises.
 Hans Bestilling er at tage vare paa alle/
 Rectore vndertagen/ formaane oc paa-
 minde dem at de ret vdi Reglene inden dør-
 re opdrages. Finder hand nogle som bryde/
 dem straffer hand/ Det er/ hand legger dem
 paa en Pœnitenge. Exempel/ Det er den 2.
 gemein Regel: At huer skal sig vdi Messen
 tilbørlig oc skickelig finde lade. Om hand
 nu seer nogen staa med taecte Hoffued/ eller
 oc at kaste Dynen hid oc did/ eller ick at
 haffue sammenlagt Hender/ eller ey at fal-
 de i Kne/ hannem forelegger denne Mini-
 ster sine Pœnitenske at vdstaa i det almin-
 delige Refectorio, Det er/ der inde som
 almindelige Maaltid holdes / huor hand
 skal fremtrede som syndet haffuer, sigendis:
 Nederlige Fædre/ elskelige Brødre/ Jeg
 bekien

Jesuiteske Historie/

...bektender for eder min skyld / at ieg mig i
 ...Dag vdi Messen noget vilbørlig holder
 ...haffuer. Thi i det at ieg meget spytte/ op
 ...maacte ieg nogen bulder/ besmitte Gulffuet/
 ...gaff Fædrene aarsage til at vemmes for-
 ...hindret Presten / icke haffde sammenlage
 ...Hender. Huorfor mig er forelagt denne li-
 ...moen Pœnitense/ at ieg skal feje Gulffuet de
 ...Hoffe Brødrenes Føder. Beder for mig at
 ...eg kand rette oc bedre mig. Ege saa gaar oc
 ...vil vdi andre forseelser/ at lige som synden
 .../ skal oc Pœnitensen være.

Her ved/ giøre de oc Folk vise paa/ at
 ...flere Pœnitenser de vdstaar / oc der med
 ...sig self / so flere Kroner skulle de saa i
 ...Himmerig. Aff saadanne Pœnitensers be-
 ...ommelse/ gaar mange til Ministrum,
 ...ueluillig begierendis Pœnitensers paaleggel-
 .../ paa det/ de dis store loff oc berømmelse
 ...komme kunde.

Dette er oc Ministri Bestilling/ at
 ...gemme oc foruare all Husgeraad/ at intet
 ...er aff skulle forkomme. Hand skal haffue
 ...seende med Køcken oc Kielder/ at der vdi
 ...fatits/ men alting i tide kand ind-
 ...bes. Hand haffuer den samme Bestil-
 ...ling/

Jesuiteske Historie/

ling/ som ellers Prier oc Oeconomi vdi lde
Elofiere.

Alle disse haffue eens Mad/dricke/kes
debon/saa lenge de ere helbrede. Men til
Patienter forordnes de som dem skøde
skulle.

Denne Jesuiternes i adskillige slags for
ordning/som nu vdi 15. Article omtald er/
haffuer ieg ick aleniste lest oc hørdt aff and
dre/ men end ocsaa seet/ oc saadan som den
er/besereffuen. Hnad der om skal beslutes/
maa den Christelige Lesere selff dømme.
Dette ved ieg/at all deris Liff oc Leffnet ale
niste her til fremføres / at Passuens Rige
kand opbygges/oc Jesu Christi Rige/same
den Evangeliske Sandhed kand vndertry
ckes/huileket deris Anslag de dog vnderfun
deligten døllie oc skiule. De effterdi de ingen
Løn opbere for deris Arbejde/Wesse/Præ
dicken/ Seriffien/ vnderuijsning/ete. Der
for kalles de sommesteds Patres miseri
des, Det er/ Barmhertige Fædre. For dens
ne samme aarsage/ antuorde den gemeine
Mand dem deris Børn til optuctelse/ huor
om tilforn.

Fremdeles/ huad disse Jesuiters (hues
Orden

Jesuiteſke Hiſtorie/

Orden wi nu i ſtyck cuijs opregnet haſſue)
Leſſnet anlanger/ da komme de ſaſt offuer
et med de Pythagoreers oc Anabaptiſters/
ſom er/ at de kunde haſſue alting tilſellies/
Dog ligeuel ſamle de ſig ſaa lønligen ſtor
Rigdom/ oc huer er ſig ſelff neſt.

Aarſagen huorfor de tage intet for deris
Meffen oc anden Dienſte / er den 28.
Regel/ſom ſaa lyder: Alle ſom leſſue i Seb
ſkabet ſkulle mindes/ at huad de haſue ſaaet
forgeffuis/ det ſkulle de oc giſſue forgefuis.
Oc ingen Løn eller Almyſſe derfor begere/
at det ey ſkulle ſiunes at være en Løn oc be
talning for Meſſen/ Scriſſten / Prædic
ken/ etc.

Wille nu nogen ſige: Eſſterdi de intet
tage/ huor aff bygge de da deris ſtore
Collegia: Huor fra kommer deris ſtore
indkomſt: Det er vel ſande: Saa lenge de
ſidde i Kircken/da tage de intet/ beſynderlig
om dem da noget ſom en Løn oc Betalning
bydes. Men i dette Stycke ere Jeſuiterne
Participium. Thi de tage een part aff
Paſſuen/ Cardinaler oc Biſper/ oc en part
aff Leegſolck: Dog for ſynderlig aarſage/
ſom dette Exempel ſkal vdiuſe. Til Augſ
burg

Jesviteske Historie/

burg Domkircke er en Jesviteske Prædicker/
 som oc er Rector, en fornemme Sophist/
 ved naffn Gregorius Rossephus, for
 medelst sin skemtsom kaadmundethed i stor
 gunst haffde Borger som denne Religion
 tilhenge. Der nu Cannicker oc andre ville
 lønne ham aarligen for hans predicken mee
 500. Gylden/suarede hand/Men: At hand
 med saadan villkor ey torde disse Penninge
 opbere: Thi/ suaret hand/ Wi haffue en
 Regel/ at huad ieg forgielss haffuer faaen/
 det maa ieg gifue forgielss. Vil mine Her-
 rer med deris effne oc formue komme vores
 nødtørffthighed til hielp/ da kunde de for en
 Almyffe hensende til vores Collegium,
 huad dem got siunes. Thi/ wi maa vel ta-
 ge Almyffer / men ingen Løn. De saa sens
 des dem huere Aar om Jule tide 500. gyl-
 den til deris Collegium, huilcke de for
 Broder Gregerses prædicken mee tack sigels-
 se tage. Denne Gregers Præst/ er de Fors-
 sprecher oc Tingstude icke wlig/ hues gie-
 righed een vdi saa maade belo: En rig lig-
 mand/ ville en gang forære en Forsprecker
 nogle Kroner/ at hand skulle tage hans wæ-
 retferdige sag oc gifre god. Forspreckeren
 suarde: 307

Jesviteſke Hiſtorie/

ſuarde: Jeg ſkal giøre huad ret er/ endog du
giſſuer mig ſlet oc aldels intet: Men vilſt
du forcære min Huſtru noget/ det ſtaar dig
friſt fore. Saa vide oc diſſe Jeſviter/ deris
Guldhungre at døllie.

Lige effter den ſamme vijs tage Jeſvite-
terne ingen ſcriſtepenninge/ men dog raade
at de ſkulle henſende Almyſſe til deris Col-
legia, oc i ſaa maade/ for en Penninge eller
to/ ſaa de en Gylden eller to. Thi ingen tør
ſende et par Penninge til ſlige Collegia,
for en almyſſe. Der er vel dog nogle ſcriſt-
te Muncke iblant dem / ſom lønligen tage
ſcriſtepenninge. Blant hvilcke Pater Jo-
hannes, Kirckeuerge til Augſburg/ er een:
hvilcken da hand en gang ſad i Vertshuſ/
icke lange fra Landsberg betalde for 8. ſine
ſtaldbrødre: Der hand bleff adſpurd/ huor
hand haſſde ſaaen diſſe Penninge/ ſuarer
hand: Det er gamle ſcriſtepenninge/ dog
beder ieg/ tier her med ſtille/ ellers maa ieg
ſtaa Pœnitens. Saa vide Jeſviterne end oc
at ſkuffe hin anden ſelff indbyrdes.

Dette maa være ſagt om Jeſviternes
adskillige ſlags: Nu vil ieg tale noget om
deris Leſſnet.

Det fierde Capittel:

Om de Jesviteres Leffnet blant
den gemeine Mand.

Disse Jesviteres Leffnet blant Gold/ Vold
Der de huettske Phariseers oc Siens
Opbernes ick wligt. Thi Huetlere
oc Dyenskalcke leffue saa/ at de kunde haff
ue rof aff Mennissen/ oc vdi omgengelsen
lade see en synderlig Hellighed/ endog de
Hierterne ere Blodgierige/ oc Ugudelige.
Phariseerne vaare vel civiliter boni, op
rietige / omgengelse med deris handel
vandel / meenendis sig derfore nocksom
være reitferdige. Anabaptister oc Siens
bere/ siunes oc nocksom fredsommelige/
re ingen Verie/ dricke sig ick druckne/
spotte intet/ haffue alting til fellies oc
nes meget hellige: Lige saadanne ere oc
se Jesviter huor de forsamles.

Habit oc Klederdragt føre de lige som
andre Klercke/ huilcket giffuer dem en
derlig adstadigheds oc graviteteske anse
de. De haffue store vide Kapper/ lange
side ned til ankelskoden/ der vnder side
teler hengendis ned til leggen: Ellers
Hoser/ Knæhoser/ Husebaand oc Sko/
vedde

Jesuiteske Historie/

ved andre deris. Paa Hoffdet/ naar de vander
 dre/ bere de runde Hoffuedtag/ men hiem
 me oc vdi Kirckerne haffue de firekantede
 Hatte/ gjorde vdi korsvis. Til Rom oc and
 den steds vdi Italien / naar de vdgaa aff
 deris Collegier/ da gaa de/ som sage er/ hof
 stkelige kledde/ oc haffue i Haanden nedheng
 gendes Pater noster Baand : De naar
 de komme paa nogen almindelig gade/ ved
 Hjørnehuis/ oc allermest/ huor noget Ma
 ria Billede eller Kaars staar opreist / der
 bliffue de staaendis som de vaare halffue
 hentagen/ murler deris Bøner / oc lader en
 Steen paa baandet/ falde effter en anden.
 De vkiende tale de intet til / men tiendes
 gaa dem forbi. Om nogen vil giøre den
 nem nogen ære oc reverens oc afftage Hats
 ten/ dem neje de fore/ giøre Kaars offuer
 dem oc sige : Dominus vobiscum.

Men deris Venner tale de venlige/ des
 ris mæle er sage oc blødt. Offte sige de : Gud
 være benedidet : Loffuet være JESUS : Loff
 uet være Maria. De see paa ingen/ men
 anten opløffte Bynen oc sucke : Eller oc see
 mod Jorden oc sucke. Meget tale de om de
 Helliges leffnet/ om Petri grad/ Magda
 lene

Jesuiteske Historie/

lene Pœnitentze/ Kœffuerens scrifftemaal/
 Verdens foract oc andet saadant. Skemte
 nogen/da vende de Ansietet fra/see tuert oc
 gaa saa bort. Skal der noget hœff Passuen
 forhandles/ da/ fœrend Generalen gaar
 til hœnem/bede de alle at denne Pater Ge-
 neralis maa med den hellig Aand opfyld-
 des/ paa det hand land findes verdig saa at
 tale oc handle med den allerhelligste Christi
 Statholdere/ at det land skee den Romers-
 ske Kircke til gaffn/oc deris Selskab til op-
 byggelse. Naar nu Generalen kommer
 ind til Passuen / strax nedfalder hand paa
 sit Ansiet (som ieg selff saae til Rom Anno
 1583.) oc kysser hans Fœder/ det er/den guld
 Sko hand hœffuer paa Foden/vdi huilcken
 sidder en Eddelsteen / at hand icke aff deris
 munde som kysser hannem/skulle forgiffues.
 Siden beder Passuen hannem staa op/saa
 bliffuer hand dog siddendis i Kne at forrets-
 te sine œrender. Naar hand nu igien gaar
 fra hœnem/ da kysser hand anten Foden el-
 ler hans Silcketiortel/ som vdi Guld oc
 Eddelsteene ere indueffuet/ oc faar saa vel-
 signelse aff Passuen/ huilcket er intet an-
 det/ end Passuen slar Raars for hannem
 med

Jesuiteſke Hiſtorie/

med ſin høyre Haand/ oc ſaa gaar hand
bort. Men ſkulle de tale med Cardinaler
eller Biſper/da giøre de dem ſtor reuerenke/
oc intet begynde deris tale førend de anten
kyſſe deris kiortel eller haanden dem recks.

Skulle de hoſt Offrigheden noget vds
rette/da gaa de ſielden ſelf til dennem/men
vdsende/ anten en Preſt/ eller anden Bro
der/ ſom ved at omgaaes oc føje orden paa
Politeſke vjs. Thi de meene det for en grof
ue Synd/ om ſaadanne hellige Folk/ der
haſue deris Naſſne aff JEſu/ſkulle hengaa
til den Verdsſlige Offrighed / oc giøre ſig
dem vnderdanige.

Skal de handle med nogen private el
ter eenlig/ da lade de ſig ſee ſaa ydmynge i
ord/ at Gierningen nockſom vidner om des
ris ærgierighed. Kalles de til Gieſtebud/da
ſiunes de der ſaare ydmynge / edrue oc ſpar
ſomme. Giffues for mange Keteer/ da ſige
de: Saadanne Leſninger ſkulle giemmes
til de Fattige. Om nogen ſkemte oc giøre
ſig lyſtige/ ſom det hender ſig ofte vdi ærlig
ge Gieſtebud/ da ſige de: Saadant er icke
talet eller ſkeet aff **E H R J E S U** vdi
det Brøllup i Cana/ eller vdi Nadueren.

Jesuiteſke Hiſtorie/

Drick er nogen dem til/ da velsigne de ſlaa-
 len med Kaarſens betegnelse/ men intet dri-
 cke den vd. Settes noget kræſeligt for den-
 nem/ det ſette de bort/ oc tage til det gemei-
 ne. De tale intet vden de bliffue tilſpurd.
 De ſidde med Synene neduend oc ſammens-
 lagt Hender. I alting lade de ſig ſee meget
 hellige. Naar de gaa bort ſaa tacke de Gud
 forſt/ (paa Latine) oc der effter Verten :
 Giſſue ſaa hannem/ Vertinden eller Bør-
 nen Pater noſter Vaand/ Billeder/ eller
 velsignede Kierte.

Naar de gaa til almindelige prædicken/
 da tage de aff Hoffdet i Kirckedøren. De
 naar de komme til Monſtranker / der ſom
 Gud (effter deris meening at tale) er indes-
 luct/ falde de i Knæ/ læſe Pater noſter oc
 Ave Maria, ſla ſig for Bryſtet : Effter
 de nu haſſue nejet for den indſengſlet Gud/
 gaa de bort / oc tage ſig Stoletade lange
 fra Quindſoldt / der ſiddendis ſom nogle
 knobbe/ vende Synen mod Præſten/ oc ſaa
 lyde paa Prædicken. Naar dette er end/ gaa
 de hjem igen med lige dan reuerenke/ oc alle
 ſteds ſly de at komme i møde med Soldt/ bes-
 ſynderlig om det er Quindeløn. Alleſteds
 huor

Jesuiteſke Hiſtorie/

huor meget Folck forſamles/ vdi Skibſhaf-
 ne/ Proceſſer, om Hellige dage/ da holde
 de ſig neſt mod Alterne/ der falde i Knæ/ oc
 læſe deris Pater noſter Vaand/ at de ville
 ſiunes de førſte oc de ſidſte. De komme icke
 aleniſte at lade dem ſee/ men at tage vare
 baade paa Lærde oc Leegfolck/ om de oc hol-
 de ſig effter deris Papifteſke Ceremonier.
 Sinde de nogen ſig anderledis forholde/
 dem anklage de for Vfrigheden ſom Ketter
 oc Lutheraner/ at de anten ſkulle bliſue Pa-
 piſteſke igen/ eller aldelis forjages.

Om de aff deris Vffuerſter forſendes
 til de Ketterſke ſteder/ (Det er/ huor de ere
 Evangeliske eller Lutheraner) da foruende
 de deris Habit/ oc bruger ſaadanne Kleder
 ſom paa de ſteder ere gengſe/ huore de hen-
 ſickes. Exempel: Naar de reyse giennem
 Wirtenbergiſke Førſtedom/ der gaa de ſom
 Magiſtri, beſynderlig naar de ville høre
 diſputazer/ eller oc ſee Bogtryckeriet. Til
 Marckeder vdsende de deris Schredere oc
 Schomagere/ huilcke der haſſue afflagt de-
 ris Jeſuiteſke habit/ oc gaa ſom andre Sko-
 magere oc Skredere. Huor de fornemme
 noget Herremøde eller Førſtelige Brøllup/

Jesviteske Historie/

da smycke de sig vd vdi Herremends kleder/
 paa det de kunde faa dis bedre tilgang at see
 oc høre huorledis der gaar til/ huilcke de si
 den vide (paa ret god Papisteske) at belacke
 oc vdlægge til det verste. Men naar de vans
 dre blant deris egne / da gaa de som deris
 egne/ Dog i alle stycker forholde sig effter
 dem som de omgaaes med/ at de i saa maas
 de kand vende Folckes hjerter til sig/ oc dis
 bedre bedrage dem. Verie oc Bytter drage
 de ickē vden de skulle gennem de lande huor
 Evangeliske ere.

Nogle aar forleden/ er nogen Jesviter
 af Bejren til England indsent/ der at skul
 le med den Papisteske Affguderis forgiffue
 Vnderfotten/ oc igenspøe dem til det Papis
 teske tyranni. Disse/ som Apostlene/ ickē vd
 ginge vden pung oc penninge/ men statlig/
 rytters vijs/ med Guldkleder behengde/ paa
 statlig Heste/ sporde bløde kleder / oc all
 den girat som ellers meettige Eddelfolck
 se at bruge/ oc med stor praect oc hoffmodig
 hed ere vdi Engeland indkommen. Men
 huad suig oc bedrageri her vaar vnder/ kun
 de den Engelske Drotning vel vnderstaa
 sig paa/ oc fordi smuct forhindret deris
 blod/

Jesuiteſke Hiſtorie

bold blodgierige anſlag. De effterdi de offte vaar
 re paamindt at affſtaa ſaadan Forrederi/
 men icke ville/ da er fordi een part aff den
 nem paa Liſſuet tilbørligen ſtraffet/ beſyn-
 derlig den Forreder Elianus Campia-
 nus, huilcken Jeſviterne dog haſſue ind-
 ført blant deris hellige Martyr/ oc tilbede
 hannem endnu/ at hand den Papiſteſke tro
 ſtadeligen forfodre ville. Men huo er den
 ſom icke ved/ at Sathan jo oc haſſuer ſine
 Martyr? Effterdi at icke Pinen men Aar-
 ſagen giør Martyr.

For ſaadanne omſkiffteſe paa Kleder-
 dragt høre de vel ilde aff andre Papiſteſke
 Klerkeri/ beſynderlig aff Munkene: Men
 forſuare dem aff Paſſuens/ Privilegiers
 oc Reglenes myndighed/ huilcke icke
 vil holde dem nogen ſerdeles Klederdragt.
 Men Aarſagen huorfor ſaadanne glubens
 vil bliſſue til Spedelam / oc Sathans
 Vnger til Luſens Engle ſig foruende /
 at de diſ ſnarere / lettere oc
 affnelligere kunde føye ſig effter Solckes
 Sind / oc i ſaa maade randsage dem /
 paa det ſidſte Beſuiige / Bedrage / oc
 Paſſuens

Resviteste Historie

Paffuens Tyranni vnderlegge. For denne
 aarsage skuld omlobe de/oc søge effter huem
 de kunde opsluge/huilcken Pestilensiske for-
 giffe fra sin hellige Kircke her i Lande/Gud
 naadeligen affuende.

Saa maa da dette være sagt om deris
 Liff oc Leffnet i almindelighed: Men huad
 deris anslag/ raad/ gierninger/ scriffueller
 oc vdtretning/ er gemeinlig mod de Evans-
 geliske/ huilcke de forðum kaldte Prote-
 stantes, men nu Concordister oc Lu-
 theraner: Dette det er mere begredeligt/end
 fornøden at sige fra: Eftordi denne ny Or-
 den/ met saadanne frihed oc Licenke maa
 saaledis tyrannizere imod de Christne. De
 endog de selfue/ baade i Lærdom oc Leffnet
 er allerstemmeste: Dog alligeuel ansees oc
 actes de aff somme/ lige som nogle Guder
 eller Guds leffuendes Apostle: (Eige som
 Diefflen selff aff de Calcuter æres oc dyr-
 kes.) Gud giffuer/ at end en gang en
 as kunde opstaa/ som med Aandens suerdom
 kunde disse Baals Prester ødelegge oc for-
 derffue / Amen. Saaledis med mig alle
 yncke oc bede / ved ieg vel mange / baade
 Franckrige/ Italien/ Suoben oc Beseren.
 Gud

Jesuiteſke Hiſtorie/

Gud bønndøre off naadeligen / oc ſaadanne
Pharaones Troldkarle forde. ff oc ødeleg.

Det femte Capittel:

Om Jeſuiternes Liſſ oc Leſſnet
hiemme/inden deris Dørre.

Jeſuiternes Liſſ oc Leſſnet/ ſom de
himme inden deris Dørre fremdra-
ge/ ſkal være Regelbunden : Det er/
ſkal ſtemme offuer et med Lojolæ Regle/
eſſter ſom de/ naar præffueſens Aar ere va-
de/ ſuere/ at de deris Leſſnet/ lige eſſter Lo-
jolæ Regle oc Selskabens angiffuende /
fremdrage ſkulle.

Summen offuer deris Regle oc Sta-
tuter er denne :

At kiende den Rømerſke Paſſue for I. R.
Chriſti Vicario oc Statholdere oc hånem
for alting adlyde/ vdi de Stycker ſom høre
til Troen oc ſederne eller leſſnet : Item/ at
ſtrebe eſſter ſin egen fuldkømmenhed/ oc om-
løbe at bedrage Folck.

At Scriſſte huer Dage/ høre Meſſe/ le-
ſe ſit Pater noſter baand/ oc den ene part & 3
aff Sacramentet at annamme.

At

Jesuiteſke Hiſtorie

- eg. 5. At feje ſin Aand treganger huer dag/
6. Morgne/ Middagen oc om Afftenen : det er
 er at ranſage oc offuerhøre ſin ſamuittig
 hed. Item/ at haſſue en ret Hiertens had
 oc affſky til ſine Forældre/ Venner oc alle
 Verdſligt.
- eg. 9. At døde ſie eget kiød/ det er/ at forſuere
 . & oc beneete ſin egen villie/ dom oc forſtand.
10. At hielpe ſin Neſte til rette. At vdtrette alle
 det ſom Selſkabet vedkommer / vdi Predi
 cken oc Lectier. At beuiſe ſig gudelig oc ydſig
 22. myg i alting. At holde Armodſ løſte vdi
 ſin reenlighed vden all brøſt oc feil/ oc ſinnig
 kyſkheds løſte vdi all Engeliſke reenlighed.
24. At beuiſe ſig i lydigheds løſte / ſom em
 28. dødd knob/ et vriende vox/en ſtytte/ eller ſommo
 29. hand vaar blind.
30. At affholde ſin 5. vduortes ſind fra ver
 dens forſengeliſhed/ oc begere det ſom dem
 er tuert imod. At vduelle ſig det ringeſte
 45. foracteliſte. At ſky det verdſlige. At ſkiø
 47. ſin Sixels oc Legoms ſundhed. At plage
 48. gemet til maadelighed. At holde flittelig
 49. alle Reglene/ oc for deris offuertredelſer
 52. vndergaa Pœnitentſe. At være villig molom
 53. andre/ men mod ſig ſelff ſtreng oc haard

Intem

Jesuiteſke Hiſtorie/

Intet at tale med verdſlig Sol/ In re
 ſuperiorens forloff. At holde vdi all gulis
 hoffuiſſhed oc adſtadighed naar de hoff com-
 fremmede. Korteligen: vdi alting ſaa ſig at muni-
 ſſicke oc forholde ſom Reglene vdkreffue. bus.

Om nu nogen forſeer ſig mod diſſe Reg. 3
 Statuter oc Regle/ hand dømmeſ aff dem
 ſynde meget groffueliger/ end hand haſſe
 ſynden mod Guds Bud. Oc Jacobus
 Cruiſius vdi Reglenes vblegning / ſiger
 vdrøckelig : Vore Regle er vor Decalo-
 gus oc X. Budord. Huo ſom med forſet
 ſynder mod dem/ hand haſſuer giort en dø-
 gdelig Synd/ huilcken ham icke forladis/
 minde hand ved lige vettige Pæniten-
 tede betaler. Thi wi haſſue giort vores Sed/
 at wi ſkulle holde dem lige traaret/ oc vdi
 Gierningen effterkomme. Ja/ hand ſags
 at diſſe Regle ere end yppermere end de
 XX. Budord. Thi vdi de X. Bud er icke
 Befalninger : Men vdi vore Regle er me-
 re end Loſſuen vdkreffue/ ſom er Christi
 Raad : Huilcken ſom giør dem/ hand ſkal
 bekomme ſin offuerlobs Gierningers verd-
 ſte. Vdi dette Stycke er Jeſu-
 iterne faſt verre end Phariſcerne.

Thi

Jesviteſke Hiſtorie/

Thi diſe/ ſom Chriſtus klager/ Matt. 15:21.
kun for Anniskens ſet oc Lærdom offuer
traadde Guds Løw: Men Jesviterne frem
holde deris Regle for Guds Befalning/ o
paatrenger Folk nogle raad/ huilcke H
ren aldrig gaff/ men ſtrengeligen forbød.
Men/ huo ſom offuertreder deris Statu-
ter, dem paalegges nogle Barnuorden / m
nærſke oc Neſter Hemmelins Pœnitens
Aff huilcke ieg nogle vil opregne/ at mand
deris hiemleffnet/ diſ bedre kiende kunde.

Jesviterne haſſue en Regel / at de omno
morgenen Sommerſtid/ kloeken er 4. ſkulle
opſtaa/ Men om Vinteren / kloeken er 5
Soffuer nogen offuer / ſaa at Viſitato
eller Cuſtos finder ham paa Sengen/ d
paalegges denne ſaadan en Pœnitenske: R
Et or kalder ham til ſig/ ſtraffer ham ha
deligen/ ſigendis : Naar Middags maalt
holdes/ ſkalt du tage din Seng/ oc bere
ind i Stuen/ ſom Maaltid holdes/ oc g
re den vaanlige Pœnitenske/ at du ſand
ſøffnen fra dig. Naar nu ringe er til ma
tid/ leſt til Bords/ oc huer haſſue taget
ſede/ ſaa fremtreder denne med Sengen
Ryggen/ mit paa Stuegulffuet/ der ſald

Jesuiteſke Hiſtorie

i ſin Kne/ ſigendis : Erucrige Patres,
 elſkelige Fratres, Jeg maa heder min
 forſeclſe/ at ieg i dag haſſuer ſoffuet offuer
 tiden/huorfor mig denne Pænitenſe er paa
 lagt/ at ieg her i Stuen ſkal min Seng tre
 ganger ombere/oe ſaa mit i Stuen ſkal ieg
 ligge oe ſoffue ſaa lenge maaltid holdes/ oe
 der effter bere Sengen tilbage oe ſaa mig
 min Mad paa denne liden Skiffue. Naar
 hand ſaa haſſuer vdtalet / ſtaar hand op
 tager Sengen oe omber den/ legger
 ſig der paa / oe ſoffuer om hand vil/ Diſ
 ſe midler tid ſidder de andre fratres oe ſaar
 Mad oc leer her ad / denne Pænitenſe
 ſynder ſynder ſynder.

Naar de om Morgenen er opſtaaen /
 ſkal huer ſtrax (effter deris Regle) rede ſin
 Seng / oe effter de haſſue endt deris Bøn
 betenckelſes tid/ ſkulle de rømme op oe
 i kammeret. Huo ſom ſynder mod den
 Regel/ ſkal oe indbere ſin Seng i ſtuen/
 ſine fratribus, huorledis hand ſin
 Seng wred haſſuer ſig effterladet. Siden
 midler tid at andre ſaa ſig mad/ ſkal
 hand vdgaa oe oprømme i ſit Kammer.

Om nogen ſoffuer offuer ſin Bøns oe

2

ber

Jesuiteske Historie

betenckelses tid: Hans Pænitense er / at
hand mit v. Gulffuet med Knæfald / skal
vise sine fratribus huorledis hand hafuer
soffuet / oc sta hid oc did med Hoffuedet.

Efter betenckelsens Time / skulle de
strax soje sig til det Hellige / det er / Messen /
oc det med allerstørst ære oc reuerensse.
Om nogen nu vnder Messen stime med
Hender / Føder Pater noster Daandet /
eller oc seer vd giennem Sprinckeluercket /
deris Pænitense er at kysse Fødrenes oc
Brødrenes Føder vnder maaltid / oc tage
deris maaltid vnder Bordet haff Rectoris
Føder / siden staa op / vdrecke Hoffuedet aff
Vinduet / oc vise Brødrene huorledis hand
saae giennem Sprinckeluercket.

Efter Messen gaa de i Læxe / oc stittelig
gen giffue act paa huad der læses. Soffuer
eller leer nogen vnder Læxen / de skulle oc li
ge saa gijre mit vnder maaltid.

Efter Læxen kommer Minister, for
hannem fremtreder en huer / begierendes
Arbende / strax befal hand : Gack du henn
oc hielp Rocken : Du Kellersuenden : Ber
du Vand : Du Bed : Lo du Gryderne :
Gack

Tjoteste Historie/

Back du oc bred Bordene: Skulle du vd
 Krus oc Kander. Er nu nogen som vnder
 andre sig ydmynge ville/ oc/ som Reglen ly-
 der giøre det som hans Sind er imod/dens
 ne falder i Knæ for Rectore, bedendes/
 at hand med en vnderdanigheds befalning
 eller forleening motte affleggis (Det er/
 med ære sagd/ at rense Priveter/ Dissipos-
 ter/ Fædrenes belickede offuertog/ oc an-
 dre stenkendes slemme steder) Naar den-
 ne Minister nu alting haffuer sat til rets-
 te/ siger hand: Giorer nu snart oc smuck
 alting ferdig. Er nogen i Gierningen let-
 ferdig/ eller i Besulningen seenferdig/dem
 forelægges Pænitenze / lige som forseelsen
 er til.

Exempel/ Een aff Brødrene vaar bes-
 falet at rense Brtehauen/ sette Brterne i
 lassue/ oc beskære Trærne/ hand hørde nu
 Søgen gale' eller oc nogen anden Sugt
 siunge/ kom for skade/ oc gjorde lige saa.
 Magister morum hørde dette i Hawen /
 men taw stille: strax hand kom ind/ gaff
 hand Rectori det tilkiende. Hans Pæni-
 tenze var/at bekende sin forseelse ved maals-
 tid/ oc vdi sang oc slietelse bere sig lige saa

Jesuiteſke Hiſtorie/

ad ſom hand gjorde i Hawen/ Gaar fordi
om i Stuen tre eller fire ganger/ robendes
med høy roſt Cuckuck: Naar det er gjort/
ſetter hand ſig til Bords.

Om den ſom toede kar op/ ſlog en pot-
te eller noget andet i tu/ hans Pœnitenske
er at tage op ſtykkerne/binde dem ſammen/
henger om halsen/ oc ſaadanne komme ind
i Stuen. Med ſaadanne Pœnitensker for-
lyſte diſſe Jeſuiter ſig vnder maaltid/ lige
ſaa ſom Konger oc Fœrſter aff deris Nar-
rer kand haſſue deris tidfordriff.

Om nogen diſ midler tid hand vaar
i ſin Gierning/ løb/ ſprang/ huiſtede/hand
ſkal lige ſaa gjøre vdi Stuen.

Om nogen Mad for Kœcken er ſkend/
hans Pœnitenske er at hand ſelſſ ſkal œde
op det.

Endog at diſſe Pœnitensker er kun idel
Narreri oc Barneleeg/ ligeuel ſige Jeſui-
terne/ at de ſkulle i det euige Liſſ/ bekomme
ſaa mange Kroner / ſom de haſſue gjort
Pœnitenske/ ja ſige/ At ſaadanne Giernin-
ger ere de/huor ved de kunde fortiene Him-
merig. Oc derfor/ haſſue Jeſuiterne lige
ſaa mange Chriſtos/ ſom de haſſue Giers-
ninger/ etc. Naar

Jesviteske Historie/

Naar de saaledis haffue ende deris Ees
gemlig exercis oc øffuelse / saa ringes med
Kloeken/ at de skulle examinere deris sam-
uittigheder : De det effter disse 5. puncter :

Modi d' effaminar La consci-
entia ogni di.

Det er :

En form eller maade at examinere
sin consciense oc samuittighed med/
huer dag.

1. At tacke Gud for almindelige saa vel
som serdelis Gierninger hannem denne dag
er vederfaeren. (Almindelige velgierninger
hoss Jesviterne er Skabelsen/ Igiensøsel-
sen/ Igensødzelen oc Bessermelse. Serdes-
lis velgierninger er/ at de ere kallet til Sels-
skabet/oc haffue deris fem Sind oc Sund-
hed wbeskoren.)

2. At bede om naade oc opliufning til
at kiende sine Synder / oc hade dem (icke
effter Guds Bud/ men egne Regle.)

3. At vdfordre Regenskab aff sin Siæl
om alt det / huor med hun paa denne dags
tid haffuer fortørnet Gud/ anten i tancker
eller tale : Men allermest mercke sin egen
H iij brøst

Jesuiteſke Hiſtorie/

brøſt og lyde/ huor til hand aff Naturen er
inclineret og tilgenegen.

4. Bede om de Synders forladelſe den
dag aff hannem er bedreffne.

5. At haſſue et ſtadigt forſet/ met Guds
hielp ſig at ville beuare fra Synd / ſkriſte
og bekiende huor hand bedreffuet haſſuer :
Paa det ſidſte læſe Pater noſter og Ave
Mari, og ſla Raars for ſig.

Diſſe Capitler at betencke / kalde de
ſamuitigheds Examen eller offuerhørelſe/
og dette giør de to ganger om dagen/for
middags og aften maaltid : De det i ſaa
maade. Naar Klocken ſtar/ ſtrar offuer giſſue
de huad de haſſue for haanden / og huer
føjer ſig til ſit ſted/ falde ned i Knæ for et
Billedet/ og befales at randsage/ præſſue og
fejre ſin ſamuitighed. Vdi dette præſſuelſes
betenckende ligge de vel et korter eller en
halff time. De ſom kunde læſe og ſcriſſue/
opſcriſſue paa et Register alle deris tanckers/
tales/ gierningers og forſeellers synde /
at de mod Sabbathen fuldkommelig
kunde ſcriſſue/ og Rector kand haſſue god
kundſkab om huer ſin Diſciplers conſciens/
og vide huer deris lgnlighed/ og der til bruge
ſaadanne en Taſſle ſom effeerfølger :

Jesviteſke Hiſtorie/

Søndagen Tankeſyndet	Mandagen Taleſyndet	Tiſdagen gierningsſyn.
Onsdagen Forſeelsen ſyndet	Torsdagen Synd mod Reglene	
Fredagen Penitentes forſømmelse	Løffuedagen. Skriſte.	

Til diſſe forſcreffne Regle / tillegge de diſſe efterfølgendes :

1. Naar nogen ſynde igien den ſamme Synd / da legger hand Haanden paa brystet / oc ſucker for ſin forſeelse. Hvilket end oc kand ſkee vdi andre deris neruerelse end dog de acte det ey.

2. Mod natten tellie de offuer / oc forfarer / om de noget ſig forbedret haaffue fra det første oc til det andet Examen.

3. I lige maade / ligne de ſammen den første oc anden dags Examen, om de noget forbedres.

4. De ligne oc ſammen den anden vge mod den første / oc ſeer huad de haaffue giort oc lade.

Om nu nogen anten forſømmer dette
H iij exa-

Jesuiteſke Hiſtorie/

examen, eller oc/icke giør det med ſaa ſtor
aluorlighed oc actſomhed ſom det ſig bør :
De ere forplietet til at giøre Pœnitentze
obenbarlig vdi Stuen.

Men den fornemmeste endelige Aarſag
ge huorfor ſaadanne examina ſkeer/ er/
at Rector i ſaa maade kand vide alle ſin
Vnderſotters lønlige anſlag/oc der aff for
ſtaa huad hand om en huer ſkal dømme oc
meene/ at der ey andre i Selſkabet ſkulle
opholdes / end ſom de ſelffue ville. Derfor
haffue de ſaa ſkarp indſeende med dem/ ſom
anten forſømmelig examinere ſig eller for
ſømmer ſit examen, eller oc icke obenbar
alle ſine lønlig anſlag/ Item/ om hand tier
noget/ huilcket hand icke vden beſkemmelse
oc blyffel tør aabenbare. Saadan een kal
de de en desperat, eller den ſom er falden
i fortuilelse/oc en Rirckerhoffuer /oc hannem
aff Synden icke abſolvere, men med
Bands baand binde hannem/ indtil hand
aldelis obenbar ſig/ oc for Rectore oplas
der alle ſit Diertes løntancker.

Til Landsberg vaar en Nykommen/
en Frankoſe/ aff Religion en Hugonote
eller Calviniſche, ſom forargedes af den
ſtreng

Jesuiteſke Hiſtorie/

ſtreng Pœnitens hannem idelig paalagdes: Huor offuer hand ſagde/ at dette examen vaar intet andet/ end et ret ſamvituigheds Bødeli / en aarſag til fortuilelſe oc fordømmelſens verckſted/ huicket Rector derforre aff en huer vdfordrer/ at hand kand vide alting/ oc i ſaa maade indtrede i Guds Embede/ ſom aleniſte bør at randſage hieternes lønlighed. Hannem bleff paalagt ſaadanne en Pœnitens/ at hand vdi madſtuen/ ſkulle vdi ſin Kœn nedfalde/ oc effter denne form oc maade ſcriffte: Veruerdige Fædre/ elſkelige Brødre/ ieg ſiger eder min Synd/ at ieg haſſuer forhaanligen beſpottet det hellige vor ſamvitigheds examen, ſom aff vor hellige Patre Ignatio er indſkicket. De derfor er denne liden Pœnitens he mig paalagt. 1. At ieg ſkal kyſſe alle eders Føder. 2. At ieg vdi otte dage reuſe Priveterne. 3. Vdi Stegerset toge op Grynder oc Fæde. 4. En heel time for det hønuerdige Sacramente affbede min ſynd. 5. Treganger huer dag en gandske Maaned ſkal ieg examinere min conſciens. 6. Nu ſkal ieg hudſtunge mig ſelffue/ indtil den tredie ret indbræs/ eller oc min Herre

H v

Rector

Jesviteſke Hiſtorie

Rektor giſſuer mig et Tegn ieg maa op-
holde. Med diſſe Pœnitensker haſſuer hand
aſſtoet ſin forſeelfer/ oc fortiens ſig det eul-
ge Lifſs Krone.

Naar nu denne offuerhørelſes Time er
forbi gaaen/ ſtrax ringes der til Waaltid/
til huilket to oc to følger ad. Men de ſom
haſſue Diurens Tegn/ det er de/ ſom icke
endnu haſſue ſaaen det Papiſteſke Præſtes
Embedes Chriſmen oc Ragen/ bliffue ſtaa-
endes vden for Stuedørren/ oc foruente
Miniftrum, at hand ſkal vddele til den-
nem Pœnitensker. Der er oc vel de iblant/
ſom aff ſtor Gudelighed begiere Pœnitens-
ker for de Forſeelfer de vide ſlet intet aff.
Naar nu huer vide ſin Pœnitenske/ ſaa op-
lades Stuedørren/ ſtrax toe de Henderne
oc læſe Benedicite, ſiden ſette diſſe wſkyldige
Phariſeer ſig til Bords/ diſ midler tid
at de ſkyldige mit paa Gulffuet falde i knæ
oc ſkrifte deris Synder/ Ja/ icke vden de
andres ſtore ladder/ giøre deris Pœnitensker.

Exempel :

Een ſiger : I Dag ieg giel vd/ loe ieg.
Mit er paalagt denne Pœnitenske/ at ieg
her i Stuen tre ganger ſkal omgaa oc lee.
Staar

Jesviteske Historie/

Staar strax op / oc med ladder fylder det
 gandske Hus. I saa maade forsones lee-
 ferdighed. En anden siger: Jeg oc min
 Staalbroder tiende til Messe i Dag / men
 forsømmelig. Thi ieg lod Logget falde i
 Kalcken / huilcket Presten icke actet. Vor
 Pœnitensze er fordi / at wi skal ombere Log-
 get tre ganger / oc paa den side som rorde
 Christi Blod / kysse det / siden henlegge det
 blant de hellige Leffninger. En anden: I
 dag ieg toede Kar op / slog ieg en Potte i
 tu / min Pœnitensze er / at ieg skal vise eder
 styckerne / oc gaa til Pottemageren at tigge
 mig en anden. En anden: I dag ieg vaar
 i Hawen / hørde ieg en Hest vrenske / oc ieg
 ville gifre hannem det effter. Min Pœni-
 tensze er / at ieg her i Stuen tre ganger skal
 omgaa oc vrenske det høieste ieg kand. En
 anden: I dag skulle ieg rense Fædrenes
 gamle Hoser / oc det bleff icke reenligt nock /
 Min Pœnitensze er / at ieg skal vise eder
 middem oc hengaa at toe dem vd paa ny igien.
 En anden: Jeg gaff Ratten et stycke klob /
 thi icke bad om forloff: Det er min Pœni-
 tensze / at Ratten oc ieg skal sidde sammen
 ved en onder bencken oc saa oss mad tilhobe,

Med

Jesuiteske Historie/

Med saadanne Pœnitentzer driffue de maaltid/ frydder deris Ketter/ oc lige som Epicuri Suin feede sig. De alligeuel at alle saadant er kun latterligt oc Barneleeg / liigeuel tør de sige sig ved saadanne Sierninger at fortiene Himmerig : Bedendes i saa maade til deris egen Henders Arbejde.

Efter middags Maaltid/ giffues dem aff Rectore en time/at recreere oc vedersquege sig vdi/ huilcken vederquegelse gaar saaledes aff. Alle/ (Presterne vndertagens des) staa vden Dørren/oc fortøffue Ministrum, at hand skal vddeele Forleeninger. Til een siger hand : Gack du hen oc to gryder op : Til en anden: Du Fade oc Tellercken : En anden) Sei i Køckenet : En anden : Siem Duggene oc andet Bordsmycke. Til de andre siger hand: Gaa i hen oc vederqueger eder/oc værer tuetige. Dog hafuer saadanne Recreation, oc sine Regle. Dismidler tid tilskickes aff Rectore Studere/ som skulle hannem tilkiende giffue/ huets forseelse her kand skee. Seer hand nogen haffue hin anden kiere/dem skiller hand ad/ oc føjer atter dem sammen/som icke vnder de hin anden saa vel. Huer Spndag vdgif

uer

Jesuiteſke Hiſtorie/

uer hand Bedler / vdi huilcke er antegnet /
huad oc huor om de maa tale den Bage
igiennem / vdi denne deris vederquegelses
ime. De maa icke holde ſammen huer ſom
vil / men huilcke to ſom Superioren vil.
Beſynderlig tager hand vare paa / at de in-
tet ſkal tale om Hørſters trette / om Verdsſig-
ting / om Forældre eller venner / om wenig-
hed i Lærdomen / eller om Lutheraner. Thi
de foregiſſuer at Lutheri Lærdom kryber
ſom en Krefte / oc ſelffuillig indgiſſuer ſig i
Solckes ſind. Er nogle blant dem fraſald-
ne / eller Apoſtate, diſſe maa icke omgaacs
eller tale med de ynge eller wlærde : Men
dem forordineres Patres oc gamle Preſter /
ſom ere geſuinde vdi Sophiſteri oc bedrage-
ri / at de dem kand igen drage til den Paſſi-
uelige Lærdom.

Men / vdi denne recreation oc ves-
derquegelse / fylge de en viſſe Orden. Seni-
or begynnder et Fabel: De andre med ſtor
gudelighed oc reuerenſe høre nøje til. Naar
hand haſſuer endt / ſtrax begynnder en anden
paa et andet / oc ſaa huer ſit / indtil timen er
omdendt. Saadanne Fabeler tage de aff Di-
cipulo de tempore, B. Mariæ Mira-
cles /

Jesviteske Historie/

deker/ de Legendis divorum, de vitis
 Monachorū oc andre distige Bøger / om
 selskabens formering/ om dødgjærelse/ om
 sin egen benectelse/ om Verdens foractelse/
 om Rigdoms forfengelighed/ om Fædrenes
 dyder som lesue i selskabet/ om reglenes fulde
 komenhed/ om de Indiske Missiver/ oc huad
 Jesviterne der borte vdrætte/ huor aff de sig
 højeligen berøme. Om nogen her iblant no-
 gen skemt indføre/ hans penitensze er/ at re-
 petere det igien til Nadueren for alle / oc i
 saa maade confunderes oc besteme sig self/
 oc komme de andre til ad lee.

Vdi denne deris vederquegelses tid/
 giffues oc Capitula, det er/ skarpe vnder-
 visning/ ved huilcke de fradrage deris an-
 hengere/ fra verdslige tancker til et religions
 lesnet/ vdi saadane Capitulis fare de frem-
 efter denne form: Naar vggen er ent/ frem-
 kalder Rector den som var Dretudere/ tanke
 ger saa an de laster hand om de andre haff-
 uer optegnet. Paa vederquegelsens tid berord
 hand zeddelet til siune/ vdi huilket optegnet
 er alle irrunger som forledne vgge med dem
 er skeet. Vil hand nu Capitulere dennem/
 saa lader hand hente sig en Stoel/ setter sig
 mit iblant Brødrene/ oc begynder saaledis
 Jeg meente ieg hafde fuldkommen Brødre :

Jesuiteske Historie/

men disse zeddel som mig af den hellig Aand
 er offerrantvordet/ beuiser tuert imod / at
 mange/ ja alle ere wfuldkomnen. Naar dette er
 sagt/ falde de alle i knæ for Rectore, oc swa-
 re/ Det er alt lige saa. Fader/ wi ere alle w-
 fuldkomnen/ oc ickē som offburde/ hafue holdt
 det reglene. Strax beder hand dem alle op-
 sta/ men den hand meen at hafue allermest
 forsee sig/ beder hand blifue siddendis i knæ
 oc paa det hand ey skal uide huo hañem vds-
 spissede ey heller paa hañem fortørnes/ spør
 hand huer som sidde om hañem: Du Pater
 eller frater, huad hafuer du seet denne din
 broder syndet i disse vgge hand er en fatti-
 gge broder/ meddeeler hañem eders aandelige
 almisse/ ved huilcken hand land forbedres i
 det got forsee. Der suares nu til/ ieg saa han-
 nem vnder Messen henkaste øinen til quind-
 folck/ huilcket er et tegn til verdens oc ligd-
 ens lyst/ icem/ suares af en anden: Jeg saa
 hand sof vnder morgenbønen. En anden
 hand er stolt/ hofferdig/ tager ickē hatten af.
 En anden/ hand er kaadmundet/ snakker i
 tide oc er mange til forargelse. Naar nu
 huer om hannē hafuer sagt sit/ siger Rector
 til hannem/ see/ saadanne en broder est du/
 huad wilt du for penitenske dig skal paaleges

Jesviteske Historie

Hand suarer / Huilcken som Pater vil. Nu
 siger hand : Da skalt du vdi den tilkommens
 dis Vgge være alene vdi vederquegelsens
 tider / oc ick heller tale noget Ord vden min
 forloff : Huer middags maaltid skalt du
 staa oc holde Singeren paa munden. Naar
 nu Vggen er endt / skalt du lade mig vide
 huorledis du haffuer gjort Pœnitenske / at
 teg dig kand absolvere. Saa spør hand da
 fremdelis : Fortryder du ick at dine Patres
 oc Fratres dig saaledis haffuer describe-
 ret oc affmaalet : Hand suarer / Ney / men
 tacker dem derfore. Hand staar der effter
 op. De vdi lige maade at Capitulcere elck
 ler Straffe de andre Brødre / er dem nytte-
 ligt. Saadanne Capitula kalde de An-
 delige Almysser : Fordi at Patres oc Fra-
 tres ved saadanne reffelse hielpes i An-
 den / oc Dødgjores.

Vdi samme Recreation oc vederque-
 gelsens timer / oplæser hand de Misiver oc
 Sendebressue som dem oc deris bedriffte oc
 gierninger ere tilsendt / ved huilcke til raad-
 des iffrighed oc bestandighed. Saa er bet-
 oc tilgaaen Anno 1584. at der de Eplnsche
 Jesviter screff de Landsberger til / huorledis
 diels

Jesuiteſke Hiſtorie/

Dis den Biſcop aff Eſlen/ een aff de viſ
 Churförſter/ hans Broder vaar ſangen/
 ſalvt de alle i Kna/ tackede Gud/ med en
 Pater noſter oc Ave Mari. Der de aff
 Augſburg ſcreffue om det ny Calenda-
 rio, der at være antagen for fulde/ da be-
 rømmede de Paſſuens mact/huilcken endog
 hand vaar til Rom/ da ligeuel haſſde ſaa-
 danne mact / at hand kunde tuinge de Ke-
 belliske Lutheraner at indgaa hans Befals-
 ninger. Dette/ ſagde de/ er et viſſe Tegn/ at
 Paſuens anſlag ſtyres aff den hellig Aand/
 (med gunſt at ſige) ſom oc giſſuer en lyk-
 lig fremgang. Da de aff Wien ſcreff dem
 til Augſburg til om den Pige aff huilcken
 deris Patres haſſde vdiaget 12652. onde
 Aander/ der berømde de ſig aff deris Relis-
 gions viſhed / oc Lutheranernes falſhed/
 oc de det end obenbarlig i deris predicken. Der
 vdi Augſburggeſke Jeſuiter ſcreff dem af In-
 ſcheggelſtad oc Landsberg til/ at Churförſten aff
 Saxon haſſde vdi Herredagen anriette/ an-
 tordre Förſter til ære / ſkønne oc mange Gie-
 ludriſtebuder/ oc Förſten aff Wirtemberg at eff-
 giiuue ſig vdi Ringrenden/ da forhaanligen be-
 ſpottet Jeſuiterne dem/ lige ſom nogle kods-
3
ſens

Jesviteske Historie/

sens Mennsker. Rector til Augsborg Gregorius Rosephus sagde/ at de Lutheriske Førster vaare wgdelige Mennsker/ huilcke som vanbruket det Godz/ som retteligen laa til den Romerske Kircke/ til intet andet end til Verdslig lyst/ mere end til Kirckens Personers ophold. Item : Naar Førsterne lode sig see vdi de Lutheriske Kircker/ da sagde de Jesviterne om dennem/ at saadant intet vedkom Førstelige Personer / men fast heller at lade sig see paa Herredage/ der med raad oc daad at komme den Romerske Kircke til opreisning/ oc ick at giffue sig hen til saadan stem orckensløshhed at høre de Ketteriske Prædicken. Saa haffue disse Herrer/ altid det de kunde sette til rette/ straffe oc laste. Oc at ieg alting med et ord skal sige/ da er det deris høieste lid/ at de kunde opuecke deris Anhengere til en fuldkommen had mod de Evangeliske/ oc i saadant maade bekreffte dem i den Papiske Afgudsderie.

Naar nu vederquegelsens time vdi saadant maade er forløben/ da vdi Italien effterlandedes dem en halff time at soffue vdi. Der effter/ de som Studenter ere/ giffue sig til

Jesuiteſke Hiſtorie/

2 in ris Studia, men fratres ignorantia,
 og in til deris Arbejde. Er der nogen ſom icke
 ſind hæffue et egentlig oc ſerdelis Embede/ den
 ſind forſkickes aff Ministro nu til et oc nu til
 et andet: Thi dem kand intet viſt betroes
 for deris wiſſelighed oc wforſtand. Sins
 des nogen forſømmelig vdi ſin Beſtilling/
 (thi Miniſter beſøger dem altid ſom en
 Custos) da ſkulle oc diſſe til aften maal/
 tid/ ſaa vel ſom hine til middagen / vdftaa
 deris Pœnitentze.

Fra halfgaaen fire oc til fem om aften/
 holdes aften Bønen / til huilcken alle ſig
 henſøje. Naar Bønen er endt/ gaa de til
 Naduere. Eſfter Nadueren giſſues dem de
 ris vederqægelse ſom tilforn. Naar den ti
 er endt/ giſſue de ſig hen igjen til deris
 hellige Bøgers leſning / oc der holde ved
 ind til otte ſlar om Afftinen / oc der eſfter
 til Natbønen: Vdi huilcken de opreane
 en Pſalme/ huilcken Rector vil/ ſiden Pa
 ter noſter oc Ave Maria, oc paa det ſid
 ſte ender Bønen med det Affgubefke Lita
 ni, ſom de kalle Litaniam Sanctorum.
 Oc der eſfter ſpøjer en huer ſig til ſit ſied/
 vdi huilcket hand paa et Korter / anten

Jesuiteſke Hiſtorie

læſt ſit Pater noſter Baand / eller nogen ſon-
 andet. Naar det er endt / ringes til Exa-
 men conſcientiæ (Det er / ſamvittighe-
 dens offuerhørelſe) hvor effter en huer
 naar flocken kand være half gaaen ni / gaaen
 til ſin ſeng : Dog om nogen vil gaa til Kel-
 lersuenden / oc tage ſig en vederquegelſe
 huilcket de kalle Collationem, det er dem ind-
 frit fore.

— Dette er nu Jeſuiternes hiemleffnet, ind-
 huilcket de i ſaa maade / noget nær det gandske
 ſke Aar igiennem fremdrage : Vden alle de
 niſte om Faſten oc Høytider / de da med ſtedt
 re Affgudeſke oc huetleſke Pænitenſer ſig
 beſuere / huilcke ieg vel kunde ſerdelis opreg
 ne / huic ieg icke gjorde Leſeren det ale ſouo
 langt. Jeg haſſuer ſlet intet tilſat / men vdi
 god tro oc loffue alting vdsagt / lige ſom ieg
 aff dem ſelſue høre haſſuer / ſect med min
 Dnye oc Perſonlig ſelſf der iblant været :
 Saa ſom baade de ſelſf oc deris Regle ſom
 ieg hoſt mig haſſuer / nockſommelig vidne
 Saa er fordi deris gandske Leffnet / icke
 niſte Affgudeſke / huetleſke / Phariſaiſke /
 terligt / narſke : Men end oc Hedniſke oc
 delis vdgudeligt / huilcket ieg med nogle
 deris egen vidniſbyrd vil beuiſe. Jeſu

Jesviteſke Hiſtorie/

Jesviterne ſcriffue ſelff vdi de Javoniſke Hiſtiſche Breffue/ſaaledis: Vdi det Japoniſche Imperio oc Regimente / holdes den for den ypperſte/ ſom ypperſt er vdi Religionen/ huilcken der dyrckes oc æres ſom en Gud/ og de hoſt den gemeine Mand holdes ſaa helilig/ at hand en maa ſette ſin God til jorden/ og de huer det Hender ſig at hans God rør ved den Jorden/ da affſettes hand fra ſin dignitet oc ære. De ſige/ at den ſammes Regimente trod ſtrecker ſig ſaare vit/ oc at hand holder Krig mod de Konger ſom grenſe op til hans Lande. Denne confirmer oc wier ſelff ſine Tundos, det er/ Viſper/ huilcke ſiden er trod ſtor ære hoſt høne oc laffue : Item ſelff troddeeler hand Preſtedomme / paabyder at trod faſte/ oc at æde Kiød om Hellige dage/ naar den trod til deris Affgudſke Kircker henreyſe. Naar der opkommer nogle Bonzij (det er/ Munckoordner) da haſſue de ingen anſeelſe eller myndighed/ vden hand ſelff dem ved ſig ſit Breff oc Seigl ſamtycke ville. Diſſe trod Bonzij boe ſaare rigliae/ oc eſfter vore trod Munckers vijs boe vdi Cloſtere/ leffue Keudggelbunden oc reenliſſuet/ opſette Altene mit trod i deris Kircker/ oc der paa Amidæ Træs billede

Jesviteſke Hiſtorie/

billede paa en Træroſe til et merckelige
 herligt Spectackel. Om dennem ſiges/ at
 de leffue dog et ſlemme Leffnet/ ere gieriger
 end noget Renniſke paa Jorden/ de ſelge
 Solcket Breffue/ oc prædieker dem i Troen
 at der ved de onde Aander fordriffues: De
 vedſle deris Penninge bort / oc giøre Solck
 viſe paa/ at diſſe ſkulle giøre offuerſtodige
 paa ſig i det andet Liſſ/ huorfor de føre oc
 dem i Graffuen med ſig. De her paa vdgiſ
 ue de deris Haandſcriſfter. Diſſe ſamme
 martere ſig ſelff med Kniffue/ ere mod For
 ældrene wgudelige / oc giøre andet mere/
 huor med de faſt offuergaa Hedniſke wgus
 delighed. Dog er der nogle iblant ſom følg
 ge fornufften oc Naturens lius/ ſaa ſom de
 Javoniſche Miſſiver til Jeſviterne/ yder
 mere formelde. I lige ſaadane maade fare
 oc Jeſviterne aff ſted. Thi lige ſom den Ja
 poniſche Offuerſte haſſuer fuldmact offuer
 alle/ ſaa haſſuer oc den Jeſviteſke Genera
 lis offuer alle Jeſviterne: Fører Krig mod
 alle retſindige Evangeliske: Vdsender ſit
 Selſkab at ødelegge den ſande Chriſtelig
 Lærdom/ vil holdis for den allerhelligſte/
 hues ſelſkab icke boe vdi Kloſtere/ Kieldere
 eller mpreke Stuer vnder jorden / men vdi

Jesuiteſke Hiſtorie/

ſtatlige Collegijs, Kongelige Slotte oc Befeftninger icke vilge. De icke ophøje Amidaæ billede at bede til/ men ſig ſelffue/ oc vil tilbedes aff alle. Deris vduortes leffnet/ lige ſom fordum Phariſeernes/ oc nu Berdøberes/ ſmycke de med en Earva oc vduortes ſkiul/ ere dog i ſandhed wmettelige gierige/ ſom alle Stæder oc Byer paa klæge. De ſelge allehaande ſkarn/ ſom er Glas/ Steene/ Træ/ viede Kierter/ Corlebaand oc Billeder/ oc tage got purt ſølff oc Guld igen. Ja oc end holde ſal deris Affladeſbrefue paa mange hundrede Mar/ for ſtore guld Almyſſer/ oc giøre Solck viſe paa / at ſaa danne Breffue haſſue ſaa ſtor kraft/ at om nogen haſſue beſofuet Guds Moder/ (grueligt at tale om) da ſkulle hand dog her ved vinde det ewige Liff. Med ſugber giorde vdi fem liner/ Chriſti fem ſaar til ihukommelsſe/ hudſtenge de ſig ſelffue/ indtil blodet dem forløber. Summa/ de ſette intet tilbage aff alt det ſom Hedninge ere beſmittet med.

Deris mangfoldige Affguderi er nock ſom bekant/ vdi huilcken/ de icke ſom Egypterne tilbede hvideløg/ men been/ icke helligens bene/ men offte hønſe bene oc horſe bene.

J iij

ne. Guds

Jesuiteſke Hiſtorie/

Guds ſande Evangelium/ aabenbaaret ved
 Lutherum / holde de for den ſørſte wretfer-
 dighed. Gud ſom de kiende aff Ordet/ ære
 de icke ſom Gud/men ere bleffne i deris tan-
 cker forſengelige/ formedelſt Lojolæ Reg-
 le: Huorfor Gud oc hafuer antuordet dem
 hen i deris Hierters begierlighed oc wreen-
 lighed/ at de med adskillige Brynde/ ſtem-
 lyſt/ oc all ſkam oc blyſſel indbyrdes vaans
 bruge deris Legomer med hin anden/ for-
 uende Guds ſandhed til Papiſteſke løgn/æ-
 re oc dyrcke mere det ſom de ſelff giort haſ-
 ue/end den ſom alting gjorde/ huiſcken væ-
 re hønſloffuet i euighed.

De vanære Gud/oc ære Diefflen: De
 forlade Chriſtum/ oc dyrcke Antichriſten :
 De forfølge de Leffuendes oc paakalde de
 Døde: De beſpaatte den hellig Aands Ord
 oc hønſt ſkatte deris egen optenckte Regle oc
 Lærdom : De beſpottede det hellige Ectekſkab/
 oc lade ſig velbeſalde deris wrene reenliſſ-
 uenhed. Korteligen : I alting forholde de
 ſig ſaaledis/ at de aff alle for Jeſu Chriſti
 Fiender oc Antichriſtens leffuendis Lem-
 mer kiendis kunde : De foracte den rette
 Ofrighed ſom aff Gud er indſticket/ oc den
 Ro

Jesuiteſke Hiſtorie/

Komerske Antichriſt holde de for det øfuerſte Hoffuet/ effter hues ringeſte nick de lade ſig regere.

Hvad ſkal ieg ſige om den Wgudelig-
hed oc wmiſkundhed mod Forældre (ἀσέβεια
kallet) formedelſt huilcken at de faſt offue-
r gaa ick alleniſte Hedninge/ men end oc vil-
de Beſter? Diſſe wtacknemmelige Kroppe Plin
komme ick ihu den Dn/ ſom hoſt den By lib. I
Sefſon aff en Jomfru bleſt opdragen/ an cap.
ſee in eet T. Sabini Hunds troſkab/ huil Plin
cken end oc bar Brød til ſin affliſſuet Hof- lib. :
bondes mund/ tilkiendegiffuendis ſin tack c. 40
nemmelighed / fordi hand hannem opſød
haffde: Icke mindes de heller Helpidij
Samij tacknemlighed/ ick de vngc Stor-
ckes hiertclaff mod deris gamle Forældre.
Sandelig / kunde Forældre fødtes oc op-
holdes ved offuerlaſt oc effertal/ da ville
villeg ſuere paa/ at Jeſviterne gjorde rettkaf-
niffen deris kald ſyldbeſt. Summa/ ſlemmere
den wde wtacknemmeligere Beſter mod Foræl-
drene ere ick paa Jorden/ end diſſe. Huor
aff ieg giffuer en huer at betencke / om de
and retteligen hafue deris Naſſen aff JE-
SUS / ſom vaar ſine Forældre vnderdani-

Jesuiteſke Hiſtorie/

ge/ fødte oc forſiunet dem : Ney lange fra/ eſterdi de ſaſt heller ere mod deris kiere for- ældre opſtyrige/ med all wtacknemmelig- hed dem formartre oc forbitre/ oc dem med tusende ſorge Liſſuet forkorte. Mand maa langt heller kalde dennem Neronianer : Thi Nero haſſde ſin Moder ſaa kiere/ at hand hende lod opſkære at ſee det ſted ſom hand haſſde leid vdi i 40. Vgger. Skal wi da tro at diſſe kropper angifue Jeſu Lær- dom oc følge hans leſſnet/ huilke dog icke dõllie ſaadane wgudelighed oc wtackneſſe- lighed? Gud befoel ingenlunde ſaaledis i ſi- ne Budord/ men at wi ſkulle ære vore For- ældre/ holde af dem/ oc dem i alle maade for- hielpe. Paulus lærde icke ſaa ſine Diſcipler/ der hand ſagde Col. 3. Verer tackneſſelige. Oc 1. Tim. 5. Rettelige at betale ſine For- ældre. Thi det er ærligt oc for Gud teckeligt. Men den ſamme Paulus ſaa vel vdi Man- den/ at der ſkulle opkomme mod de ſidſte dage / de ſom mod Forældrene ſkulle være fiendſke/ wlydige oc wtacknemmelige/ huil- ke hand vil mand ſkal ſiy oc ſky. Men det- te er nock der om.

Nu ere diſſe Lojoliter icke alleniſte
mod

Jesuiteske Historie/

som mod Forældrene / men mod gandske Lydske Nation/ gandske wtacknemmelige/huor dog de findes som disse Jesviter opholde / styrcke oc rig giøre : Huilcke dog ere Kirckens Blffue/ deris Federnelands Græffhopper / den Politiske Stendes Visper / Frøse/ Koffuere/ Forderffuere/ Forredere/ oc Slangen som Lydske Folk selffue vdi deris eget Skibd opfostre : Wanseendes/ at de ligenel huer dag friste oc forsøge deris giul suig/ Bedrageri/ Mytteri oc andre praesumptiueske rencker. Thi Jesviterne ere icke aff I. I. E. S. V. / men aff den Komerske Passus (som er den Christne Kirckes Hoffuctsiens) vdsend all Lydsland ofuer/huor de vide vret konstelige at indsticke sig i Førsternes gunst/ Saa at de nu ved saadanne Praesumptiueske haffue fast indtaget de skønneste Husse/ fornemteste Collegia, største indkomst / Riibstædernes Ræt / Borgerlige Privilegier, &c. Naar de nu i saa maade se sig at være beuebnet/paa den høire side ved Passuens myndighed oc rigdom/paa den venstre med den store hores Krigsfolckes oc Riibmends mact oc bistand/saa anseende de deris høieste flid / det Lydske Folk/

Jesviteske Historie/

Solck/oe aller mest de Evangeliske at vnder-
 trenge oe omkomme. Thi denne deris Dr-
 den er aff Ignatio Lojola for denne for-
 nemmeste endelige Aarsage indsticket/ aff
 Passuerne confirmeret, oe endnu aff de
 Romerske Bisper opholdes oe med stor rig-
 dom forsørget/ At den Evangeliske Lær-
 dom aldelis affstaffles kunde. O huor lyk-
 salig vaar Indsland / den tid hun endnu
 icke bar disse vnytteige Jordsens Byrder :-
 Meget lykkeliger skulle hun være der som
 hun sig oplade oe dem opsluge ville : Huil-
 cket vden tuil vel lenge siden var skeet/ hues
 den Allmeectigste Gud icke i saa maade vil-
 le heffne sig offner sit Evangelij Ords for-
 actere.

Sandelig / at Parijs Bader med de
 Christnes Blod offuerfløde/ gjorde ingen
 vden disse Jesviter. At saa meget Christe-
 lige Blod vdi Franckrige til dis er vdgdydet/
 gjorde alle Jesviterne: At de Italianer som
 antage den Evangeliske Lærdom/henkastes
 vdi Inquisition at plages oe ombringes/
 giør alle Jesviterne : At mange Spanier
 som attra den rette Evangeliske Lærdom
 ihuelstaes/ giør alle Jesviterne : At Indbyg-
 gerne

Jesviceske Historie/

gerne til Grets ere nu i lang tid vdi stor fare/ giør alle Jesviterne : At de Evangeliske aff Wien ere vddressne / gjorde alle Jesviterne : At Christi Ord aff Øster Rige er vdsaget/ gjorde alle Jesviterne : At Nederland friste saa mange brendendes Baal/ oc endnu forsøge det Papisteske tyranni/ det giør alle Jesviterne : At Beiren haffuer mist Christi Evangelium/ gjorde alle Jesviterne : At Augsborg er i aller højeste fare/ giør alle Jesviterne : At mand fast all Tyskland ofuer med suig oc vnderfundighed setter efter de Evangeliske/ raadsla om dem/ Roff oc Mord dem tilrede/ det er alt aff Jesviceske raad. At alle dette i sig self er sande/ det maa Tyskland vel bekiende oc begrede/ oc ligeuel ere de til/ som meene at saadanne en Pestilens her hoff off skulle lides oc ombrages : Gud giffuct at de Tyske saa som Phryges, icke for sildig skulle bliffue vise/ men at de en gang motte opuogne oc vide/ at det vaar en for langt fra dem/ naar de saac deris Nabocs Beg brende.

Om saadanne deris gruelige Tyranni / skamme de sig intet essentlig at tale/ naar dem giffues leylighed. Jac. Crusius

Jes

Jesuiteſke Hiſtorie/

Jesuiteſke Rector til Landeberg / ſagde en gang vdryckelig vdi en Formaaning: Wi ere icke aleniſte vdi Tydſland vdsende for denne aarſage ſkyld / at wi ſkulle være Preſdicter oc Scolemæſtere: Men allermæſt / at wi ſkulle forhindre de Lutherſke oc Euan-geliſke deris fremgang. Haſſde vort Selſkab i begyndelſen ſaa giort / da ſkulle wi vel nu nyde fred for de Lutherſke. Men her er end nu ingen ngd. Lader offkun alt vort Arbeid / Waact / Waaben tilhobe ſamle / wi vil den nem med Rode lettelligen oprycke. Vden wi alle vor raad / anſlag oc Gierninger her til anuende / ellers er at befrycte / at de mod off anrette ſkulle / det ſom wi dennem tillaffue.

Lige eſfter den ſamme maade raader oc den ſtore Jesuiteſke Patron Fabriciuſen i Keyſeren: At hand ſine laare med Waaben ſkulle omgiorde / oc ingenlunde tilſtede de Ketterſke Lutheraner liſſuet. Thi / ſiger hand / huad ſkulle Biørnen i Wijngaarden eller Blſſuen i Gaareſtien.

Saa pleje diſſe at holde fred oc ſtille ſtaand / ſaa raade de deris til at holde
oc Loſſue : Fredſommelige Folck / med
ſagde.

Jesviteske Historie/

sagde. Men hvad er det som den vlemde
 Jesvite sig ey tør til fordrifte? Icke Hellske
 uedis Wæster Pluto tør sig saadant mod
 Søn oc hans Kircke anmode/
 som Jesviten gjør. Dette er vissere end no-
 gen ting/ at der er aldrig en Jesvite til/
 hand jo aff sit gandske Hierte yncker at to-
 sine hender vdi de Evangeliske deris Blod.
 Pater Pellanus vdi den Augsborgeske
 Herredag Anno 1582. sagde: Wi lide saa
 meget aff de Augsborgesche Borger. Der
 som nu de Catholische (Papister) som ere
 flere her vdi Byen/ ville lyde mig/ da ville
 raade/ at de skulle alle Lutheranerne/ de
 maad med de store ihuelsta. Thi da nøde wi
 havel fred/ oc komme til at gjøre Passuens vi-
 vdi det ny Calendario at forfremme/
 huilcke ellers aldrig skeer/ saa lenge wi lide
 Protestanter (Evangeliske) blant oss.
 Sandelig da hører Jesviterne aldrig bedre
 Tiender/ end naar mange Lutheraner om-
 bringes.

At ieg her vdi slet intet lifuer paa Jes-
 viterne/ i det ieg siger de ere Tyranner i
 raad/ Bluf oc tende Lampen til all
 Krig oc Oprør / det beuiser deris egne
 tryck

Jesuiteſke Hiſtorie/

trykte Scriffter. Antonius Poſſevinus en
Jesuiternes Provincial oc Sprederer vdi den
Tydſtand/ ſcriffuer vdi den Bog hand kaldet
ler Il Soldato Christiano, at alle Chriſt-ſind-
ne ere forplietet/ aff all deris maect / ja med ſin
deris eget Blod at forſuare den Papiſteſke
Religion mod de Evangeliske. Hand raar
der oecſaa alle Krigsfolck / at de aff all deris
maect ſkulle de Evangeliske imodſtaa : Thi
ſiger hand/ ellers kand aldrig den alminde-
lige Fred oc Rolighed i den Romerſke Kir-
cke holdes ved lige. De omſeer/ med man-
ge wgdelige oc tyranniſke Ord beſlutten
hand/ ſigendis: Vden i dem vdfage/ da ny-
de i aldrig fredeligen eders huſtruer/ børn/ m-
Forældre/ Venner oc Godz. Der eſfter ſi-
ger hand/ At vden Lutheranerne forjages
da ſkulle de dem baade til Liſſ oc Siæl for-
derffue/ med mange flere Ord.

Huo er nu ſaa wnem/ at hand jo nock
ſom forſtaar/ at Jesviterne ere Pot oc Panno-
de/ ophaff oc begyndelſe til all den Kri-
vør/ oc alt andet ont ſom nu vdi Tydſtand
oc Franckrige graffere? De ſandelig/ ſo med
re wi paa vor ſide beſlitte off at forklare
forſuare den Evangeliske Lærdom mod Papi-
piſterne

Jesuiteſke Hiſtorie/

piſterne/ ſo mere beſlutte de ſig/ den at for-
 mørcke oc aldelis vdflette/ at de den Romer-
 ſke Kircke ſom nu holder/ kunde opſide/ oc
 mod den Sten ſom vden Hender er vdkast/
 beſtyrcke. De raader alle Herrer Forſter
 oc Potentater/ at de aldelis inter ſkulle hol-
 de af den Augſburgiſche Confession, paa
 huilcken de dog een gang haſſue ſuoren. De
 raade alle de Romerſke Biſper/ at de af høje-
 ſte maect ſkulle ſig mod de Chriſtne oc Evans-
 geliſke Forſter opſette/ oc (effter det vnder-
 fundige Gviſianiſche raads indhold) dem
 ſket ødelegge/ dem Ild oc Vand/ Steile oc
 Hiul/ Gallie oc Green/ oc alle andre plage
 vnderlegge. Mod off affſige de ſaadanne
 Domme/ ſom mod Wiſbedere oc den Chris-
 ſten Kirckes Hoffuetſiender burde at beſluts
 tes. Altid beraabe de dem paa høff Kenje-
 ren/ Paſuen/ Cardinaler/ at wi holde ingen
 wiſ form oc maade vdi religionen/ men nu
 vnderſcriffue een ſect/ nu en anden/ Nu gi-
 re den Confes, nu en anden/ ſlemmeligen
 vdi mellemem off ſelffue at være wiens/ oc ingen
 vdi beſtandig fred holde: Ingen Potentat eller
 Forſte tør lide paa den anden: Alting vens
 vdi opned: Off at være opſtyrcke oc oprør-

K

ſte

Jesuiteſke Hiſtorie/

ſte begyndere til falſke Forbund. Korteligen/ De driſſue ſelſſue ingen ſaa ſtem laſt/ at de ſo den paa off induende/ oc off driſteligen baguaſke / videndes vel / at der altid gierne henger noget ved. Dette giøre de al i denne meening/ at de her med baade Land ſkiule deris egen blodgierige huyckleri/oc diſligiſte opuccæ de ſtore til had oc vrede mod de Evangeliske/ dem ſlet oc aldelis at vdr ydde/ ſom imodſtaa deris wgudelighed.

Med ſaadant baguaſk forſyldte de de Rectiges Orne/ at de ey til Sandheds vidſkab ſkulle komme/ oc eſſter andre Chriſtelige Forſters Exempel/ aluorligen tencke noget om Kirckens reformatz oc Guds reene Ords forfremmeſe. Thi de vide vel/ at hues ſaadant ſick fremgang/ da vaar det ſiden ſlet vde med Romerſke Kircke/ oc beſynderlig med det Jeſuiteſke Selſkab. Derfor ere de heele oc hulden her vdi/ at den Evangeliske Lærdom ſkulle oc kunde ſlet med rode opryckes/ oc dem ſom den bekiende/ vden ſag at dømmes/ vnderdømmes oc fordømmes : Aff huilcke deris forſet oc meening de kunde oc ville aldrig affſtaa/ huercken formedeſt Gudſryctige Forſters

Jesviteſte Hiſtorie/

Interceſſion oc forbøn/de Chriſtines beſke
Grad oc Hylei/deris egen ſamuttigheds/
ſom dem faſt anderledis lærer / eller oc for
deris egen ſaligheds ſkyld.

Er det at være fredſens Mand/ Eiſſe
ſens Sendebud/ ſalighedsſens Legate? Er
diſſe de Barmhiertige Jeſviteſte Fædre?
Sandelig/ ret lige ſom Kiernen er en an-
fang oc begyndelſe til et voxendes Træ /
ſaa er Jeſviterne en ret Sæd til alt ont/ oc
all den kri ſom ſkeer blant de Chriſtne. Men
lad dem kun ſaa fremfare med deris Ty-
ranni ſaa lenge Gud vil: Vi ere dog viſſe
at hand ſom en barmhiertige Fader/
naar hans vrede ſtilles igen / ſkal dog hen-
kaſte ſit vredis Kiſt vdi Helſuedis ild. Ja
i end i dette Eiſſ ſkal det ſkee/ at dem ſkal igen
maales med den Skieppe / ſom de maale
andre/oc end dubbel offuer: Det Gud giſt
Amen/ A M E N.

Det ſiette Capittel:

Om Jeſviternes Løſte.

SDi derts Regles Summario ta-
le de om tre Løſter/ ſom de kalde
de cenfoldige: Men det ſierde giere

Jesviteſke Hiſtorie/

Profefſi ſom vdi alle ere ſuldkomne/oc indholdes vdi Paſſue Pauli III. Bulla, hvilcken Paſſue Anno 1540. confirmerede denne ſect: Huor vdi de forloffue dennem at bliſſue oc være de Lutheraners oc Evangeliske affſuorne Hoffuedſiender/ oc vdi alle ting/ ja end oc vdi det ſom aabenbarlig er imod Guds Ord/at beuiſe Paſſuen all lydactighed.

I.

Om Armodſ Løffte:

Om armodſ Løffte haſſue de ſaadanne Regle/ſom er i Ordenen den 24. 25. 26. oc 27.

Armod ſkal mand elſke / ſaa ſom den Christen Religions faſte Nur/ oc den vdi ſin reenlighed beuare/ſaa vjt det ſandſke aff Guds Naade. Alle ſkal elſke Armod/ ſom er den Hellige maadelighedsmaal oc maade/ oc vdi ſin tid ſkal mand beuiſe nogle hendis Fructer/ Ingen ting bruge ſaa ſom ſit eget/ oc naar lydighed eller fornødenhed det vdkreffue / ſkulle mand vare rede paa at gaa for Dørrer at tigge. Deris Søde/ Kleder oc Seng ſkal vare lig dem ſom egentlig arme ere.

Jesuiteſke Hiſtorie

oc huer ſkal meene ſig at giſſues det rind
geſte i Huſet er/ at hand diſ bedre kãnd
dødgiorre ſig ſelff/ oc vdi Anden forſrem
mes. Ingen ſkal laane/ tage til laans/ el
ler nogen ting ſette til rette/ vden ſin. Off
uerſtes vidſkab oc ſamtycke.

Huorledis denne Regelt holdes aff dem/
wil vi høre i forklaringen.

Alle/ ſige de/ ſkal elſte Armod ſaa ſom
Religionens Mur. Dette ſige de all ret
vdi. Thi ſaadanne Armod ſom de leſſue v
di/ haſſuer fød dem de ſkønne høye Mure/
ſtore Huſe oc vide Collegia, ſamt deris
offuerflodige indkomſt. Aff ſaadanne Ar
mod ved intet Guds loff eller Evangelium.

Denne Armod ſkulle de vdi reenlighed
beuare. De ere fattige / oc dem fattes dog
intet/ huilcket de acte for den ſtørſte reenlig
hed oc ypperſte zierat. De haſſue all tilbe
hør fuldt op / at om de end icke offuergaa
Cræſum, da naa de ham ligeuel noget
ner op/ ſom forfarenhed nock vidner.

Men at de aff armods Nag ey for hars
ſkulle beſueres/ da haſſue de tillagde denne
Einſalue: Saa meget ſom aff Guds Naad
de mueligt er. Det er/ effter deris egen vdi

Jesviteſke Hiſtorie/

tydning/ at de formedelſt deris hellige Ar-
mod/ ſkulle ſammenskrabe megen Rigdom/
oc ligeuel for Folck ſaa tee ſig/ at de aff dem
ſkulle ſuines arme/ oc derfor gaa deris Ny-
komne vnder tiden om oc betler/ ja ſaadan-
ne Almyſſer ſom offuergaa tilige tuſend :
Saa at en Adelsmand ſom haſſde ſie Slot
icke langt fra Landsberg/ haſſuer ſagt :
Skulle ieg tigge/ da ville ieg tigge med Jeſu-
viterne: Thi dem giſſues icke en Peng eller
to/ men offte paa een gang et heele tuſende
Kroner.

Reg. Dernet vdkreffues i Reglen / at alle
25. ſkulle elſke Armod ſom en Moder. Alle rei :
Thi denne deris Armod er dem en ſaare
kierlig Moder/ ſom dennem kærſelig føde/
fovere oc opdrage. Hendis Bryſt er fuld
aff Melck oc Honnig/ det er/ den ſtore Ho-
res oc Romerſke Antichriſtens/ Purpurled-
de Cardinalers/ hettede Biſpers/ kappede
Abbeders/ oc andre Voleres oc Kremers
ſom bøjte Knæene for Diuret/ deris rigdom
oc liggendefæ.

Den maadelighed de maale deris armod
med/ er/ at de dog en ſkal haſſue for ſtor
attraa til armod / eller med faſten oc palte
kieder formeget plage legemet/ etc. Frem

Jesuiteske Historie

Fremdelis følger : At de i sin tid skul-
 le beuise nogle hendis Frueter. Ikke altid /
 ick allesteds / ja aldrig ere de ret fattige.
 Thi hiemme formaar de alt hues deris
 Hierte kand begiere. Der for ville de / at
 mand anden steds end hiemme skulle friste
 Armod. Dog haffue de ligeuel hiemme nos-
 gle Armodis experimenta, som ere dis-
 se : Naar de sidde til Bords / fremtreder
 een aff Sedet vdi palte Kleder / hues Sko-
 er mange Hul paa / Hatten reffuen / oc
 halff nøgen / haffuer vdi Henderne et Træ-
 sad oc Træflasse / tigger saa først aff Re-
 ctore, siden aff huer de andre lidet Mad
 oc Dricke / oc siden setter sig bag Dør-
 ren her med at giøre Maaltid. Saadan
 Armodis Frueter beuise de inden Dørre /
 naar ingen Fremmede er hoss. Et andet
 experiment. Naar en Nykommen haff-
 uer vdstaaet sin første Prøffuelse / saa vdi-
 sendes hand aff Rectore, paa en Maas-
 nedes tid denne Armod at friste : Huilet
 oc mer dog de Lade oc Kresne kun en lyst. Thi
 vdi de faa Bressue med sig til Abbeder / Pri-
 uer / Bisper vdi hues Leen de vdsendes /
 vdi huor de antages gandske Kræslig oc
 trac

Jesviteske Historie/

tracteres Førstelig vijs. De vdi saadan om- gang friste de slet ingen ret Armod/ men fast heller med større Rigdom igenkomme/ alligeuel at Rector forbyder dennem de af de Rige intet mere skulle tage end en Gyl- den. Derfor/ naar de Nykomne høre at her maa nogen vdsendes/ strax falde de alle vdi Kæ- bedendis/ at Rector ville oc forunde dennem at vandre. Thi de vide vel/ at saa- dan vandring er kun lyst/ oc de her oc der i Kræ- med Muncene kunde see deris Legom- mer til gode. Det er at beuise eller friste ar- mods Frueter.

Saa naar oc den Jesviteske armod her vdi : At de icke skulle bruge nogen ting saa som deris eget. Thi Jesviterne haffue vel noget Anabaptisteske fellags skik / i det at de de ville alting skulle være dem til fellies oc commun. De paa det ingen skulle nyde oc bruge noget saa som sit eget/ da bytte de vedste de altid mellem hin anden. Om nogen gen haffuer en Kledning som ham vel be- falder / da tager Rector den fra hannem/ oc giffuer en anden den. Saa skiffte de offte Sengekammer/ Studerekammer oc andet/ at den fellag som aff Lojola er ind-

ffickte/

Jesviteſke Hiſtorie/

ſkicket / i ſaa maade Land holdes ved lige.

Her hoſt ſkal huer være bered at gaa fra en Dør til en anden at tigge / naar lydighed eller fornødenhed ſaadant vdkreffuer. Denne fornødenhed paaligger dem ſom ville indgaa Profellens Epſte. Diſſe ſkulle tre Dage vdi Byen omgaa / at de kunde findes vel prøffuet / oc i alting dødgiorde. Men lydighed byder dem da at tigge / naar de for Folck ville ſiunes arme. Saa ville de vel vnder armods Krobe ſkiule dem / oc ligeuel boe vdi ſaadanne Huſe ſom offuergaa Førſtelige Huſe / oc naar de vandre / icke da høre Chriſti / men Martis Feldtegn.

Diſtligeste byder Regelen dem / at de vdi Mad / Kleder / Senge ſkulle eſterfølge de Armes ſtick. Men huorledis holde de denne Regel : Deris Senge er en part Matara-za, det er / aff den blødeſte vld oc ſubtileſte flocke / oc bløde dun oc fedre. Huer Epſueder dag ſaa huer ſin reen Skiorte oc to Tørkleder. Huer fiortende dag / reene Lagen. Men ſuedes nogen / ſaa ſaar hand ſtrax reen ſkiorte oc reen lagen / oc alt dette er aff det ſubtileſte. Saadanne Armod holde de med Senge.

R v

J Klee

Jesuiteſte Hiſtorie/

I Klederdragt bære de dem ſaa ad :
 Den ſom kiøbe ſkal/ haſſuer en Regel/ at
 hand icke noget ringe eller maadeligt/ men
 aff det beſte oc dyrebarſte ſkal kiøbe. Fordi
 ſaadant varer lengſt. Deris Hatte ſom de
 kalde Bareter/ ere firekantet/ vdi Kaarouis
 giorde/ aff dyrebar materie. Thi de giſſue
 for huer Barete ſom de icke ſelffue giøre/
 en Krone. Dem confecrere, oc vie de.
 Naar de vandre/ da bruge de høye Hatte/
 men deris vide Bareter/ foruare de vdi de
 ris Bulla. Gaa de ind i noget Huſſi ſom de
 ville være kiende/ da afflegge de Hattene
 oc paatager Baretet/ meenendes her med
 at ſaa et ſynderligt anſeende/ etc. De haſſue
 ſide Kober/ oc vnder dem Kiorteler ſom
 de kalle Solamas huilcke henge ned til fod
 bladet/ oc opfilte dem med ſilcke Kiltel-
 ter. Huor om Buchananus :

En tunicam fluxam nodosa canabe
 cingis :

Cum melius favces stringeret il-
 la tuas.

Du Kilter op din Kiortel ſin
 Med ſlynget Vaand til nytte :
 Laſt bedre det for Struben din
 Burde med ret' at knytte. Vn

Jesuiteſke Hiſtorie/

Under diſſe Kiorteler haſſue de erøjer/
bugſer oc hoſer aff det allerbeſte ſlags kleder/
huilcke de vel oc tilſorn brugte før end de
indgaf ſig til den Ordē. Deris ſko ere oc
met reſſier ved tuengen opbunden. En regel
haſſue de/at deris kleder ſkulle være lige dan
ved Preſtekleder/ at de ey ſkulle komme vdi
wloff blant folk/om de indførde ny freſſied
klederdragt. Derfor byder regelen/at deris
Armod ſkal ey være vdi ſkidne oc palte Kle-
der/men reene/ ſkønne/anſeende. Huilcken
arm habit de ere iſørd naar de holde Meſſen
beuis ſig ſelff/ thi klederne ſkinne oc blencke
da aff ſølff/guld oc eddelſteene. Dog haſſue
de et ſlags armod i deris klederdragt / ſom
er ſaadant : Om fredagen oc løſſuerdagen
(huilcke dage dem er helliger end andre da-
ge : fordi de æde icke liød i diſſe to dage) gaa
de hen til Rectorē, for ham falde i knæ oc
bede/at de maa iſøre dem deris brøllupsles-
ter: huilcke er/en broget palt/en røfuen kiort-
el/giennem huilken kroppē lader ſig til ſaune/
ſom ingē ſoler er vdi/en hat haaret ſtaar
gigenem. Met ſaadan habit gaa de til bords/
oc ſige ſig at ofueruinde oc
værenſe verdens forſengelighed ſom hun brug-
ger

Jesuiteſke Hiſtorie/

ger i Klederdrage. Dog gaa de icke vd iblant ind
Solck med ſaadanne habit/men icke un hiem
mc/ etc.

De haſſue oc en Aandelig vdydning paa
paa deris Kleder. Varetet betynder den hel
lige Trefoldigheds enighed / oc med dem
Mariæ tilſammenføjelſe. Koben betynder
Chriſti Purpurkobe. Znderkiortelen/ betynder
ter Chriſti huide Kiortel/ vdi huilcken hand
aff Herode bleff beſpottet. Trøjen/ Bugſer
oc Hoſer / item Hoſebaande vdyde de aff
Pauli Epiftel Ephes. 6. Skiorten vil de
ſkal være den forloffde euige Kyſkheds
Kcentliſſuenheds ihukommeliſe. De naar
iſpøre eller affſpøre ſig / da haſſue de
Bøner at læſe.

Exempel :

Binder nogen ſin Sko/ da ſiger hand :
HERRERIEG er icke værdig at opløſe din
tuenge. Om nogen kilter ſig op: da ſiger
hand / Omgiord mine Laare med kyſkheds
belte/ at de ſaa vdi aking land ſøge
Løfftes rooſ; oc bergommeliſe oc fuld
hed i HERREREN/ ſom de ſige.

Om Adels Perſoner indgaa deris
den/ vdi ſtatlige oc koſtelige Habit/ da vnder

Jesuiteske Historie

de de vel at de den maa beholde / dog ic kon
 tre dage. Men naar de ere forbi gaaen / saa
 maa de dem afflegge / giffue dem bort / oc
 paadrage den Habit som Ordenen vdkref
 uer. Oc dette er (effter deris vdyndning) at
 affføre det gamle Menniske / døde sig selff /
 oc giffue en anden sin Kiortel. Men / om
 Klederne ere meget kostelige / som icke som
 mer at beres aff dem som til armod sig for
 loffuet haffue / da anten selge de dem / eller
 oc hense til deris Affguder at smykke.
 Bøsser oc Sølffslagne Verier foruare de
 vdi deris Collegijs. Pater noster baand
 aff Guld eller Sølff / oc Guldkeder / om
 henge de deris Affgudeske Billeder om hel
 lige Dage.

Oc dette er om deris Kongelige oc Fø
 stelige armod / huad Klederne belange / huor
 ved de icke land lighes med den arme Lazaro
 men fast heller den rige Frodzere / Cræso
 oc Crasso. Thi den Papisteske armod staa
 icke her vdi / at de skulle trengte til noget /
 men vdi allerstørst rigdom / at de i saa made
 ere vel fattige / men fattes dog intet / Pau
 peres sine defectu. Thi huorledis kun
 de de ellers teckes Diuret oc den store Hore
 vdi

Jesuiteſke Hiſtorie/

vdi nogen ſkiden Habitz (Apoc. 17.) effters
 di hun ſidder omgiffuen med Purpur/ ſkar-
 laggen/ Guld/ Perler oc Eddelſteene/ haſſe
 uendes paa ſin Haand det Guldbeeggere /
 ſom er fuld aff vederſtyggelighed oc ſke-
 leffners wreenlighed.

Saa effterfølger nu fremdelis i Kege-
 gelen : Deris Senge ſkulle være redde eff-
 ter de Armes form oc ſtick. Men i ſig ſelff/
 da befindes det ſig faſt anderledis/ om no-
 gen indkom i deris Sengekammer. Vdi
 Italien (ſom ieg ſelff haſſuer ſeet) bruge
 de Moderazis/ huilcke ere foldte med blødt
 Vld oc tilberedde Haar / faſt blødere end
 vore Senge ſom ere aff fedre oc dun/ beſyn-
 derlig om tre eller fire legges i een Seng
 ſammen. Men i Tydſkland haſſue de Sen-
 ge effter huer Landſkabs vijs oc maade.
 Huer haſuer ſin Seng omhengd med ſper-
 laggen/ den hand ſelff reder/ oc hues hand
 findes forſømmelig eller wrenlig/ da paa
 legges ham Pœnitentſe/ at hand ſkal ga
 for Borde oc der ombære ſin Seng/ huor
 om tilforn er rørdt. O huor ere diſſe Jeſu-
 viter mere lyckſalige end deris Authores
 oc Formend : Om huilcke der ſcriffues /

naa

Jesuiteſke Hiſtorie/

tran naar de ſor Armod en motte vdi gode Hers
 gndberge indſtedes/ da vdi almindelige Loſſes
 mmmente motte inddrage/ oe der ligge vdi ſkids
 vne/ ſkabbede/ oe Luſe (med ære ſagd) Lags
 mngen. Det haſſuer hendet ſig/ at en frater
 og men gang / vemmedes ved ſaadanne Nattes
 vplleje/ men ſiden angrede det/ oc ſogte aarſa
 ug egge huorledis hand kunde her for ſtraffes.
 n n En anden tid hende det ſig/ at hand kom
 n lutil en By huor en arm Stømpex aff Luſe
 gullſuge vaar affdød. Da nu alle Senge vaar
 puyoptagen/ oc ickon den eene leddige huor den
 gſſaaffdøde laa/ da vaar denne Broders hønes
 ng iſte ynſt/ at indlegge ſig i ſamme Bloene
 gge Lagen/ huor vdi hand vende ſig offte hid
 ſid vde did ſamlede ſig en gandske hob Luſ/ at
 gndhand aff dem ſaa bleff bidden/ ſaa hand her
 vffhaſſuer tretteedes oc ſuedtes. Her med meente
 gndhand ſig ſmuck at haſue betald for den forti
 vde egge vemmelſe hand haſſde til en ſkiden ſeng.
 ug v huilcken Nar: Ham burde med et Knip
 og hopel at ſlaaen Luſen ihjel paa ryggen. Dog
 vffhaſſuer hand her med meget gaſſnet ſine
 vffhaſſerterkommere. Thi de/ vden tuiffuel/ haſue
 v rher ved fortient dem ſaadanne ſtårlige ſen
 vde egge oc velluctendes Kjøcken.

Foru

Jesviteske Historie/

Foruden dette/ staar den Jesviteske armen
 mod her vdi : Huer skal meene/ sig at giff
 ues det ringeste. Jesviterne/ huor de ere/dad
 haffue de alt Husgeraad / saa at de tør inani
 tet ved at laane aff Naboen : Huilket for
 uist icke er Armodis men Rigdoms formas
 oc eigentlighed. Nu paa det / at de ligeuel
 kand holde denne Regel/ da pleje de vnder
 tiden til dem som icke ere Prestler/ noget aff
 det ringeste oc vogeste at vddeele/ ville i saad
 maade haffue noget Armodis skin. Om no
 gen giffues en vog Kiortel/ oc hand der off
 uer giffuer noget vredsens Tegns fra sig
 hans Pænitenze er/ at hand samme Kiortel
 tel i Stuen skal ombere/vise Brøderne den
 bekiende sin hoffmodighed / oc bytte saa
 egen Kleder bort med en anden. Men des
 dyrebarste Kleder giemmes Patribus
 Superioribus til gode.

Men huorfor driffue de saadanne men
 ster Himmels narreuerck: Der til suare
 Regelen : At saadant tien til sin egen
 giørelse oc dis: Jørre Aandens fremgang
 Deris Aandelig forfremelse oc forbedring
 er intet andet/end fremdrage sit Lessnet
 ter Lojolæ Regle/saa at huilken dem besød
 holoq

Jesuiteske Historie/

Hand holder/ hand er mest vdi Selskabers Vand
for fremmet. Deris dødgiorelse/ er alt det
som er mod Naturen oc stridig mod all sind
og oc fornufft.

Exempel :

Om nogen sidder til Bords / oc haff
nuuer lyst til en ret Mad / da skal hand sette
Mad den Ret fra sig / oc tage til det som hand
mæxvimmes offuer. Item / haffuer nogen lyst
til weil en smuct Kledbon / da skal hand den aff
og hallegge oc tage skarn paa igien.

De paa det sidste beslutter hand Ar
som mods condition sigendis : Huer skal væ
re vire vitterligt / at hand / vden sin Superio
ris vidskab oc samtycke / intet kand giffue
mod bort / eller laane aff en anden / eller oc om
nogen ting disponere. Endog de haffue
intet alting til fellies / dog tilstedes icke de ringe
an vde nederste nogen ting at haffue/laane eller
gudbruge/vden Superioren forloff. En hel
og viler hen til andre at bortlaane / en heller no
n nogen ting i Huset at sette til rette/vden Re
tor hannem saadant effterlader. Sum
ma/ Alle de andres Hierner ligge vdi Re
toris eene Hoffued/oc all deris vilie/staar
effter hannem eene. De/ vel ere de arme/
men

Jesviteske Historie/

men lige som de Riges Børn den stund de
 ere wmyndige. Formedelt dette Armodis
 Løffte/ haffue de samlet dem offuerflodige
 Rigdam vdi Tydssland / som de vdi Augst
 burg kand forfare / huor de bode haffue wsi
 gelig stor indkomst / oc distigeste aff de Fug
 gers Riadem indtøgt sig vdi Stadsens
 Ret oc Privilegier, at de dem diß bedre
 kunde bruge til tyranni mod de sande Christi
 ne / røffue dem deris Godz / oc forgiffue de
 ris Siæle med Papisteske Venen oc For
 gift.

II.

Om det andet Jesviteske Løffte / som mo
 er / ewige Kyskhed oc reenliffuenhed.

ESaviterne (Jesviterne) haff deris høn
 ligen berømmme eenliffuenhed / kyskhed
 oc Zomsruleffnet / oc fast mere holde aff de
 ris wreentlige Bislopperske omgengelse / end
 aff Ecteskabs kyskhed. Den Jesvit Hoffe
 us, Alsistens til Rom oc Passuens Raad
 vdi en tale om Zomsfru leffnet sagde / At en
 Prest synder mere i det hand giffier sig
 end at hand dress aabenbar Noor. Jesvite
 terne siunes vel oc at haffue større afflyt
 Quindianu

Jesviteske Historie/

Quindfolck/ end andre Muncke : wanseens
 des at nogle aff de Papisteske/ Cardinaler/
 Bisper/ Clercke/ mere forlyste sig aff Mul-
 Eßers/ Afeners/ Geddens oc Handkøns
 omgenge/ (huilet Paul. Rom. 7. anklager
 de stemmeste Hedninger for) end aff Guds
 egen indskickelse/ Ecteskab : Ja om saadan-
 ne Sodomies berømmelse/ scriffue Jesu-
 terne end oc heele Bøger. De haffue en Re-
 gel/ at ingen quindes Person skal indgaa i
 deris Huse. Kommer nogen ind aff Dør-
 uoeterens forspømmelse/ strax skal støffuen
 vdfjes/ at de aff dettes rørelse ey skulle be-
 smittes. De haffue oc en Regel/ at naar de
 gaa paa gader at spazere/ da at skulle hen-
 vende Øynen fra Quindfolck. Om nogle
 Quindeløgn banker paa Dørrer/ da maa
 Døruoeteren icke lade hende ind/ men høre
 hende giennem spinderet / oc giffue hende
 knap beskeed. Begier hun at scriffies/ da vi-
 ses hun til Kircken/ oc der giennem spinderet
 i en stol scriffies. Icke maa heller Scriffies
 faderen ener gaa hen at scriffie hende/ men
 en frater er saa nær hof at hand seer (dog
 icke hør) huorledis tilgaar. Saa tør Jesu-
 terne ey tro hin anden selff indbyrdes.

Jesviteſſe Hiſtorie/

Pater Zieglerus Forſtander til Hale
 haſſuer mig meget om de Jeſviteſſe ſcriffte
 te Munces reenliſſuened berettet. Blant
 andet/ vaar en gang til Rom en Scriffte
 Muncē ved naſſen Beraldus, til huilken
 en gang vdi S. Poſſuels Kircke vden By
 en/ kom en Engel / ſom forærede hannem
 med et kyſtheds Belte / oc viſte forbemelte
 Zieglerus mig nogle ſtycker aff ſamme bel-
 te. Hand ſagde oc om Lojola, at hand eff-
 ter ſin confirmas/ aldrig fand nogen kigds
 rørelſe. End berettet hand/ at nogle ſaa oar
 forleden/ vaar til Mōnichen vdi Forſtens
 Hoff aff Beijren en Baronilla eller Fri-
 herres Gemahl/ ſaa deilig i Anſiet oc ſki-
 ckelſe/ at ingen i den gandske Hoff kunde
 lignes ved hende. Hun aff kierlighed bleff
 betend til en Jeſviteſſe Pater. Lenge off-
 uertentte hun/ huorledis hun kunde vinde
 hans vilie. Om ſeer giorde hun ſig ſiug/ lod
 kalde denne Pater til ſig at hand hende ſcrif-
 te ſkulle. Der hand vaar indkommen/ ſtrax
 lucte hun Dørren oc ſagde: Anten ſkale du
 nu giøre min vilie/ eller ieg vil raabe du ta-
 ger mig med vold / ſaa vil det gaa dig paa
 liſſuet. Denne Pater, ſom Joſeph/ lod icke
 Koben

Jesuiteſke Hiſtorie

Koben eſter ſig/ men ſagde/ at hand førſt
 ville hengaa oc haſſue (med ære ſagt) ſie
 behoff/ oc ſiden komme igen at giøre hendis
 vilie. Hand gaar bort/ tager ſie eget dreck
 oc ſmider ſig med vnder Anſictet / der hun
 ſaae ham i ſaadan ſtibelfe/ bleff hendis lyſt
 omuend til vlyſt oc had mod hannem/ oc i
 ſaa maade jaget hannem vd fra ſig. Dette
 Gabel foreholde de deris ſom en ſandru Hi-
 ſtorie/ dog de aldrig kand neffne anten hen-
 dis eller Patris Raffne. Saa pleje de for
 deris at berømme høye Stammer.

Bonaventura, den Jeſuiteſke Re-
 ctor til Yngelſtad ſagde mig Anno 1582.
 Wi haſſue ſaa mange vngæ Karle/ ſkønne
 noet aff ſkabning oc ſtickelfe/ dog ere de ſaa
 reenliſſuet/ at mand vdi deris ſcriſtemaaal
 aldrig kunde forfare nogen kiødsens gnift.
 Hand kaldte oc ſine/ jordeſke Engler/ huil-
 ke der ved Guds Naade/ ſaa ſom ved en
 kniff/ affſkære all kiødsens begierlighed/ oc
 holde deris ſuorne reenliſſuenheds Løffte.
 Vdi deris Spiſe bruge de ſaadanne vrter/
 ſom kand fortage Naturens ſpil / oc i ſaa
 maade/ inden deris egne induold drebe de-
 ris aff ſpødde. Solckhadere/ oc Menniſkeli-
 ge

Jesuiteſke Hiſtorie/

ge ſteetes forøgelfes hoffuedfiender/huilcket vdi
 dog aff Gud er indſicket. Om nogen fra
 ter vdi ſie ſcrifftemaal klager paa ſit kiøds
 ſtrøbelighed/ Lue oc Brynde/ den forordindro
 neres til Natteuaet/ faſten/ ſecte oc ſugber/
 huor ved de deris Kiød ſkulle ſpege/ ſtraf
 ſe oc vndergifue Aandens tieniſte. De effter
 denne meening ſkulle de forſtaa Kyſhed
 gloſe/ wænſcendes at deris Natur er dert
 tuert imod/ oc begier at effterlade ſig det
 ſom ſig er ligt.

Men effterdi de vide vel/ at affholdt
 fra Ectekab/ oc ſaadanne reentiffuenhed
 ſom de holde/ ingen ſteds vdi Guds Ord
 hafuer nogen grund/ eller aff Gud paabun
 den: Derfor ſige de at deris kyſhed oc reent
 liſſuenhed/ er et Herrens raad/ huilcket de
 ſige aff idel Papiſteſke ſandhed/ ſom wi kalde
 le en ree offuentlig Løgn. Thi det er ſaadant
 langt fra at Chriſtus ſaadant ſkulle raade/
 at hand ſaſt heller haſſuer ſaraad. Thi der
 hand ſagde til ſine Diſciple: Dette Ord
 fatter icke huer mand/ men de ſom det
 giſſuet. De igien: Huo det kand begribe/
 hand begribe det: Da er klart her af at for
 ſtaa/ at hand heller ſaraader oc affkre
 der/

Jesviteſke Hiſtorie/

ker/ at mand icke ſkal gilde ſig ſelff/ end
 hand indbyder oc tilraader. Oc endog Pau-
 lus 1. Corint. 7. ſiger v. 25. om Jomfruer
 Giſſuer ieg min meening : Item ſtrax eff-
 ter v. 29. Saa acter ieg nu ſaadant got at
 være/ for den næruerendis nøds ſeyld : da
 lader hand ligenel forſtaa klarlig ſin mee-
 ning/ at hand ingen indbyder eller nøder til
 noget Jomfru leſſnet/ men lader det huer
 fri fore/ ſom der oc ſtaax tilforn v. 7. Huer
 haſſue ſin egen Gaſſue aff Gud. Item v.
 35. Dette ſiger ieg icke/ at ieg vil kaſte eder
 nogen snare paa halſen. Derfor huercken
 tilraader Paulus til Jomfru leſſnet/ icke
 heller affraader / men lader der om en huer
 haſſue ſin meening.

Men diſſe wreene Keenliſſuede forſtaa
 ved dette Pauli Ord (Min meening) intet
 andet / end de ſom ville indgaa dette Eſſe-
 te/ ſkulle tilforn tilraades/ offuertales/ ved
 ſmigrendes Ord indbydes / Men naar de
 haſſue ſuoren at holde Eſſtet da endelige
 nødes til at holde det de aldrig holde kunde.
 Derneſt ved Meening (hvilket de vrangelti-
 gen vdlægge for et raad) forſtaa de at affraa-
 de oc affſtrecke fra Ectekab/ ſaa ſom fra

Jesuiteſke Hiſtorie

en ſigdelig oc wreem handel/oc den ſom icke ſommer de Aandelige. Dem ſuare wi lige det ſamme ſom Lutherus ſuarede Mun-
 - tene/der hand ſagde : Der ſom eenliſſuen-
 hed er et Evangeliske raad / hui giøre i da
 der vdaſſ et ſtrenge Bud oc beſalning imod
 Evangelium? Saa leſſue da i nu vdi eders
 eenliſſuenhed/ icke eſter Evangelium/ men
 mod Evangelium/ at i icke ydermere haſſ-
 ue et raad/ men et Bud. Lyde i Evangelio/
 da er eenliſſuenhed eder frit fore/ at i maa
 holde det om i vil/ oc icke holde det om i icke
 vil : Men er det eder icke frit for/ ſaa lyde i
 icke Evangelio. Thi det er wmueligt at et
 Evangeliske raad / kand bliſſue et Bud oc
 Befalning. De lige ſaa wmueligt er det /
 at eders Løſte kand være noget raad. Der
 - fore/ ſaa er den forloſſuede eenliſſuenhed
 oc Jomfruleſſnet/ tuert imod Evangelis-
 um/ etc.

Men diſſe forblindede Jeſuiter/ ſom aff
 en Sodomiteſke Aand aldelis raſe/ fare dog
 lige fort frem at paalegge deris Aſener ſaa-
 danne Byrde ſom dem wmueligt er at bæ-
 re. Thi de vdfordre aff dem icke nogen
 Menneſkelig men Engeliſke eenliſſuenhed.

Saa

Jesuiteſke Hiſtorie/

Saa ſom Lojola befaler Regul. 29. Vi ſkulle legge vind paa at eftertræde den Engeliſke reenlighed/ med Legems oc Siæls reenlighed. Det er Lojola icke nock at leiſe vdi ſaadan kofſhed ſaa ſom dette arme ſkæbelige Legeme kand taale/ men hand vdkreſſuer en Engeliſke reenlighed / Huor aff mand klarlig ſeer / at her vdkreſſues faſt mere end ſom er vdi Folckes effne oc forſmuc,

Men huorledis de holde dette Løffte/ giſſuer nockſom forfarenhed tilkiende. Ja huereken caſte eller caute. Pater Chriſtophorus (ſom heller motte hede Sathanæphorus) til Mønichen den øffuerſte ſcriffte Munc̄ for Quindfolck/ er nockſom der bekend for ſin wreene oc ſleine løſactig hed. Det er oc faſt vitterligt/ huorledis nogle Borger til Dullingen haſſue fra tagen dem Koberne. De Landsbergers reenliſſuendhed veed mand oc vel/ huilcke Aaret igennem (vndertagendes om Faſten) holde hder Kœckerſke ikledde Jeſuiteſke Habitt. Mand om kand oc ſige fra de Augſburgiſche Jeſuiter/ huilke een er ſeer at giſue et Barn at I. I. Leonhardi Coci, en Landsbergiſche

Jesuiteſke Hiſtorie/

Jesuites affhollenhed bleff oc aabenbaeret/ Vnd
 da at Græſſue Sweickards Gemahl lod sig
 aabenbarlig beſtemme mange Quindfolck/ Vnd
 ſommerſke oc tuenterſke/ for den ſtore forars
 gelſe der ved ſkeede. Vdi Beiren ſiges aff
 huer mand om et ſtort viinfad at ſtulle vce
 ret indſpødt i deris Collegium, paa huil
 et mit paa Torſuet bonden ſprang oc vdr
 ueltes en veldig ſterck Skøge. Der ieg ſa
 dant Gregorio de Valentia, oc Bona-
 venturæ til Ingelſtad bebreddet/ da ſuare
 de de/ at deris Selſkabs Ziender oc Kettere
 haſſde dennem ſaadant paadictet: meenen
 des de vilſe vel ſaa caute (varlig) om de
 icke end caſte (kylſkelig) driffue fru Venus
 ſpil/ at mand icke ſtulle ſaa der med at
 be. Dette er den Engeliſke reenliſſuenhed
 holde.

Her giøres intet i behoff at tale om de
 ris nactſmittelſer/ onde begierligheder/
 Kyſtheds pijnlige forhørelſe/ ſom om faſten/
 beſynderlig quindes Perſoner foreholdes
 om det Handelige Hoor / huor ved de
 indlade ſig i den wreene Hores arme/
 om Ezech. cap. 16. oc Johan. Apocal. 17.
 Thi ſaadant er faſt vittelig end der
 ſcriff

Jesuiteske Historie/

scriffues/ de stemmere end et Gudelig Mens-
nisse bør at vide. Gud straffe saadan So-
domi paa dem/ oc ødeleg dem.

Men nu ville de saadan deris kyskhed/ Rei
30
mest at skulle holdes vdi Synen/ ørnen/ tun-
gen/ oc greben. Item vdi habit/ gang oc se-
der. Thi de med Phariseerne meenc/ naar
de i nogle maade vduortes lade see deris
kyskhed/ da at fuldkomme kyskheds Loff oc
Løffte: Saa som/ at affuende Synen fra
Quindfolck/ at sly den Bey som Quindes
Personer gaa ad/ at affstryge støffuen som
rørde vdi Quindes træen/ at sly deris tale/
icke at røre dem/ gaa dem forbi vden helsen/
Ecteskab at hade/ alle Quindes Personer
at forhaane oc smaaorde/ saa som de aff
Gud aldelis vaare forskude: Wanscendes
at de ligeuel selff indbyrdes aff en blind
brynde ere betagen / oc vdi Hiertet brydes
oc brende.

Om nogen synde med Dyne / Tun-
ge eller Ørne mod dette Løffte/ hand skal
vdstaa aobendbare Pœnitenske / oc det i saa
maade til Maaltid: 3 Dag saae ieg giens-
nem spinderet til Quindfolck/ oc slyde strax
vdkyskheds Brynde/ der for et mig paalagt
deuns

Jesuiteske Historie/

denne Pœnitentse/ at ieg vnder maaltid skal
 sidde med tillucte Dyen/ oc vnder Bordet
 faa mig mad. En anden: At ieg i dag hør
 de vlysk snæck/ oc sang en Doleuise/ derfor
 er mig paalagt denne pœnitentse/ at ieg skal
 sige de siu Pœnitenters Psalmer/ flagelle
 re oc hudstenge mig selff/ oc igentage sam
 me Viser. Strax begynder hand med høy
 Næst at siunge Visen/ at hand her met skal
 skamfute sig selff/ oc komme de andre til at
 lee. Den Jesuiteske Horekarl Leonard
 Cocus Landberger/ er paalagt saadanne
 Pœnitentse/ at hand aff Beiren til Østerris
 ge forreyse skulle/ oc paa Beyen aldrig tate
 med noget Quindfolck.

Om Rector vdi lønlig scrifftemaal/ vhaa
 fornemme nogen at være tilgenegen til in
 Veneris spil/ hannem indgiffues nogen inge
 igiendriffuendes Legeedom/ eller oc paaleg
 ges natteuact oc fasten/ huor ved saadanne
 slags Dieffle (som de kalle det) vddriffues.
 Vdi min tid Anno 1583. vaar til Rom en m
 Knyctegammel Jesuit / huilcken for Re-
 ctore beklaget sig / at huer Nat kom for
 hans seng en deilig Jomfru der sødeligen
 legte paa et Eicher/ tilbud ham D

Veng. - 0110

Jesviteske Historie/

Veneris spil. Rector raadde hannem/ at
 naar hun kom igen/ skulle hand opstaa/ an-
 tage disciplinen, det er/ Suppen/ oc der
 med flagellere oc hudflenge sig selff saa
 lenge som hun legte paa Eitheret. Denne
 gaael Pater lydte raadet/ saa at der hand
 nu flagelleret sig/ effter hun med Eithes
 ret opholdte/ ja end oc til Blodet fald ham
 offuer kroppen: Da sagde hun til hannem:
 O du hellige Pater, Jeg er Jomfru Ma-
 rics Tienistepige/ vdsendt at skulle friste oc
 forsøge din kyskhed. Du hafuer stried man-
 ghedelig oc beholdte Seirvindingen: See her
 hafuer du en Jomfrukrank som Guds hels-
 e villige Moder sende dig. Far kun saa frem oc
 vildbliff ved/ oc du skal faa det euige Lifs wfore-
 gængelige Krone vdi de kyske Jomfruers
 Her/ huilket du med dine Gierninger fors-
 uent haffuer. De saa forsuant hun. Dette
 vdiordede ieg aff Rectore Julio selff fortelle/
 som oc vissste mig Kransen/ giord aff adskill-
 ige Blomster/ huilken de siden henlagde i
 en foruaring blant anden deris Helligdom.
 Men samme Pater vaar en Tyrde/ oc maa
 vel see/ haffde lærd saadanne Siuner aff
 Mahomet/ Hand bleff siden dyrket som

Jesviteske Historie/

en Gud og kalder den tyske og Engelske. Om
nogen frater siden fødte nogen Krigsfens
brønde/ hannem paa settes denne Krank
med allerstørst reverenske/ dietet/ at krigsfens
lue her ved bleff vdsuuet. Jeg haffuer hørt/
at nogle/ naar de en anderledis kunde holde
Løfftet/ da haffue de castreret og gildet sig
selff. Klager nogen sig at Naturen er han
nem for sticket/ da giffues ham raad/ at
hand skal hudstryge sig selff siges her med
den gamle Adam at speges/ og Asenes at
tømmes.

Naar de vdlægge dette Løffte/ da plejes
de at invehere og skielde paa det helliges
Ecteskab/ og allermest paa Quindeligh/ ligesom
som de aff Bester skulle været fød/ og aff
Gud euindelige fordømt. Jeg haffuer kient
nogle som icke ville æde det som aff Quind
folck vaar loget. Jeg haffuer og hørde andre
dre sige: Saa offte ieg tencker paa Quind
folck/ da vemmes min Wassue/ og røris aff
vrede. En anden sagde: Jeg skammes
at ieg er fød aff Quindeligh. Ja/ vel motvom
te en Ko været Moder til hannem. Andre
sige at der er slet intet got i den hele Quind
delige Natur/ etc.

Saalmaa

Jesuiteſke Hiſtorie/

Saaledis beſpottede hederlige Maſ-
troer og ærlige Jomfruer: Men deris
Nunder ſom leffue effter deris begiering/
vide de nockſom at berømme. Ja/ almin-
delige Horer/ ſom løbe for Lud og kaald
Baud/ ere hoſt Jeſviterne vdi større ære/
end ærlige Quinder og kyſke Møer. Igna-
tius Lojola lod og til Rom opbygge
ſaadanne ſlemme og affſkummede Horer/
et almindeligt Huſ: Vdi huilket nu boe
de/ ſom anten aff Frankoſer eller Alder-
dom intet kand rente.

Det er den Tre de ældre Quindes
Perſoner/ huilcke G B D ſelvf kaller Med-
hielpere/ og ſom ere Medarffuinge til det
euige Liſſ. Men vil mand ſee Jeſviteres
vnder Koben / da meene de ſaſt ander-
ledis end de ſige / ſom aff forbermelte Ex-
empler nockſom er viſterligt. Ja ſandelig/
Om E H R J E S U S nu ſiunlig om-
gickes med dem / da ſulle hand vel hand-
le med dem/ ſom hand handiede med den
Samaritanſke Quinde Joan. 4. De ſkul-
le vel indføre ſaadan en ſamtale: J E S U S.
Kalder eders Huſfruer og kommer hid.
J E S U S

Jesviteske Historie/

Jesuiten. Vi haaffue ingen Husfruer. **JES** V
 sus. I talde ret/ wi haaffue ingen Husfruer. **m**
 Thi de i haaffue ere icke eders. Jesuiten. **m**
HErre/ wi see at du est en Prophete. Vor **108**
 Fædre gjorde lige saa. Men wi med Ger- **108**
 gesenerne bede dig/ at du vil vdgaa aff **108**
 vor etgn/ at wi med denne Guinehob hoff **108**
 nedkuldts skulle vdi Helffuede nedfalde.

Men at ingen skal tencke ieg gior Jesu
 viterne nogen wret/ besynderlig effterdi ders is
 vel effter denne dag bedre skulle holde derissind
 kyskheds Løffte: Da vil ieg aff mange kunnut
 tuende Exempler indføre/ huilcke med **DRAB**
 dene gjorde deris kyskheds Løffte/ men med **DRAB**
 Gierningen benectet. Det første er Mel-**108**
 chior Stör/ Theologiæ Doctor, titl
 Rom promoveret, at hand fri oc wbesad
 hindret til Tydssland kunde ankomme/ da
 forloffuet hand sig hen blant det Jesu
 iteske Selskab. Nu vaar her en Abbediss
 hannem vel bekandt/ hun fraraadde han
 med mange Bolebressue/ bedendis at hand
 heller skulle være Prior i et Closter: **TH**
 vden ham kunde hun ingenledis leffue. **D**
 Gudelige Jesviteske Propheeter/ gietter nu
 hvad saadant har at tyde: Det andet er **108**

Frederic

Jesuiteſke Hiſtorie/

Frederich Sommerman/oc en Doctor,
 aff ſamme Aarſage ſom den neſte forgan-
 gendes/ er bleffuen en Jeſuit. Hand i ſaa
 maade horte ſit Løffte/ at/ da hand vdi et
 Niende Cloſter icke lange fra Lucerna
 ſkulle vdmaane en ond Aend aff en Syſter/
 ſom hun ſagde ſig at være befengt med/ da
 ved ieg icke huad krafte ſamme Doctors
 ſkygge førde med ſig/ effterdi at da Aanden
 vaar vdfaget / Munden ſtrax igien med et
 Barn bleff befengt/ oc bleff ſmuelt trind op
 vnder Belteet. Dette haſſuer de Landober-
 giſche Jeſuiter ſelffue ſagte mig.

O huilcke Mirackels Vrend ere diſſe
 Jeſuiter / Huilcken Engeliſke reenlighed /
 Huor om de aff Beijren nockſom bære vid-
 anne. De derfor kalle de der Jeſuiteſke ſeriff
 Wundte/ icke Dichtfader/ men Bugſa-
 vnder. Huo ſom der haſſue faaen nogen ſmag
 paa den Evangeliske kundskab oc Augsbors
 Chriſtelige Confelsion, de huertken høre de
 Jeſuiteſke Meſſer/ ey heller ſøge deris Kir-
 kender/ men aff forfarenhed oc andres ſtade
 ad mere bleffue ſaa viſe/ at de beſynderligen va-
 re deris Huſtruer oc Døttre/ at de ey hoſt
 Jeſuiter ſkulle ſcriffte. Thi de vide vel/ at

W

Jeſu

Jesviteske Historie/

Jesviterne icke indplante Gudsfryctighed oc
 tuctighed/ men jage effter baade Egomlig
 oc Aandelig skørleffnet (huilcke henge giera
 ne tilhobe.) Nuad ieg her siger/ det tal ieg
 icke effter Tiender/ men med min Dyen
 haffuer seet det/ læst det i deris Missiver os
 hørt det aff dem selffue/ som her vdi vel staa
 til tro. Hvorfor/ om her vdi noget siuncs
 for grofft/ da skal mand icke legge mig det
 til onde men Jesviterne selff/ hues Ord oc
 Gierninger ieg her indfør/ saa som de icke
 selff benecete kunde. Jeg indskyder mig i den
 ne sag til deris egen consciencie.

Huillet effterdi i sandhed saaledis er/ \v
 besluttet/ det Jesviteske Epfftes reenliffuen
 hed oc kyskheds Epffte/ aldelis at være wgu
 delige/ wreent/ wreiserdige/wærligt/vaan
 skeligt/ ja wmueligt/ oc/ at ieg med et Ord
 ale skal beslutte/ et ret Antichristens Vo-ov
 eum. Thi huerecken Christus eller Paulus
 befale saadanne nødtuungen Epffte/ men
 fast heller 1. Tim. 4. siger/at den lærdom
 som forbyder Ecceftab/er en Dieffuels lærdom.
 Saa vnderdømmes fordi den Jesviteske
 reffe Regel om kyskheds Epffte. Thi den end
 tuere imod Guds loff oc indskickelse/ velha
 huilcken at Ecceftab er indskicket/ dem till ma

Jesulteste Historie/

aleniste oc nytte som icke haffue affholdels
sens Gaffue/ icke aleniste som et remedi-
um oc raad mod Veneris Brynde : Men
end oc som en tilhielp/ at det Menniskelige
kign forpøges kunde / ja end oc for syndefals-
det/ da at Naturen endnu vaar wforkren-
cket. Ja Ecclesiab blant Bisper oc Prestes
er oc en kyskhed 7. Tim. 3. De Pafnutius
vdi Niceno concilio vdrhyckeligen sage
de/ at en Mand omgickes med sin egen Hu-
stru/ det vaar kyskhed.

Friligen oc vden synd tår ieg suere/ at
all den stund ieg vaar vdi Italien/ da blant
hundrede Sacrificulos, fandt ieg icke fem
teenlifvuel/ som sig fra siemme Horers om-
genge affholdet. Siger end oc/ at mesten
Prestes i Italien/ oc end een part Bisper ere
Horevnger. Item/ icke saadanne Bisper/
som er een quindes Mand/ forestaar de Ro-
merske kircker/ men Skørleffnere/ Horekars-
le/ Sodomiter/ ἀρσενοκατα μετ ἀρε sagt/ oc
det Romerske bestes bolere oc kremere. Huor
vdaff klart som Dagen er / at denne nød-
tuungen kyskheds løffte/ er idel w gudelighed
oc Jesviterne drifues af selfue helsuedes rar-
senhed/ i det de forbyde deris Clerke det kyske
M ij oelhel

Jesuiteske Historie/

hellige Ecteskab/ oc icke sig at lade tross/
anten aff nogens Bøn/ aff Naturens egen
vold oc mact / aff forargelig Exemplers
mangfoldighed/ at de skulle løf gipre dette
samuittigheds Baand/ oc tilstede deris Pres-
ster at indgaa det hellige Ecteskab. Findes
oc nogen blant dem/ som med sin eene ecte
Hustru vil leffue et loffligt oc lyst Leffuel
uden forargelse / den icke aleniste affsette
de aff Embedet/ men paa et Træ hannem
ophenge. For huilcken tyranni oc whørilige
grumhed de visselig skal forfare straff/ naar
Guds Søn vdi sin herligheds tilkomst skal
hendømme dem/ oc med den euige Helffues
des Lwe oc Pine straffe lade.

III.

Om det tredie Jesuiters Løffte/ som
er lydighed / huor vdi de sette det Aan-
delige Menniskes højeste fuldkom-
menhed.

De tredie Jesuiteske Løffte/er Obe-
dientia eller Lydighed / huilcken
Lojola vil aff sine/ fastere at skub-
le holdes/ end den holdes aff de andre mun-
ste :

Jesuiteske Historie

cke: Effter som Lojola selft tilscriffuer de
 Portugaler oc Lusitaniers Patres, sig-
 gendis: Endog de med allerstørst vindstis-
 belighed/ effter den Naade dem er giffuen/
 besitte sig paa all fuldkommenhed/da skul-
 le de alligeuel anuende deris høyeste lid-
 paa lydactighed/ huilcken er all tingestes
 fuldkommenhed. De strax der effter siger
 hand: Vel kunde wi lide oc taale/at andre
 vdi deris Religion gaa off tilforn vdi faste/
 aaruogenhed oc anden strengthed/Wen vdi
 lydighed oc reenligheds fuldkommenhed ville
 wi at i skulle gaa alle tilforn/oc forsage all
 eders egen vilie oc meening.

Icke vil hand heller at de skulle ansee
 den Person som de lyde skulle / men i han-
 nem skulle de see til Christum/ oc meene at
 det er Christus som de høre oc lyde. Sid
 henspore de det som Christus sagde om A-
 postolene Luc. 10. Hvo eder hører hand hør-
 rer mig. Hvo eder foracter hand foracter
 mig. De dette: Alt huad de sige eder/ det
 giorer. Derfor saa staaar nu denne Lojola
 lydactighed / icke aleniste vdi de vduortis
 Mandater at effterkomme/ men vdi sin
 egen vilies/ doms/ fornufftes oc egen for-

Jesuiteſke Hiſtorie/

ſtands opſigelse oc beneectelse/ oc det vdi all
Gudelighed oc reuerenſe / icke anderledis
end ſom de ſkulle lyde den ſelſſue Guddoms
melige Majestet oc Chriſto. Om ſig forklar
re de oc dette S. Pouels sprock Eph. 6. En
der eders timelige Herrer med fryet oc red
gel/ vdi eders Hierters eenfoldighed / ſaa
ſom Chriſti Tienere/ icke at tiene for Dy
ne ſom i ville teckes Menneſken/ men ſom
Chriſti Tienere. Saa ville de derfor forſt/
at alle deris ſkulle eſſterkomme Rectoris
befalning med lyſt/ redhon/ ſnart oc fuld
kommelig. Dernest/ at de ſkulle giøre hans
vilie til deris vilie. Det er/ de ſkulle ville oc
icke ville med Hierte oc affecter, det ſam
me ſom hand vil eller icke vil / lige ſom de
icke ſelſſ vaare leſuendes/ men Rector leſſ
de inden i dem/ oc de Rectori vndergaff
all deris vilie til et Slactoffer : Huilcke er
Gregorij Ord: Ved Slactoffer offres et
fremmet ligd : Men ved lydighed/ ſlaetes
vor egen vilie.

Med Exempler forklare de huordan ly
dighed de af deris hafue vilie. Som er: om
Rector ville/ at en ſkulle et ganſke aar igen
nem holde en ſtaur vaad / da ſkal hand icke
ſpørge/

Jesuiteſte Hiſtorie/

ſpørge/ huor til ſaadant er nyttigt eller w
nyttigt/ om det er mueligt eller wmueligt/
men icke alen iſte lyde. Item/ om en anden
af Rectore blef befalet at opløſſte en hald/
ſom icke hundrede Karle kunde rocke/ da
ſkulle hand ligeuel der paa beſitte ſig. De
fremdrage oc Mavri Exempel/ ſom vaar
Benedicti Diſcipel/ huilken effter ſin Su-
periors beſalning er vdi et dybt vand ned-
gaaen/ oc icke vedet ſin fod en gang/ men icke
opſtiæt igen. De en anden/ ſom ſaa aff Su-
periorē bleff befalet/ ſkulle taget en grim
vredſøwinde/ oc leid til hannem/ ſaa ſom et
ſpagt Lam. Ignatius Lojola haſſe oc
i andre maader affmaalet deris lydighed/
ſom er/ at de ſkulle være lige ſom de vaare
blinde/ ſtytter/ døde/ vox/ knobbe/ etc. Thi
effterdi Lojola vaar icke qualitate, men
relatione Addeſ (Det er/ fød aff Adelig
ſtamme / men icke aff nogen dydelig oc op-
riettig Gierning qualificeret til at være
Addeſ) derfor ville hand oc alle ſine effter
de Romerſke Sciavers vijs at ſkulle være
Tienere oc liſſegne Trel. Thi neppelig
ſkeer at aff en Afftenbæcke fødes en Falck.
Der for / hues hand vdi ſine Addeſlige

Jesuiteſke Ziſtorie

patribus oc fratribus fandte nogen Adelige rørelſer oc Heroiſche gemytte: Hui regier hand dem da med denne lydactigheds rendeline/ lige ſom nogen anden Træl/ til en hob ſkammelige beſtilninger / ſom er til Priveter at renſe/ til at vdbære (ieg tør icke net/ men tal dog Jeſuiternes egne Ord) oc i ſaa maade fra røffuer dem deris Adelige fri gemytte oc rørelſe / oc den vdi dem giøre til en død knub: Ja ſaadan lydighed vil Jeſuiterne haſſue / at om Rector vil lede een til Slacterbencken at offre hannem/ da ſom et Lam ſkal hand følge med vden knur/ oc ſom Iſaac icke aleniſte bære vedden med Veriet med om behoff giøres. Til Rom/ Anno 1583. 7. Aug. ſagde Bobadilla een aff Lojola Diſcipler/ at huort hen en ſendes aff ſin Superior, da ſkulle hand med all ſin vilie/ dom/ fornuſt oc forſtand/ følge ſin Superiors vilie/ lige ſom en Blind følger den hannem leder. Beueges hand noget eller vredes aff de haarde Pœnitentzer hannem paalegges / da ſtraffes hand aff Patribus, foractes aff fratribus, trædes med Spødder/ beſpyttes/ oc maa alt ſaadan lide ſom hand vaar en død krop. Vil Rector

Jesuiteſke Hiſtorie/

Et or hannem affføre hans koſtelige Kleder/
 oc iſføre hannem igien de ſlemmeſte Palte :
 Da ſkal hand være ſom en ſtock / der lader
 ſig alle ſteds henſnytte oc iſføre alle ſlags ha-
 bit. Om nogen foractes/ ſtraffes/henføres
 paa de Steeder ſom hand icke vil/ om hand
 høyr noget ſom hand ey heller vil høyr / om
 rodden oc ilde ſmagendes Mad hannem for-
 rebæres / om hand ſom en anden Nar tuts-
 tes oc drages : Da ſkal hand være ſom en
 ſtock/ oc icke noget tegn fra ſig giſſue/ huor
 ved hand kunde ſiunes at tage ſaadant til
 miſſtycke. Her vdi gaar dem deris Træbil-
 leder lange tilforn / for huilcke der knæfal-
 des/ bedes til/ ja giøres den ære ſom mand
 er den leſſuendis H Erre Jeſu Chriſto plie-
 ſig : Men diſſe deris fratres, tutte oc dra-
 ge de/ ſtøde/ pine oc martere. Om nogen til
 en quern oc træls arbeid ſom ey ſømmer en
 Friborn/ men er hans Natur imod/ oc ſka-
 der hans ſørlighed/ foruiſes : Da ſkal hand
 være ſom et ſtykke bløde Vox/ vdi huilcke
 alle ſlags Billeder kand indtryckes. Om
 nogen til fremmede Lande henſendes/ da
 ſkal hand være ſom en ſtaff i en Staaders
 Haand/ ſom lader ſig vende hid oc did/ oc

Jesuiteſke Hiſtorie/

en imodſtaar om den henkaſtes. Om nogen befales at vandre til galne oc affſindige Folk/ da ſkal hand ſtrax følge/ lige ſom hand død bleff vdboren.

Saa ſeer mand nockſom her vdaſſ/ huad Jeſuiternes vilkor oc conditioner, Ieffnet/ raad/ ſlid/ anſlag oc idret er/ ſom er/ at ieg med et korteligen ſkal ſiget/ at findes lydige oc ſølgactig vdi alt det ſom det forderffuelſens Hoffued oc rette Antichriſt Paſſuen byder mod Lutheraner oc Euangeliſke/ Det er/ mod retſindige Chriſtne oc JEſu Chriſti ſande lemmer/ huad heller ſaadan Bud er med eller mod Guds loff. De ſaadan lydighed begier en gudelig eller ærlig Mand aff noget Kenniſke.

Men nu befale Jeſuiterne ſine/ at de ſhulle findes lydige vdi all Synd oc Ondſkab/ ſom er tuere imod Guds loff. Det vil ieg beuiſe med Exempler. Vdi deris I. Italianſke Regel befales/ at alle ſkal kiende den Romerſke Paſſue (ſom dog bode i naſſen oc glerninger er den rette Antichriſt) for Chriſti Vicario oc Statholdere / oc han nem fuldkommeligen lyde vdi alt / Ja end es vdi det / ſom icke vdi Guds Ord findes
be

Jesuiteſke Hiſtorle/

beſcreffuen. Vdi den II. regel/ giør Lojo
 la ſine Medbrødre til Chriſtos oc ſaliggjø
 rere/ (Jesu Chriſto til højeſte beſpottelſe) li
 ge ſom de ſkulle kunde fortiene bode ſig ſelff
 oc andre det euige liſſ/ naar de ic kon holde
 diſſe Lojolæ regle. Vdi den III. giør hand
 dem til Landløbere/ Vaganter, Landſtry
 ger/ Spreider oc Forredere/ ſom ſkulle om
 reuſe den vide Verden/ oc forſøre folck fra
 den rette Chriſtelige tro til den Papiſteſke
 fordømmelige Baantro. Vdi den IV. fores
 ſcriffuer hand dem den Phariſaiſke habit oc
 omgengelſe/ ſamt et ret Epicuriſke leſſnet/
 greteløſe oc uden all ſand Pœnitentſe. Vdi
 den V. paalegger hand dem det lønlige
 ſcrifftemaal oc alle ſynderes mundelige be
 kendelſe/ huilcket er et ret ſamuitighedens
 bødeli. Vdi den VI. giør hand ſine Preſter
 til Chriſti blodtiuffue/ at de ſkulle fraſtiel
 wærde folck Jesu Chriſti Blods Sacra
 mente. Vdi den VII. paalegger hand alle
 ſynders opregnelse. Vdi den VIII. oc IX.
 lær hand alle ſine Nykomne Diſcipel all
 wlydighed oc moduillighed at beuiſe deris
 forældre/bydendes/ at de ſig afføre ſkulle all
 den naturlig fierlighed mod forældre/ huilck
 de

Jesviteske Historie/

de falle en kiødelig affect, oc den foruende
 til en aandelig kierlighed/ det er til elstelig-
 hed mod de Jesviteske Prester. Vdi den X.
 oc XI. Vdnydde de all Brøderlig kierlig-
 hed/ i det at de ordinere oc tilskicke Dreu-
 dere/ Vlfue oc Speldere effter de Evange-
 liste. Vdi den XII. Samtycke de den Ana-
 baptisteske enighed/ oc opuecke vdi deris eg-
 ne tilhang/ all had oc affuend mod Secu-
 lares, oc dem som hafue nogen anden brug
 i Verden/ end de haffue. Vdi den XIII.
 befale de all hycckelske oc Pharisaiske Pæni-
 tenker. Vdi den XIV. byde de det som er
 smod all sind oc Samuittighed/ oc det som
 forhindrer oc skader Menniskens førlighed.
 De at ieg end skal tie de andre deris Regle/
 som de haffue saare mange/ da skal der icke
 findes een blant hundrede / vdi huilcken der
 so findes en groff oc slem vildfarelse mod
 Troen oc Guds Bud. Derfor/ saa er det
 saa vist fra/ at disse Regle tilføre nogen en
 fuldkommenhed/ at de fast heller affstøde
 een fra den rette fuldkommenheds grad el-
 ler trappe / oc ned til den nederste wfuld-
 kommenheds vraa.

Saa pleje disse Jesviter at squaldre om
 deris

Jesviteſte Hiſtorie/

deris Regle/ ſigendes/ at de aff den Hellig
 Aand ere indgiſſne vdi Ignatio Lojola.
 Men/ huorledis ſkulle nu den HelligAand
 paabyde det/ ſom er tuert imod Gud/ huil
 cket dog diſſe Regle paabyde. Dog ligeuel en
 diſſe Jeſviter ſaa forſkemmede/ at de iørre
 berømme diſſe Regle offuer de ti Gud bud.
 Ja de ligne oc deris Orden ved Noæ Arck/
 Moſis rørlifte/ Vijngaard/ Senopokorn/
 Eiufet/ Solen/ den Eroſanſte Heft/ oc ved
 den jordeſte Paradiff: Fordiſaa/ (ſom Jac.
 Cruſius vblegger det) et Wenniſke her ved
 leffuer reenligſte/ ſynder ſielden/ bedrer ſig
 ſnareſt/ vandrer eenfoldigſte/ leffuer vdi
 Aanden tryggeſt/ ſlar ſig ſelff til rette lette
 lig/ renſer ſig ſnareſt/ beſlitter ſig paa gode
 Seder gierne/ oc paa det ſidſte/ formedelſt
 diſſe Regles Indighed ſaa en offuerflodige
 fortienne Egn : Saa ſom de meget om ſaa
 danne fortieniffe indføre fra den XXXII.
 Regel indeil den XXXVIII. Huor vdi de
 giøre deris Superiores til Chriſtum/ der
 Bættis Befalninger til Chriſti Ord/ oc de ſom
 vnder Superioren er / dem giøre de til de
 aller foracteligſte Træl/ Beſter/ Aadzler.
 Vel berømme Jeſviterne ſig/ at de tie

Jesuiteſke Hiſtorie/

ne Golt med deris Predicken/ ſcrifftemaal
 at høre/ Vngdomen i Boglige konſter at
 oplere/oe de Siuge at beſøge : Men i ſand-
 hed/ da anſee de andre Golt for intet andet
 end Træl oe deris Tienere. Derfor/ſaa off-
 te ieg ſaa nogen Jeſuite i Italien/ Øſter-
 Rige/ Deſeren/ med ſin ophæffuelle vdi en
 Predickeſtoel/ da ſiuntest mig en Keſſ at
 predicte for giess/ men Gaafen at kette vn-
 der hans Kobe. Naar ieg ſaa hannem ſcriff-
 te/ſiuntes mig at ſee en Bliff vnder Gaafes
 Kleder. Saa ieg nogen aff dem at oplere
 Vngdommen/ da vaar det for mig/ lige vilg
 ſom hand hæffde et Suerd vdi Haanden/
 oe ſom Herodis Tienere/ drepte diſſe vngedige
 Hierter oe ſiæle med falſk Lærdom. Saa
 ieg nogen beſøge de Siuge/ſiuntest mig den
 ſad en Abe/ ſom med den ene Haand viſſte
 et Crucifix/ men hæffde den anden i den
 ges taſſe : Eller oe en Liuff/ ſom med den
 venſtre haand gaff Patientten et ſtycke
 led/ men med den høyre tog et forgyldt ſto-
 oe lgb aff. Ja ſaa veed Jeſuiten at betien
 Golt/ men Guds tieniſte vide de intet aff
 eller oe forſømmer det/ eller oe aldelis for-
 acter det. Hues tieniſte i lige maade

Guddu

Jesviteske Historie/

Gud/ som Pharisaiske Bøner/ oc Baals
dyrkelse/ etc.

Dog paa det at de Nykomne Jesviter
Kand forstaa deris lydigheds Løffte/ da staa
der affmalet for dennem i deris Studeres
Kammer oc Sengekammer/ saadanne Bils
leder i Mit i malninger staa et Børn/ som
bøjer sig ned oc bær en Bielcke paa Axelen/
huor paa staa seressuen FORTITER,
derneft bær hand et Cithar/ at hand skal lyde
de HILARITER med lyst: Paa den
høyre side staa en liden Hund/ at hand skal
lyde VELOCITER snart. Brystet
er nøget/ at hand skal lyde aff sit gandske
hierte/ oc affdancke all sin egen vilie. Muns
den er tilluce/ at hand skal lyde vden mode
sigelse. Hand bær en haab foractelig ting/
at hand skal end oc i de stycker være lydig/
som er mod hans skiel oc fornufft. Paa beo
nen haffuer hand sigffle/ at hand skal lyde
constanter, adstadiige: Vdi baade Hens
derne bær hand Kar/ at hand skal lyde In
tegre fuldkommelig. Hand haffuer Laab
for Ørnen / at hand skal lyde i de Stycker
som giffue ham all vlyst. Hoffuedet er ned
bøjet/ at hand skal lyde HUMILITER,
med

Jesuiteſke Hiſtorie/

med all ydmogheds. Synder nu nogen mod
 denne i ydigheds form/ hannem paalegges
 nogen nariſke Penitenske lige ſom ſynden
 er til. Befales nogen at vdtoc de gamles be-
 ſkickedede Bugfer / eller renske Priveter/ oc
 hand findes ſtiſſ/ knurrex/ etc. hans Peni-
 tenske er/ at hand i Stuen for dem alle skal
 knurre/ oc siden mit paa Gulffuet toe dem
 ud for alle. Oc paa det de fand tilſkynde de
 vngte til ſaadanne Iydhighed/end oc i det ſom
 ſtemt oc vederſtyggelige er/ da foregiffue de
 dem Katharinæ Senenſis exempel/huil-
 ſken/ paa det hun kunde ofueruinde ſin egen
 ſkiel oc fornufft/ vddract hele Kar fuld aff
 rod. Viſitator vdi Tydſtand plejede at
 fortelle en ſnack/ om en Munk/ huilken
 ſaa Lojolam ſelff med ſine egne Hender
 at renske Priveter. Huorfor hand ſagde til
 hannem: O min hellige Pater Lojola,
 nu kand ieg inct forundre mig / huor du
 haſſuer lærd ſaadan ydmogheds. Du eſt den
 rette ydmogheds ofſuerſte Hoffued. Aff
 ſaadanne Exempler/ opueckes de Nykom-
 ſte Jesuiter at bede deris ofſuerſte gandske
 ydmoghigen/ med ſtor reuerenske/ at de maadom
 renske Priveter: Huilken Beſtilling de kal-

Jesuiteſke Hiſtorie

le Humilitatis officium. Gud giſſe
uet at alle Jeſuiter maatte her til bruges/
oc til intet andet/ at de ey mee deris ſtins
ckende oc beſmittede Lærdom ey ſkulle be-
ſmitte Kircker oc Scholer / etc. Men det
maa være ſagt om deris Lydigheds løſſte.

III.

Om det ſierde Jeſuiternes løſſte /
ſom kalles Professorum/ det er deris ſom
nu ere nockſom præffuet oc forſøgt
i den Jeſuiteſke optucteſe/
at de ere fuldkommen.

Ignatius Lojola da hand først bleff
confirmeret aff Paffue Paulo III. ſom
ſkeede Anno 1540. den 27. Septemb. da
maatte hand intet haſſue flere end 60. fra-
tres, ſom ſkulle være Profesi. Men der
hand fornam her vaar alt for ſaa til at
bringe hans forſet til veye / da forhuerff-
uede hand hoſſ Paulum III. An. 1543.
at det viſſe tal maatte hannem afflaes/ oc
der imod hannem tilſtedes / at antage ſaa
mange ſom hand ville. Thi hand præten-
deret oc foregaff at en Muncck aff Auguſti-
ner Orden ved naſſn Martinus Luth-
rus.

Jesuiteſke Hiſtorie/

rus haſſde forbragt en ny Lærdom/ huilket
 et ſom vaar Paſſuen oc det Romerſke Apoſtoliske
 Sede til ſtor forderffue oc ſkæde/ oc haſſde mange
 fornemme lærde Theologos ſom holte paa hans
 ſide. Men blant Muncckene oc det Papiſteſke
 mangfoldige Clerckeri/ fands ingen dectig
 eller tienlig at imodſtaa Lutherum oc vdrydde
 hans Lærdom. Thi alle vndſkyldede ſig/ at de
 haſſde nock at beſtulle med deris egen Vnderſot
 at holde i Chor/ En part/ at de her paa ey
 vaare vel nock beredde/ at de paa Lutheranerne
 kunde tilſtoppe Muncckene. Mange ſagde ſig
 oc ſete her paa at haſſue ſuoren/ men paa
 deris Regle. Huor for denne Lojola ſom et
 Hoffued oc Capiten for de andre Elaviter,
 tager til ſig ſine forſte Patres, ſom vaar/
 Petrus Faber, Jacobus Laynetz, Claudius
 Jajus, Paſchafius Broel, Franciſcus Xaver,
 Alfonſus Salmeror, (huilcken endnu Anno
 1583. leffde/ oc vaar Rector til Neapolis)
 Simon Rodericus, Joannes Coduri, Nicolaus
 de Bobadilla (huilcken icg ſaac til Rom
 paa et Aſen omſkyldes oc haſſde i Haanden
 det huide Brod/ huilket

Jesuiteſke Hiſtorie/

hvilket hand meente at være Gud / oc aff
 Paffue Grégorij XIII. Befalning gaff
 Solket fuldkommen Afſlad paa deris ſon-
 der) Dem gjorde hand til Secreterer,
 Forſprecher/Provincialer, Rectores oc
 de andres Ministros. Men eſterdi / ſte-
 ſten vaare Artium Magiſtri : Da paa
 det de aff deris vedſkab oc viſdom opleſte/
 ey ſkulle finde paa noget nyet/ eller oc ſam-
 tne vdi Lutheri Lærdom/nødde Lojo-
 la dem til at de ſkulle offuergiffue oc forla-
 de Verden/oc icke alleniſte indbinde ſig vdi
 de tre enfoldige løffter : Men her foruden/
 hele oc hulden med Liff oc Siel i beſynder
 lighed forloffue / offre oc beſuære ſig til
 Paffuen/ oc hans Tro oc Religion/ oc dee
 vnder deris euige Jordømmelſe/ om de an-
 ten i det ringeſte eller ſtørſte forbrød ſig
 mod Pawens Religion/ eller oc ſalde fra
 hans decret, eller meente anderledis end
 Paffwen/ eller brød mod hans Canones
 oc Regle. Derſaare lige ſom alle andre
 Jeſuiter/ ſom icke haſſue ſuoren dette Pro-
 feſſers løffte / henge aff Generalen til
 Rom : ſaa henge oc diſſe Profelſi aff Pa-
 wen. De dette er det IV. løffte/hvor mee

men
 genp.
 det I
 Løffi

Jesuiteske Historie/

de forloffue sig til den Romerske Antichristlige som Paffue Johannes XIII. for- dum forloffuet sig legemlig til Dieffuelen. De fordi disse Profetsi saaledis mere end nogen anden Clerckeri vdi Paffuedommet/ sig til Paffuen i besynderlighed forloffuet haffue/ Derfor voeter hand dem som sin Øyesteen/ oc som sit eget Legom opfostret / fødret/ beskermet / formeret oc riggjør dem. Disse ere den Romerske Paffues rette Zaethunde/ som den sterke Satans Jegermester Antichristen bruger til at opjage de Euangeliske oc retsindige Christene/ at hand dem land opsluge. Disse ere Tyslands forrædere/ som med raad oc daad beslitte sig paa at bringe Tysland til sin forrige Papisteske stende igien. Summa all deris raad/ anslag oc slid er intet andet end formedelst vnderfundige practicer oc alle Machiavelleske stycker/ at vndergraffue Christelige Konger oc fyrster/ oc bringe dem vnder Paffuens Lydighed/ det er/ fra vdi den sande Jesu Christi Lærdom/ oc hen vnder Dieffuelens gewalt. Aff dem/ saa som mod v daff Hellsuedes ppl/ vdkommer alle disse Conspiraciones oc vnderfundige Forerob-
 bund/ Gnu

Jesviteske Historie/

bynd/ som skeer mod Tysland/ oc mod alle
 dem som forsuaare den Christelige Tro oc
 Naffn. Saadanne vaar det Gvistianiske
 forbund/som nogle Aar forleden bleff giort
 til at pdelegge den rette Christen Kircke/
 hues forbundenes artickler vdi syncke vds
 her aff Hasenmüller opregnes: Saa at
 de alleniste her vdi dette fierde løffte setter
 dem dette maal faare / huorledis de kunde
 vdslucke den Euangelske lærdom/ oc tage
 alle Lutheraner aff dage. Saa at deris
 Hierter aldrig offtere leer/ end de kunde see
 Lutheraner brendes. Ja/ naar de spørge
 vdi nogen Krig/mod de Euangelske/man-
 ge Lutheraner at vere omkomne/da trium-
 phere de/oc siige: I dag haffuer Gud heffne
 sig offuer Abels blod/ I dag haffuer Gud
 besøgt Sodomam oc Gomorrham: De
 strax sty de hen til deris Paternosterbaand/
 Billeder/ Messer/ dex tacke Jomfru Ma-
 rice/ at hun haffuer faaen fremgang mee
 sin Søn Jesu Christo/ hand vilde tilstæde
 den Romerske Kirckes Fiender at pdeleg-
 ges. Vdi dette fierde de Professers løffte
 er Hasenmüller gantske videløfftig/ er dog
 meningene her paa nochsom klar oc forstan-

Jesuiteske Historie/

delig aff det som nu screffuet er : huor for
 ieg icke lenger her vdi Læseren opholde vil.

Saa maa da dette nu vere nock sagt om
 de fire Jesuiternes løffter / huilcke de holde
 paa/ saa som det var den ting der aff Gud
 self var indsticket oc befalet : Huilcke løff-
 ter de kalde den anden Daab / den Him-
 melcke stie/ den Himmelske port/ det røde
 Haffs igennem gang/ den gyldene port/ oc
 veyen til det euige liff. Nuad mand dog
 om saadanne nødtuungne løffter skal me-
 ne/ kand mand læse klarlig vdi Lutheri bog
 de votis monasticis. Huer reestindig
 Christen / hues Tro paa Guds Ord er
 grundet/ vide vel/ at saadanne Munde oc
 Munde løffter ere tuert imod Guds Bud/
 tuert imod all Christen kærlighed / mod
 Guds egen indstikelse/ mod det hellige Ec-
 cleskabs løffue/ mod Menniskens formerel-
 se / oc stride tuert imod naturen.

Thi/ huad deres kyskheds løffte anlæn-
 ger/ da vide vel / at alle oc en huer bør
 løffue et kyske oc reentlige løffue. Nu staaer
 en Christelig kyskhed oc reenthed icke vdi no-
 gen nødtuungne løffter eller eenliffuenhed/
 men vdi en ret / baade legoms oc Siels/
 reent

Jesviteſſe Hiſtorie/

reenlighed/ ſom Chriſtus ſiger Matth. 5.
 Salige ere de ſom ere rene aff Hieriet/ thi
 de ſkulle ſee Gud. Denne Hieriens rene
 lighed oc Kyſſhed / vdlucker icke Ecceſkabs/
 men indlucker. Thi Paulus lærer / at en
 huer ſkal haſſue ſin Huſtru / paa det hand
 Land ſty ſkorleſſnet. 1. Cor. 7. Item/
 1. Tim. 3. Huo ſom icke Land affholde ſig/
 hand giſſte ſig. Item Tit. 1. Det er be-
 dre at giſſtes end at brende. De effeerdſ
 Paulus nøder ingen til eenliſſuenhed : da
 Land mand nockſom forſtaa / at Ecceſkabs
 forbødelse icke er Guds Lærdom / men dieſſe
 uelens lærdom / huor ved Jeſviterne paaſ
 legge deris Brødre den nødtuungen Kyſſe
 heds fornødenhed / huilcket foraarſaæer
 mangan en hans ſkrøbelighed oc ſtor ſuigi-
 dom / huilcken hand dog formiddelſt Ecceſ-
 ſkabs Kyſſhed forhindre kunde / oc beholde
 ſin forlihed.

Hvad ſkal ieg nu ſige om deris armode
 Sandelig deris Rigdom vdi Italien oc
 Tyſſland / item ſkønne Huſe / Collegia /
 Hawer / ſev da, indkomſt oc rente faſt off-
 uergaar mange Friherres deris : huor om
 Baderus en gang ſaade / huilcket ieg høra

Jesuiteſke Hiſtorie/

de paa: Vor fattigdom er formebeſt Bl
 ſpers oc andres formue ſaa tilvoren/ at wi
 faſt ved Friherrer oc Forſter lignes kunde.
 Saa ere Jeſuiterne vel fattige/men factes
 dog intet/ ydmynge oc intet forſmaaet/ ar
 me vden Aanden/ huilcke ved armodes loff
 te/ ſaa ſom fulke ved garnen/ haſſue ſamlet
 ſig offuerflodige Rigdom. Saadan ar
 mod vreed Euangelium Matth. 5. intet aff
 at ſige. Thi den Euangeliske armod ſtaar
 vdi Aanden/oc er en aandelig armod/huil
 den hoff Jeſuiterne intet er at finde/ men
 faſt heller Aandens offuerflodighed / op
 blaefſe/ hofferdighed/ hoffmodighed baade
 mod Gud oc deris Neſte/ Jøderne oc Gen
 gøbere icke vilige / at de til naſſnet vil
 lis arme/men i ſandhed ere blant de rigge.
 Lige det ſamme forſtaes om deris
 digheds loffte/ at de icke atlyde Gud/ den
 gudfryctig Offrighed/ eller deris jeſſchriſ
 ſten vdi de ſtycker ſom Gud er teckelig / oc
 deris jeſſchriſten gaſſfulig/men atlyde den
 Romerſke Antichriſt oc hans ſelſkab: blant
 huilcke / at lyde/ icke er at vndergiffue ſig
 de X. Guds bud / oc være Guds low ho
 rig/ eller oc beſlute ſig vdi den Euangeliske
 ſand

Jesviteſke Hiſtorie/

ſandhed: men hos dem/ at lyde/ det er/ vdi
 de ſtycker ſom Daven byder/ at findes han-
 nem gantſke hørfommelig/ oc vdi tancker/
 ord oc gierninger effter hannem oc hans
 bud ſig aldelis at ſticke oc forholde/ huad
 heller hans Paſſuelige beſalning er ſkreff-
 uen i Guds ord/ eller icke ſcreffuen / ſom
 Caniſius ſagde. Ja endog (ſom Fabri-
 cius ſagde mig til Rom) Paſſven beſaler
 det ſom er tuert imod Guds Ord/ da ſkal
 mand ligevel adlyde hannem. Thi Paſſ-
 ven er Guds leffuendes loff/ Guds leffuens
 des ord / oc er endelig en huer fornøden at
 lyde hannem/ vnder den euige fordømmels-
 ſes pen oc ſtraff.

Huorfaare ingen ſkal ſig tilfordriſte/
 formedeſt ſaadanne løffter at forloffue ſig
 til den Romerſke Antichriſt / ſom er viſt
 Diefflens Cankeler: Thi ſaaledes at gi-
 re ſie løffte er ſtor ſynd / oc at holde løfften
 om mand aff wforſtand haſſuer giort det/
 er til den euige fordømmelſe. Thi ingen
 nødeuængen løffte teckes Gud / ey heller de
 ſom ere w gudelige: huilket nock ſom er vils-
 terligt aff Jephthe/ ſom loffuert ſin Daatter
 till ilden/ oc Herode/ ſom loffuert at affdani-

Jesuiteske Historie

te den wskyldige Johan. Baptist. Der
faare/ lige som Troldfolck icke ere forpliet
tede/ eller bør at holde det løffte de haffue
giordi Dieffuelen/ men holde det/ som de i
Daaben gjorde Gud: Saa bør oe ingen
Christen at holde saadanne wgudelige oe
nødтуungne Jesuiteske løffter / men fast
heller at bryde sin Tro vdi onde forløffter/
oe skiffte sit forset vdi det som stemmelig oe
ilde er loffuet.

Men det maa vere saaledis nock sage
om de wgudelige Papisteske oe Jesuiteske
Løffter.

Det siuende Capittel.

Om Jesuiternes Privilegier.

Lierdi at Jesuiterne ydermere sig
haffue forloffuet oe tilforpliet til
Passuen/ for medelst dette Profes-
sers Løffte / end andre Muncte: Derfor
haffuer oe igien denne store Hore dem til
druken sin Horeries skaale/ skencker fuld
for dem/ oe med statlige Privilegier oe aff-
lad dennem privilegere: Saa som mange
Passuelige Bullæ oe Bressue/ huiltet aff
Hasen-

Jesuiteſke Hiſtorie/

Hafenmullero fra der 286. oc indtil dee 399. Blad/indføres/oc vdlægges: Huilcke Privilegier ieg dog vdi ſtyckenis vil opregne forteligen / oc ick her vdi altingeſt vdlægge eller fortolcke/ effterdi ſaadane Paſſuelige Privilegier naar intet til off Euan-geliſke/ en heller gaſſner off noget.

I. Jeſuiternes Privilegie.

PAulus III. (et vguddeligt/ wretferdige oc wtyſke Menniſke / ſom de Romerſke Induocere endnu nockſom ved aff at ſige) tilſtedde ſine Jeſuiter/ at giøre ſaa mange Regle oc Statuter ſom de ville: Dog ſaa/ at de alle ſkulle betiene det Paſſuelige oc Apoſtoliske ſede/ oc det Jeſuiteſke Selſkabs forinerſe. Item/ Anno 1540. effterlod ſamme Paſſue / at Ignatius Lojola, maatte forøge ſit Selſkab indtil 60. Perſoner Endog dette vaar mange Cardinaler oc Biſper imod.

II. Privilegie.

Efterdi Paſſuen fornem dette Jeſuiteſke nyfunden Orden/ ſaſt at betiene det Romerſke Sede: Derfor effterlod oc tilſtedde hand den Jeſuiteſke General, at formere

Jesuiteske Historie/

sin Orden oc foruude den paa det alleryderste/ oc antage alle saa mange som hand kunde bekostte/ her til kunde vare bequeme.

III. Privilegie.

Samme Paulus III. gaff Jesviterne fuldkommen magt/ eller oc/ gjorde dem fuldmectige Anno 1555. den 3. Jun. at predicke/ Høre scrifftemaal/ oc foruedsle deris Løffter. Vdi huilcke Ord deris Kald oc Embede bescriffuet.

Huo først kallet Jesviterne? Icke Gud: Men Lojola, som en her til aff Gud bleff kallet/ men selffuillig indløb/ oc mee vnderfundighed indtog denne Orden: Huilcken aff en forløben Landsknecht bleff en Studiosus, aff en Studente en Prest/ aff en Prest en Jesvite / aff en Jesvite en offuerste General for de andre. Der nest vdsendes hand oc hans Selskab/ ick aff Christo/ men aff Antichristo all verden offuer. Huad skulle de da gijre? Huad skulle deris Kald vare?

I. Aff Passuen vaare de fuldmectige til at predicke. Christi Apostle oc Euangeliste Predicker rose dem her vdi/ at de ere vdualde

Jesuiteſke Historie/

vdualde/ kallet oc vdfendt aff Christo/ men
 Jesuiterne berømme ſig at de ere kallet aff
 Paſſuen. Huad predicte de: Met to Ord
 ſige/intet andet end Traditiones huma-
 nas, det er Meñſkelig paaleg oc Lærdom.
 Vel leſe de Euangelium/men vdlægningen
 er om Paſſuens hellige Dage at holde/ om
 Papiſteſke Meſſer at høre/om Faſte at hol-
 de/om at affholde ſig fra kiødmad huer fre-
 dag oc løſſuerdag/ Item Temperdage/ en
 gang om Aaret (om det icke tier land ſkee)
 at ſkriffte/om Paſſken at tage Sacramens-
 tet vnder det ene part/ ſom er Brødet/ om
 narſke Pænitenſer/ om ſyldeti giørelſe/ om
 de Dødes tilbedeſe. Vdi den Echole til
 Ingelſtad tier Christus/ Apoſtlene Evans-
 geliſterne oc alle Propheter: Men Tho-
 de Aquino tordner/ Lombardus gy-
 er/ Plato løber/Socrates ſtaar/ Aristo-
 teles beſer: Alle Auditoria oc Læxer ere
 fulde aff Meñſkelig Lærdom/hues grund
 oc fundament findes i Bibelen capite
 nullo, libro quo noſcio.

II. Det andet deris Embede er/ at
 høre ſcrifftemaal. Her ſkal den ſom ſcriff-
 ter/ opregne alle ſine Synder/ ſaa at huad
 lgn

Treddeste Historie

Ighlitz hand haffuer i sin Samuittighed/
 Hierte eller tancke/maa ingenlunde her ti-
 es/ men for denne Scriffemuncck opreg-
 nes. Saadane scrifftemaal skeer aff tuende
 aarsager : Først/ at de her met land samle
 stor rente oc rigdom/thi Munccken paaleg-
 ger den som scriffter / saadanne Pœnitens-
 ker/ huilcke hand en land vdstaa: Huor for
 hand ved Penninge ligber sig her fra. Der
 tiest tiener dette scrifftemaal til at forraa-
 de folck. Naar de vide enes Ighlitz/strax
 ere de vdlærde paa at vdsøre hannem/ paa
 det hans Godz land forbrydes / at hand
 skal forløbe det/ oc om hand bier tilstede/de
 da kand antworde hannem hen til Inqui-
 sition oc Ylden.

Det III. deris Embede staar vdi/ det
 er/ at foruedle eller forandre deris Løff-
 ter. Det er: De haffue loffuet armod/tren-
 ge de/ da maa de skiffte dette Løffte/ oc met
 en Gud elig bedrageri (saa kalle de det)
 samle dem rigdom. De haffue loffuet rens-
 liffuenhed/kand de icke holde dette/saa maa
 de vel forløbe dem dog caute om det icke
 end skeer caste. Det er varlig/ om det end
 ey skeer tyffellic.

Jesuiteſke Hiſtorie?

For ſaadanne deris troſkab kaller Paſſa-
uen dem ſine Sønner / meddeeler dem ſa-
lighed oc den Apoſtoliske veſignelſe (det er
viede Kirner/ Pater noſter baand/ Bils-
leder/ Raarſens tegn/ Helligens leſſning
ger. Thi det er hoſt Paſſuen / ſalighed oc
den Apoſtoliske veſignelſe) Oc ſige om
dem at de ere den Romerſke Kircke til en
ſtor gaffn/ oc der vdi giør megen fruct.
Huiletet oc i ſig ſelff er viſſeligen ſande/ thi
huad ſkade de vdi Tndſland haſſue giore
oc i den rette Chriſtelige Kircke/ oc huad gaffn
de haſſue giore den Romerſke Kircke/ er
heller at begræde end opregne. De haſſue
gior ſaa gallen af Hertug Wilhelm/ Hers-
og kung vdi Beiren/ at hand ſelff paa ſine bare
fødder haſſuer gaaen Pillegrims gang/ oc
Jesuitenre diſ midler tid haſſueaget eller
oc reden ved hans ſide. Jeg ſaae ſelff hans
forſtelige naade vdi egen Perſon/ om ſaa
miſſen for Chriſti graff (ſom Jesuitenre haſſue
oc bygde) at ſlagellere oc hudſtenge ſig
ſelff/ ſaa at der vaar nær blodet haſſude hans
oc minem vdfloede/ oc diſ midler tid ſad Jesui-
tuitenre inder fore oc loe her ad/ oc berømme
oc ſig her aff. Jeg ynkede aff mit gandske
Hiera

Jesuiteſke Hiſtorie/

Hierre/ at denne fromme Førſte ſaa ſlemmeligen aff diſſe Jeſuiteſke Skalcke ſkulle være bedragen. Saadanne oc mere wiſigelige ſkade giøre de den Chriſten Kircke.

IV. Privilegie.

PAulus III. Anno Chriſti 1546. priuilegeret Jeſuiterne/ at de motte indtage vdi deris Selſkab Coadjutores, med andre hielpere/ Verdſlige ſaa vel ſom Aandelige/ og til Leegeſolck ſaa vel ſom Lærde. Huad deris indbeſtilling er / bleff tilførn ſagt.

V. Privilegie.

VDi det V. Privilegie/ dateret An. 1549. 24. Febr. falder Paſſuen dem ſin fructbar Ager i vngarn. HERren/ ſine Gudelige Fædre/ oc ſin ſiedelicheit i Syne. Thi ved dem ſaa ſom ved Brillen i vngarn ſeer hand alt huad der paafflaes i Tyndſkytland/ giſſuer Generalen ſuldb mact at reſoluerer alle Jeſuiter effter ſine Statuter/ vdi vngarn hannem icke at være nogen vnder giſſuen/ med huertcken Cardinaler eller Biſper/ men alene med den niſte Paſſuen ſelff/ huorfor Generalen nolde icke oc ſelff taler med Paſſuen/ etc. Item/ tilførn i vngarn der hand oc Generalen at hand maa ableue alle ſoluerer alle Kettere ſom ſcriſſte/ at igenholde

Jesuiteske Historie

De dem som ere affløste / om de ey indgaa
 denne Orden / eller oe ey holde huad de vdi
 scrifftemaal loffuet / nøde sine til at scriffte
 te / Item / om nogen tøber deris Regle el
 ler Løfter / eller oe staar dem imod / da haff
 ver Generalen fuldmact at sette saadans
 ne i Bände / fange dem / oe om behoff gibe
 res / at bede den verdslige arm (det er Off
 righeden) om Bistand / siden fri oe wber
 hindret at paagribe / fange / oe effter egen
 wilie tractere. Saa satte de effter een / som
 indgaff sig i Tybing / oe der disputeret
 mod sin Orden. Dog hand vndgiel deris
 blodgierige Hænder. Saa Tyranniserede
 de oc mod mig / da ieg indgaff mig i Tyds
 land oe forlod Italien / nødes dog til for
 min skæbeligheds skyld at tøffue noget hos
 dem. Men der ieg begierede forloff / haffue
 de vdi alle maade sat effter mig / men for
 medelst Guds hielp vndkom deris hænder /
 oe aff Georgio Myllio bleff i Collegi
 um til Augsburg indtagen / huor ieg løn
 lig bleff forborgen i fiorten dage / oe siden
 paa en Hest vdi en Slaeteres Habit / kom
 til Lanbham / oe i saa maade vndgiel ilden /
 huilcken mig ellers vaar tilredt.

D

Item

Jesviteſke Hiſtorie.

Item/ Her vdi privilegeer oc Paſſa
uen dem deris Godz fri oc wbehindret/ fra
alt Told oc vdgiff/ tilſteder dem Orato-
ria oc Bedehuf at giøre huor dem ly-
ſter. Item deris berendis Alter/ ſom er
en Dug de holde Meſſe for/ huor de kom-
me. Item/ at haſſue deris Regle oc Sta-
tuter fri oc wbehindret fra alles tiltal.
Item/ befal Paſſuen at alle ſkal tilhielp
oc forſuare Jeſviterne oc deris Godz. I-
tem/ at dem icke ſkal feile dem ſom dectige
ere til ſaadan ſuig oc Bedrageri at bruge/
da tilſteder Paſſuen dem vdi ſamme Bul-
la/ at de maa lade rage/ Chriſme/ ſmøre
oc vie ſaa mange Preſter aff de Romerſke
Biſper/ ſom de ſelff ville. De naar de ſaa
ere ragede oc viede / da ſkulle de vdryſe
blant Kettere / Det er/ Lutheraner/ bede
oc tage aff dem / oc friligen wbehindret
være paa huad ſted dem lyſter. Item/ de
ſkulle være fri for alle Nunde Cloſtere oc
andre Religions Perſoner at viſitere oc
beſøge/ huilket de dog intet holde. Pater
Zieglerus tilſpurde en gang de ſørſte
Nunders Zienerer til Augſburg/ Huad
hans Saar gjorde: Zieneren ſvarede:
Min

Jesuiteske Historie/

Min Herre/ De ere gandske fructsommelige
og yngelsome. Thi een aff dem sige
i Natu Lam. Men at Jesuiterne ey skulde
siunes Hyrde for saadanne Hiord/ da
sige de: Wi ere fri fra Nunders omsorg/
der maa Presterne see til/ som bør at skøde
det. Item/ hand haffuer giort dem fri
fra all Tyngsel/ Tiende/ Skat/ete. Saa
at de ere lige som Baroner og Friherrer.
Endelige her vdi privileger Passuen dem/
at ingen skal dem mod Privilegierne fors
urette/ skade eller skade lade/ hindre eller
hindre lade. Se dette er det Bulla eller
Passuelige Bress/ som de kalle Mare ma-
gnum, det store Haff.

VI. Privilegie.

Anno 1550. den 21. Jul. er forbes
melte Mare magnum aff Julio III.
confirmeret og stadfest/ Her haff besaler
alle Bisper/ at de skulle holde samme for-
rige Privilegie vdi sit fulde værd og vbrø-
delig/ saa sandt som de icke vil indfalde i
den Almecige Guds Bredde.

S ij VII. Pri

Jesuiteske Historie/

VII. Privilegie.

Anno 1552. den 22. Octo. haffuer Julius III. aff sin mactes suldkommenhed/ foruden disse/ giffuen dem ny Privilegier/ at hues nogen anden Orden brugte dem / da bleffue de bandset oc fordømt. Som er I. At Professi maa vel see igiennem singre met dem som om Fasten æde forbuden Mad. II. At de maa absolvere Kettere/ det er Lutheraner. III. De maa holle deris Messer for timen eller effter timen / naar de ville. IV. De maa inden deris egen dørre promovere til nogen grad huem de ville/ oc det skal være saa suld som det skees de i almsindelige Academier.

VII. Privilegie.

Anno 1560. den 13. Aprilis haffuer Pius IV. beuilliget dem at bygge Collegia huor de ville/ oc her til skulle hielpe alle sogne Prestes/ Bisper/ Priores, oc forskaffe/ at her paa skeer ingen forhindring.

IX. Privilegie.

Anno 1561. den 19. August. haffuer forbemelte Pius IV. effterlade dem frihed fra all Kirckers tyngte oc vdgiffte/ Saa vel som

Jesuiteſke Hiſtorie/

som oc fra ſkat/ tribut/ oc anden Politeſke beſiſtninger,

X. Privilegie.

Anno 1565. den 17. Jan. haſſuer Pius V. privilegeret dem / at om nogen aff Generalens eller Paſſuens forloff/ vil giſſue ſig fra den Jeſuiteſke Orden/da ſkal den icke tilſtedes at indgaa igen anden Orden/ end de Carthuſianers (vdi huilken de holde et ſaare ſtrengt leſſnet/ vden all ligd^m mad/aleniſte met Fiſt) men om nogen forlader den Jeſuiteſke Orden/ vden Paſſuens eller Generalens forloff/der ſom de bliſſue hoſt den Catholiſke Kircke/ da ſkulle de ligeuel bandsettes : Men falde de til Eutheraner/ eller anden den Catholiſke Kirckes Fiender/da ſkulle de paagribes/oc handles med dem eſſter jus pontificium, des er/ anten nødes til at falde her fra igien oc til Paſſuedomet/ eller brennes. Vdi ſamme Bulla indrømmer hand dem alle de Privilegier ſom tiggbrøder Orden haſue.

XI. Privilegie.

Anno 1568. den 30. Auguſt. haſſuer Pius V. confirmeret oc ſtaðfeſt alle deris Privilegier.

D iij XII. Pri

Jesuiteſſe Hiſtorie/

XII. Privilegie.

Anno 1571. den 10. Mart. eſſterlabeler
Pius V. dem/at de fri oe wbehindret maa
laſe publice vdi alle Academier.

XIII. Privilegie.

Anno 1571. den 7. Jul. eſſterlod Pi-
us V. dem alle Mendicantium Privi-
legier, icke fordi de ſaadant haſſue i be-
hoff/ men at de kunde ſee huorledes i deris
Cloſtere tilſtod/ beſpiſe oe forſpore dem for
Paſſuen/ oe i ſaa maade forſage dem/ oe
ſelſſue igien ſaa Cloſtere ind. Huorfor de
Jesuiten aff alle andre Muncke Orden ha-
des ſom Dgler oe Slanger.

XIV. Privilegie.

Gregorius Paſſue/ aff det naſſa den
XIII. tilſjedde Jesuitens at de motte tage
dem Conservatores oe Forſuar/ Dom-
mere oe Advocater vdi alle ſager. Men
huo ſom her vdi benecet dem deris Dis-
ſtand/ dem at liuſes Band offuer. At de
ſaa diſ bedre kunde forrette Paſſuens ſa-
ger fri oe wbehindret/ ſaa vel vnder den
Romerſke Kirckes/ ſaa ſom vnder den Po-
litifke

Jesuiteſke Hiſtorie/

litiffe Offrigheds beſkermelſe. Her vil oe Paſſuen/ at ErcheBiſper oc andre Clercke aff all maect oe effne ſkulle forbielpo Jevviterne naar de trenge/ oc ey tilſtede/ at dem giøres nogen forhindring eller mødsommelighed / eller vddriffues / eller fra deris Godz forſages.

Formedeltſt dette Privilegie kommer det/ at Jevviterne ſaa wſtemmede/ friligen oc vden all Pœn oc Straff driffue ale det de ville: Saa at det er nu almindelige Ordsproct om dem/ at naar nogen for ſine Wiſgierninger ſkal affliſſues / da ſiger mand: Haſſde du været en Jevvit / da haſſde du icke lid nogen ſtraff. De andre ſige om dem: Du haſſuer vel en gunſtig Paſſue / men var dig at du ey fortørner Jevviterne. Thi fortørner du dem/ da omuendes Paſſuens gunſt til en hiſig vrede. Nogle haſſue oc dette Sproct om Jevviterne. Skulle ieg handle nogen ſag hoſſ Paſſuen/ da ville ieg heller haſſue Jevviterne end Chriſtum paa min ſide. Thi Jevviterne hoſſ Paſſuen haſſue ſigre gunſt oc formaar mere end Chriſtus. Saadan lients oc Jevviteſke frihed nyde de ale af dette Privilegio. D iiii XV. Pri

Jesuiteſke Hiſtorie

XV. Privilegie.

Samme Gregorius XIII. An. 1573.
den ſidſte Februar. tilſtedde/ at de vden for
Choret / oc huor de ville / maatte opregne
deris tider/ (horas canonicas)

Ret ſiges at opregne/ Thi en ſtor part
aff dem forſtaar icke huad de opregne eller
tælle. Men huo ſom forſtaar huad de tælle/
de løbe her met omkring paa Gulffue/ i
Sengekammer vdi Hawer/ lige ſom en
Hund/ der er bunden en opblæſte blere ved
rumpen/ oc ſframle met diſſe Bøner alle
uegne/ ſaa ſom ieg ſelff hafuer ſect dem vdi
almindelige Kretzer til Rom omløbe / oc
eſterkomme lige det ſamme ſom Chriſtus
ſagde om Phariſeerne/ Matt. 6. etc.

XVI. Privilegie.

Eſterdi at Gregorius XIII. fornam/
Jesuitenre at være lerdere end andre Muns
cke i forðum tid/ da gaf hand dem et nye
Privilegium Anno 1575. den 8. Jan. ſom
er ; At de ſkulle være hans Bibliotheca-
rij oc tilſiuns Mend ofuer Bøger / oc gaf
dem fri mact ofuer de forbudne Bøger at
læſe/ emendere, forandre/ vdlægge/ caſ-
ſere,

Jesuiteſte Hiſtorie/

ſere, expurgere oc brende. Item/ gaſſ
hand dem oc maect at emendere oc rette
Patrum ſcripta, oc Sholaſticorum
libros.

XVII. Privilegie.

Samme Aar 1575. den 3. May/ ind
rønde hand dem at nyde oc bruge alle or
denes oc alle ſteders Privilegier.

XVIII. Privilegie.

Her vdi effterlader hand dem oc Lege
doms konſt. Huilcket bulla er dateret An.
1576. den 11. Febr.

XIX. Privilegie.

Anno 1576. den 16. Jul. effeerlader
forbemelte Paſſue dem / at det er en dem
forneøden at være iblant de gemeine bøner
naar de giøres i almindelighed / eller for
bøner / eller oc huor Folk til nogen Eiges
begraffuelſe forſamles.

Hues til diſ aff deris Privilegier er
opregnet/ det confirmeres oc ſtadfeſtes ſea
denne 19. bulla indtil det 24. Paſſuelige
Breff/ Oc er ingen tuiffuel paa/ at nære
uerendes Paſſue jo oc det ſamme dennem
ſkal confirmere oc ſtadfeſte. Saadanne

D v

Paſſe

Jesuiteſte Hiſtorie/

Uaffuelige Breffue oc Privilegier/ maa vel effter min meening kalles Bullæ eller Bølger : Thi de ere intet andet/ end en liden opleſte vedſte ſom er tom oc intet vdi. Ja ſandelig / vil mand ret acte det/ da er det icke Privilegier oc Frihedder / men faſt heller obligaker oc forplietſer / vdi huilcke de tilforplietes at driffue Dieffuelens Gierninger/ oc giſſues frihed vdi all Affguderu oc gierighed/ all laſt oc bedrageri.

Saa maa dette være nockſom ſagt om Jeſuiternes forſte ophaff oc begyndelſe / Naſſne/ atſkillige ſlags/ almindelige Liſſe oc Leſſact/ hiemineleſſnee/ Løſſte oc Privilegier : Nu effterfølger fremdelis fire Capitel / vdi huilcke Haſenmüller er gandske viidleſſtig : Men ieg vil icke mee langſomelighed her vdi beſuere Leſeren / dog paa det forreſte / vddrage det fornemte.

Det ottende Capitel.

Om Jeſuiternes Mirakeler.

EHRISTUS Jeſus ſpaæde ſelff hoſt Matth. i det 7. capit. oc troiligen her hoſt aduarede / at mand ſkulle vocke ſig

Jesuiteske Historie

sig for falske Propheter/ Huilcke hand oc lærerfolck at kiende paa saadane Tegn/ at de skulle sige: HERRE HERRE/ Haffue wi ick propheteret i dit Raffen/ vddressue Dieffle i dit Raffen/ gjorde store kraffter i dit Raffen: Item Matth. 24. siger hand/ At mod den sidste Verdens ende/ da skulle opstaa mange falske Christi oc falske Propheter/ som skulle giøre store Tegn oc vnderlige Gierninger/ saa at de end oc skulle føre de Bdualde i vildfarelse/ om muclige vaar. Item/ Paulus 2. Theff. 2. siger oc at Antichristen oc hans Tienere skulle komme med mange tegn oc vnderlige gierninger.

At saadanne Christi oc Apostelens Spaadom so ere gaaen for sig/ oc end nu daglig gaa for sig/ kand ingen tuise/ som noget kiender til disse ny Runcke/ oc vide noget aff deris Scriffter/ Effnet oc Gierninger at sige. Thi de giøre nu saadanne Mirakeler oc vnderlige gierninger/ som Christus oc Apostlene haffue spaaet om/huilcket dog er tuert imod Guds ord. At lige som de Egypteske Troldkarle Exo. 7. haffue for den forherdede Pharaone giøre

Jesviteſke Hiſtorie/

giore falſke Mirackler: Saa giore de Jeshviterne endnu aff Diefflens maect/der mee at bedrage de Banero. De lige ſom forbedte Troldkarle/ mee deris Dieffuelſkab imod ſtode Moſen og Aaron ſom vaare Guds Tienere/ og der mee ſtyrckede Pharaonem i ſin forherdenhed og blindhed: Saa giore og endnu Jeshviterne/og det andet Dieffuels Parthi vdi Paſſuedommeet/ de ſtride og ſnarre altid mod tro reſindige Guds Tienere/ og aff deris yderſte maect/ forhindre Folck fra den rette ſaligheds Kundſkab/ de beholde dem vdi forblindelſe/ og ſmycke deris falſke Lærdom/ indſtæcke menniſkelig diect i ſteden for den rene Guds dyctelſe/ bedrage de eenfoldige og beholde deris egne vdi vildfarelſe/ og der aff hafue deris ſtore Rente og Indkomſt. Væet ſaa danne Diefflens Tienere ſeer Gud igiennem ſingre/ paa det de vdualde kunde proffues og bliſſue diſe forſietigere/ at de ey daarligen og wbeſindelig ſkulle antage Antichriſtens Lærdom/at deris wacknemmelighed ſkulle ſtraffes / ſom anten ey vilde annamme den tilbudne ſandhed/og der ved bliſſue ſalſge/ eller og hafue annammede den

Jesuiteste Historie

den og siden offuergifue / anten for Eens
skyld / eller aff foruilelse. Saa skeer det for
di aff Guds retferdige Dom / at Guds
Ords foractelse saaledis vdi dem met en
kræfftige vildfarelse skulle straffes / og i saa
maade fordømmes.

Saa er og Jesuiternes Mirackeler
vdi stor adskillighed / somme ere aabenba-
re / og somme ere lønlige : Nogle Egomli-
ge og nogle Aandelig : Somme skee vel i
sandhed / men andre ere falske / bedrageri /
og gjorde ved Diesuelens konst. Enden paa
dem alle er / Hyckleri / wantroes og Aff-
guds dyrckelses bestyrckelse / suig / bedrage-
ri / løgn / og gudelige Lærdom / og den hellige
Guldhunger / at de den kand slucke. Nogle
le aff deris Mirackeler vil ieg fortælle.

1. Dette holde de for det høieste Mi-
rackel / at den ene Landsknecht Ignatius
Lojola, en wlærde kunde indfickte saadan
Guden Orden / hues lige aldrig før er hørde i
Verden. Men wi holde dette for et større
Mirackel / at Gud Allmechtigste er saa lang-
sommodig met dem / at hand icke lang tid haf-
t nutter ladet dem vederfare det som Core /
Datan og Abiron vederfors / besynderlig
effierds

Jesuiteſke Hiſtorie/

Ardi de ſaa offte ere aduarede / oc aff
Guds Ord nockſommelige refuteret oc off
uervundne. Dette holde wi oc for et Mir
rakel/ at ſaa mange Viſe / Forſtandige /
Meetige vdi Verden ere ſaa forblindede /
at de offuergiffue den Euangeliske ſand
hed/ oc tro Jeſuiterneſ løgn/ bedrageri oc
falſke tegn.

2. Om Lojola bleff mig ſagt en
gang/ at til Rom ſtulſe været en beſatte
Quinde/ ſom gic efter hannem oc rob
te: Du kand ener redde oc hielpe mig. Da
ſaag Lojola ſig tilbage / oc ſagde dette
Virgilij verſ: Speluncam Dido dux
& Trojanus eandem. Strax ſlog Hans
den Quinden ned til Jorden/oc ſom hand
ville fare vd / raabte hand: O min Søn
Lojola, Du ſom en Ewe nøder mig til
at henhare i Helſſuedes Kule: Men ieg be
der dig/ lad mig icke komme der ned. Da
ſuaret Ignatius, Gack huort du vil/ dog
ſkale du aldrig beſidde mere noget Mens
niſke. Strax affuiget hand / oc Quin
den ſente ſiden Lojolæ alle ſine Da
ge.

3. Alexander Farnesius Cardi
le, 1611

Jesuleeste Hilsforte/

le, de Euangelistes Hossuedfiende/ han-
 de en Dreng som vaar besat / men ingen
 mee alle deris Besueringer / kunde frei han-
 nem. En spurde Aanden ad/ hvor for
 hand en affuige ville/ Da suaret hand:
 Jeg vdgaaer ingenlunde / for end ieg ved
 min Sønns Lojola maect bliffuer vddressa-
 uen. Strax bleff Lojola paa robe. Hand
 sagde: Denne Dieffuel kiender ieg vel.
 Hand skal belee baade mig oc eder/ men
 det skal intet hielpe hannem. Saa ant-
 vorder hand en aff Brøderne/ en siden
 Træbold aff sit Pater noster Vaand/
 som Pius V. haffde viet/ oc sagde til han-
 nem: Gack bag til den Besatte/ oc rør ved
 hannem mee denne viede Træbold/ oc hui-
 liffte facteligen disse Ord til Aanden: Ad-
 iuro te in nomine B. Mariæ & iustu-
 rissq; patris Lojola, & virtute huius gra-
 odiani benedicti, ut de hoc servo exeas.
 Det er/ ieg besuer dig vdi Jomfru Mariæ
 huius aff/ oc aff Lojola besalning/ at du fors-
 medelst denne viede kiernes kraffe/ vduiger
 af denne tiener. Neppelig kom kiernen eller
 Træbolden til kiortelen/ spænd aanden robe oc
 sagde: Lojola, hui plager du mig: alle saa
 sig

Jesuiteſke Hiſtorier

Ly om/ oc ingen ſaae Lojolam, da rohte
Anden oc ſagde: Lojolæ viede Kierner/
er faſt krafftiger end alle eders Beſuerin-
ger. Saa bleff Menniften befriet/ oc inde
gaff ſig til Jeſviterne/ ſigendis at de vaar
re Guds Børn.

4. Anno 1584. ſcreff de Jeſviter ſom
boede til Lucern/ til Landeberg/ at der var
en Jomfru ſom forloffuet ſig at opregne
alle ſine Synder for en Jeſuiteſke ſcrifftes
Muncck/ der ſom hun kunde befries aff dem
Kolde. Neppelig haſſde hun ende Epffet/
ſpørend hun bleff ſpør.

5. Der vaar en Quinde ſom faſt tul-
let om Jeſviternes Kyſtbed. En dag hø-
de hun tuende Meſſer: En aff en anden
Muncck/ oc en aff en Jeſvite/ der hin loffte
Chriſti Legome/ da ſuantes hende at de
vaar ſort: Men der Jeſviten loffte/ ſun-
teſt hans huid. Der aff dogme hun Muncck
at være wlyſt / men Jeſviten at være
et kyſt Menniffe.

6. Der vaar en Jomfru ſom laa harrind
ſlug. Hun haſſde hørdt en Jeſuiteſke ſcrifftes
Muncckes hellighed/ ſagde fordi/ at de
ſom hun ic kun kunde ſaa hannem at ſee.

Jesviteſke Hiſtorie/

Da ſick hun vel ſin ſørlighed igien. De oet
gick lige ſaa. Det første hun ſick ſiun paa
ham/ bleff hun før igien.

7. En Jeſvit ved naſſen Vitus, vand
dret fra Augſburg til Ingelſtad. Paa vey
en vdi Skowen møtte hannem en Bliff/
ſom grinet oc gabeet forferdelig mod han
nem. Denne Vitus tog ſit Pater noſter
Baand aff beltet/ oc der met ſlog paa vlfſ
uens Hoffued/ huor ved hand ſalt til Jor
den/ oc det første hand kom op igien/ tog
hand til rend/ ſom hand met en Kule haſſ
de været ſtude.

8. Selff haſſuer ieg ſeeet (ſiger Haſen
müller) til Landsberg Anno 1584. en Kp
reſuend/ huilcken ſom gick til Sognepre
ſten oc ſagde: Nogle ganger haſſuer Sa
than fuld mig til eders Dør/ oc huercken
hand ſelff ville indgaa/ icke heller ſtede mig
at gaa ind. Denne Dreng bleff ſiden be
funden i tyffueri/ hand forſuaret ſig her
met/ at hand vaar rørt aff den onde Aand/
huilcken ſom haſſde drefſuen ham her til/
oc lod ſom hand vaar affſindig. Her kalles
Jeſviterne/ De ſige at hand er beſat/ bru
ge derfor deris beſueringer/ gicre for han

P

nem

Jesuiteſke Hiſtorie/

nem mange Raars. Jo mere de bruger ſig/ ſo gallere giør den anden ſig. Omſecr gaar Rector bag til hannem / huiſker vd en heel hob Bøner / rør ved hannem mee et Boxlamb/ oc byder i Jomfru Mariæ Naſſn/ at Aanden ſkulle affuige. Aanden ſuarer/ (dog ingen hørde det vden Rector ſelff/ Cruiſius ved naſſn) Jeg vil icke vdgaa/ vden denne Dreng bliſſuer leddig oc løſ giſſuen / formedeſt eders forbøn. De ſom ſtode om/ hørde offte Lyffuen ſige/ at der ſom hand bleff fri fra Gallien / da bleff hand ſnare karſt. Jeſviterne bede for hannem / hand giſſues løſ / oc ſtrax bleff hand til paſ/ oc ſiden ſelff roſede aff/ at hand haſſde giøre ſig galen / fordi hand hørde at Jeſviterne loſuet at ville fri hannem.

9. Samme Aar 1584. vaar en Jøde hyrdes Daatter / ſom ynckeligen plagdes aff den onde Aand. Jeſviterne ginge til hende/ gaff hende viede Billeder / hengde om hendis Hals S. Hanses Euangelium oc viede Boxlamb. Men hun kaſte det bore fra ſig/ ſagde det vaar dødt/ oc haſſde icke paa ſig. (Thi hun var tilſorn vel grun-

det

Jesviteſke Hiſtorie

det vdi den Euangeliske ſandhed. Men/der
 vaare hoſt/ nogle Gudfryctige Quinder/
 huilcke/ lige ſom Nicodemus/ lønlig troede
 paa Chriſtum/ diſſe ſagde: Lader fare ſaa
 dant/ oc lader off heller falde paa vor knæ
 oc tilbede den Herre Jeſum Chriſtum om
 hielp. Da ſuarede Pigen/ ſiger til Jeſviterne/
 at de gaa vd fra mig / thi de kunde in-
 tet hielp mig/ men heller giøre mig pinen
 større. Nogle ſaa dage her effter bleff hun
 erleddiget/ oc kom til ſin ſørlighed/ offuer-
 gaf ſiden Fader oc Moder/ oc kom til Augſ-
 burg/ huor hun gandske indgaff ſig til den
 Euangeliske tro oc lærdom. Ligeuel ſcreff
 diſſe Jeſviter gandske wblue oc løgnactig /
 at hun formedelt dem bleff befriet.

Saadane ere Jeſviternes edenbarlige
 løgn/ af huilcke de fryde ſig/ lige ſom fiſken
 af vand/ oc Soen af ſtarn/ huilcke de dog
 holde for aandelige oc legomlige mirakler:
 Til huilcken mirakler/ dieſuelen er forſte
 Hofuedmand/ Jeſviterne tilhielper/ med
 hielpere ere løgn/ ſuig oc bedrageri/ enden
 mer Affguder/ Billeders paakaldelſe / dieſe
 ære/ oc ſtor indkomſt/ men endelig ſol
 vager her efter forblindelſe / vildfarelſe/ for-
 dømmelſen.

P ij

Gud

Jesviteske Historie

Gud vor Herrens Jesu Christi Fader / ved sin Aands Kraft beuare oc styrcke oss vdi sit Ords sandhed / som offer obent baret / oc kom snart at trede Sathan oc disse Jesviter vnder dine Føder / AMEN.

Det niende Capitel.

Om Jesviternes Lærdom.

Sdi dette Capittel er Hasenmüller sagske vidløffig / giøres icke behoff alttingest her at indføre. Thi ieg tror visseligen / at ingen Christen blant oss er / som so ved aff Guds Ord oc sin Christelige Cathechismo / huad hand grundelig skal mene oc vide om huer Artickel vdi vor Tro / oc der aff selff veed at igiendriffue Papisteske oc Jesviteske løgnactighed. Dog paa det / at mand om deris vildfarendis Artickler noget kand vide / vil ieg aff min nye Bogen / som paa tydsk er tryct til Herrens born Anno 1603. noget her Artickels vjsh indføre.

Jesviteske troes Artickler.

1. De lære / at den hellige Scrifte er vns fuldkommen / vdi hullcken icke alt findes
bevad

Jesuiteſke Hiſtorie/

beſereffuen/ huad off er fornøden til vor ſa-
lighed oc troes opbyggelse/ oc til et Chriſte-
lige leſnet at føre. Denne Scriſttes man-
gel/ ſige de/ maa erlegges formedelti tra-
ditiones oc ſaadanne Menneſkelige dicte
oc paafund/ ſom den Rømerſke Kircke ſam-
tycker vdi. De ſamme Menneſkelige tilſet
eller paafund/ endog de ey aff den hellige
Scriſte kunde prøberes oc beuiſes/ ſkulle
dog liguel ſtaa ſaa fuldkommelig til tro/
ſaa ſom den Æerdom der vdi Scriſten er
befattet.

2. At mand aldrig maa eller ſkal tui-
le/ om ſamme traditionib. oc tilſet/ eff-
terdi at ſaadanne ere decreteret oc beſlu-
tet vdi det Tridentiſke Concilio.

3. At den ordentlige Succesſion til
Rom/ (det er/ at de haſſue alle Biſper oc
Paſſuer fra Petro oc indtil diſ/ ordentli-
ge beſereffuen/ ſaa ſom de ere fuld effter hin
anden/ oc altid traad i den affgangnes
ſted) er et viſſe tegn/ at de ere den ſande A-
poſtoliske Kircke.

4. At den hellige Scriſte med ſin Æer-
dom er lige ſom en Voxnæſe/ mand kand
vrie huort mand vil/ nu i een meening/ oc

Jesuiteſke Hiſtorie

nu i en anden: De derfor aff ſamme helſige Scriſte/ intet viſt at kunde beſluttes.

5. At alle de ſom ville at den Chriſtelige Catholiſke Kircke/ ſkulle komme til ſig igien/ oc huer ſerdecles (vndertagendes de Geiſtlige) ſkal være forbuden at læſe Bibelen/ effterdi at ſaadanne private Perſoner/ deris læſning vdi Bibelen/ oc des betenckning/ vdi mange maader er kircken ſkadelig.

6. Her hoſſ lære de/ at icke alle huad ſom bedriffues mod de ti Guds Bud er ſynd / men kun aleniſte det at være ſynd / naar een aff fri forſet oc vitterlig / giprer noget mod Gud eller ſin Neſte. De om ſaadant ey ſkeer aff fri forſet/ ſkalt det ey heller holles for nogen ſynd.

7. At ingen ſynd effter Daaben ſindes hoſſ dennem ſom ere igienſød.

8. At den onde lyst oc tilgeneiging til ſynden/ vdi dem ſom ere igienſød/ vdi ſig ſelff er ingen ſynd.

9. At der er mange Synder til / ſom icke ere vdi de ti Guds bud forbuden/ huilcke ſom dog ere faſt groffuere oc mere til fordømmelſen / end de ſom i Budorden for

bydes : : 310

Jesviteske Historie/

bydes : Som er de synder huilcke begaaes imod den Romerske Kirckes Bud oc Besalning.

10. At wi vdi dette Liff vel kunde fulda kommeligen holde de ti Guds Bud/ oc der ved vel bliffue salig.

11. At den egentlig oc naturlig Sum offuer Euangelium er denne: Vilt du indgaa i liffuet/ saa holt Buden.

12. At Mennissen aff naturen er disponeret, dectig oc danlig til at forstaa gudelige sager/ oc at anastie Guds naade.

13. At troen er/ icke aleniste at tro huad der staar screffuen i den hellige Bibel/ men end oc huad icke der vdi findes bescreffuen/ oc dog lærd mee lessuendis røst oc stemme/ huilcket de kalle Traditiones.

14. At et Christen Mennisses reiserdighed kommer aff gode Gierninger / oc icke formedelst Troen/ huilcken som fatter Christum oc tillegger eller tileigner sig hans lydighed/fortieniste/ død oc Pine.

15. At gode Gierninger ere saa fornøden oc krafftig til salighed/ at end oc troen aff gode Gierninger fornemlig bekommer sin krafft oc vdrætning.

Jesviteske Historie/

16. Det er gandske wuis/om een i syns
derlighed for Gud er reiserdig : De at ins
gen kand eller skal være wisse om sin salig
hed.

17. At alle vor reiserdigighed for Gud
er intet andet / end at afflade det onde oc
gøre det gode. Item/at wi formedelst kiers
lighed bliffue Guds Børn oc Benner.

18. At den reiserdigighed som i Euang
gelio er aabenbaret / er intet andet end
Guds synderlige egenckab / huilcken som
betaler en huer/ lige som hand mee sine
gierninger haffuer forient.

19. At det cuige Liff icke er en stencf oc
gaffue/ men gode Gierningers foriente
løn oc besolding.

20. At Wrennisten formedelst sig selff
noch kunde suare sin Synd for Gud.

21. At det kommer Offrigheden stee
intet ved at indmenge sig i den Geisfilige
handel/ eller at effterspørge/ anten mand
lærer ræt eller wræt. Men her for skal de
lade de geisfilige selff raade. Dog met stors
ste aluorlighed skulle Offrigheden exequere
oc effterkomme hues aff de Geisfilige
dømt er / oc det imod alle dem der ere wly
dige

Jesuiteſke Hiſtorie/

dige eller ſtrebe mod de geiſtlige Prælater
oc det Romerſke ſede.

22. Item/ den menige Mand til fred
oc rolighed / ſkal mand bandſette / oc med
Suerd oc Ild ſtraffe alle dem ſom vnder
ſkaa ſig aff Guds Ord at ſtrebe imod den
Romerſke Kirckes Lærdom. Oc/ ſige de /
hues mand ſaadant haſſde ſtillet i verck vdi
førſten med Luther oc hans anhang / da
haſſde den Romerſke Kircke lange ſiden
kommen til ſin fred oc rolighed.

Hvad de andre puncter anlanger/ ſom
er/ om Helligens/ Billeders oc anden Nels
ligdoms paakaldelſe/ Skierbild/ tilſat til
Daaben oc Nadueren: Item/ at berøff
ue oc fratage den gemeine Mand Kalckens
vdi Nadueren/ Brøds oc Vijsns foruand
ling oc omuending til Chriſti Legom oc
Blod/ Meſſen. Item/ at lære Folck La
einſke Bøner ſom de icke forſkaa/ oc andee
ſaadant mere/ da ſtemme Jeſolterne gands
ſke offuer et med den Romerſke Kircke.

Det tiende Capittel.

Om Jeſolternes Fader/ ſom er
Paſſuen oc Moder/ ſom er

Rom.

Jeſo.

Jesviteſke Hiſtorie/

Jesviternes Fader/ effter deris egen bekiendelse/ er Paſſuen. Nu er Paſſuen en jordeſke Gud oc Herre offuer denne Verden/ Diefflens tappet Krigsmand / Chriſti affſagde Hoffuedſtende/ forderffuelſens ſøn/ ee Hoffuet for all dieffuels ſynd oc laſt/ ſom er/ for Ketteri/ Affguds dyrckelſe/ Horeri/ Kirckeroff/ Hoffmodighed/ vnderfundighed/ oprør/ blodgierighed: Hulcken ſom forkrencker Guds ord/ fornecker Chriſti fortieniſte/ foracter oc treader vnder føder all verdſlig Wiſſighed/ forbyder Ectekſab ſom aff Gud ſelff er forordineret/ indſkicker forſkiel paa Mad/ formerer Sacramenterne / vdkreffuer ſtrenglydighed mod Renniſkelig paaſund/ tileigner ſig ſig mact at giøre Lowe/ forklare Scriſtten/ ſtilfte ny Guds tieniſter/ at løſe oc binde Synden/ at ſidde i Templet oc giſſue ſig ſelff vd for Gud.

Denne helligſte (met gunſt at ſige) Faders ſønner/ ere Jeſviterne/ ſom tyer paa det de ere komne aff. Thi Wiſſue føde icke gierne Lamb. Saa er derfor Jeſviterne Paſſuens Børn oc Diefflens Børnebørn/ ſom oc Diefflen vdi Indien/ kaller dem ſu
ne

Jesuiteſke Hiſtorie/

ne ſønner/ huilcke ſom oc ſidde i templet oc
der forkrencke Guds ord/ fornecte daabens
Krafft/ berøffue en part bort vdi HErrens
Naduere/ vdrøddede troen til Chriſtum/ ind-
føre fortuilelſe/ lære at tilbede affdøde hel-
ligen oc træbilleder. Saa at alt huad Sas-
deren byder/ oc deris Faderfader Diefflen
befaler/ der vdi ere de allerhødigſte Børn.

Deris Moder ſige de at være den Rom-
merſke By. Icke den ſom Paulus ſcreff
ſie Sendebreff til/ hues Tro vaar naffn-
kundig offuer den gandske Verden. Men
dette Rom/ ſom wi i dag ſee oc forfare/ at
være en Moder til alle Laſter/ oc Staber-
len for all Affguderi/ aff huilcken/ ſaa
ſom aff Helffuedis Pøl vdfinde ſkadelige
Beſter/ Biſper/ Frø/ Græſhopper til at
forderffue Jorden. Der for/ lige ſom
Moderen er/ ſaa haſffuer hun de Børn
til. Nu er Rom ick ſom fordem/ Hedning-
ernes Lius / Men et ſlemt ſuel oc hyl aff
huilcket vdflyder all Horeri oc Skørleff-
net/ oc er den wreene Lands ſkidne Tie-
niſte Pige. Her vdi er Paſſuen ick S.
Peders Succellor oc Effterkommere /
men Romuli, huilcken aff Koſſ opbygde
Byen

Jesuiteſke Hiſtorie/

Byen forſt/ oc mee ſin Broders Blod off-
 uerſtenckte hendis Mure/ røffuet oc kren-
 cket vnder Religionens ſkin/ giſſte Quin-
 der oc wberpøetede Møer. Blant alle dem
 ſom nogen tid haſſuer været til Rom/ land-
 ingen tuiffle/ at jo Paſſuen mee ſine Car-
 naler oc Romerſke Biſper giøre det ſam-
 me. Jeg kand i ret ſandhed vidne/ at ieg
 til Rom/ oc beſynderlig i S. Peders Kir-
 cke haſſuer ſee Paſſuen/ Cardinaler/ Biſ-
 per/ Clerike/ Muncke/ Nunder at driſſue
 ſaadanne laſter/ ſom baade Gud oc æren/
 ja Naturen ſelff gruer for at tencke / oc er
 ſkam at høffſte Dine ſkulle det høre: Huor
 paa Paulus dog giſſuer et ſcriſſelig Regi-
 ſter/ Rom. 1.

Kortelig/ denne Jeſuiternes Moder/
 Roma, er den/ ſom Ezechiel tal om cap.
 16. Huilken der for en huer ſom fremgaar
 vdbreder ſine Laare/ oc den vederſtyggelige
 Hore/ ſom giøre Jordens Konger druckne
 aff ſit horeries Beggere: Huor/ at leſſue
 got Romerſke (Romanizare) er intet
 andet / end at leſſue god Sodomiteſke oc
 Gomorriteſke: Som en Franciſcaner
 Muncke til Engelſkad haſſuer vdlage det.
 Vdi

Jesuiteske Historie

Vdi denne Stad er Træls Tienerer/ icke
Gudeligheds Tienerer/men alle Synds oc
Lasters. Hid hen til denne Stad henflye
alle tyffactige Raffne/saa som til deris ret-
te Rede. Vdi denne Stad berømmes Sodo-
mi/som en Gudelig ting. Her er de som
ingen løshactighed lade sig saa befalde/ som
Sodomi. Her disputere de/ om Ecteskab
er noget bedre/end Sodomi. Jesuiten Fa-
bricius sagde mig vdryckeligen i Ansic-
tet/ at hand ville heller offuentlig paa als
mindelige Gade øffue Sodomiteste synd/
end imod Passuens befalning indgaa no-
get Ecteskab. Jesuita Andreas, de Ny-
komne Jesuiters Læremester sagde / at om
en Prest giffter sig/ da driffuer hand lige
saa stor synd/ som hand omgickes et Muls
Esel. Jeg haffuer selff seet til Rom/at Car-
dinaler/ Bisper/ Cannicker oc andre Cler-
cke haffue paa Gaden almindelige Hore-
optagen oc sat paa deris Vogne hoss sig/
oc indførd vdi deris Hawer / wanseendes
at de ere kørre fra Kircketiennisten. Ja ærlis-
ge Quinder tørre neppeligen vdgaa i no-
gen Proceß/ at dem icke met bedrageri skal
efftersettes. Thi de tage dem met geuale /

Jesviteſke Hiſtorie/

oc ſiden de haſſue dreſſuet deris ſkam mee dem/ ſtille dem met ſtore ſumme Penninge til frede. Iaa de end oc met mange Penninge betage mangel Ectemand at handſetter dem ſin Huſtru paa rente. Jeg haſſuer hørt aff Jeſviterne / at Paſſuen / aff Biſper/ Clercke oc Skøger til Rom/opberre en ſkat (ſom kalles Melckeskatten) ved tredie tusende Kroner. Dog ligeuel ſkams me ſig icke Jeſviterne / at haſſue oc kalle ſaadanne en køn ſtad/ deris Moder.

Huo ſom vil vide huad her diſputeres oc læres / da maa hand høre at Paſſuen tuiler / om Sielene ere wdødelige: Item/ om Chriſtus nogen tid haſſuer været til paa Jorden: Der hør mand dem ſom laſte Ectekab oc roſe Sodomi. Her hørde mand ſelſue Sathan at ſidde paa den Paſſuelige Stoel oc ſige: Jeg er Paſſue. Her øffue Paſſuerne ſig i Troldom / ſom Gregorius VII. oc andre flere. Her haſſuer Iohannes XIII. oc andre flere giſſuen ſig legomlig til Dieffen. Her er en almindelige Hore ophøyet til den Paſſuelige dignitet oc ære/ bleff kallet Iohannes,

Jesuiteſke Hiſtorie/

nes, hves rette Naſſn vaar Agnetes.
 Jeſuiterne met tryete ſcriffter tog vel nee-
 te dette. Men ligeuel kand Børn til Rom/
 (ſom ieg ſelff haſſuer ſeet og hørde) viſe
 gaden og ſtedet/huor at forbemelte Agne-
 tes Billede ſtod opreſt / huilcket dog Pi-
 us V. lod hen i Tyberſtod borklaſte. De
 det Romerſke Sprichwort er nockſom vits-
 terligt/ huilcket her vdaſſ er kommen/ at
 naar nogen ſkulle vdraabes at være Paſſ-
 ue/ ſkulle mand tilſorn vnder hans Stoet
 føle ad/ om hand haſſde dem/ fornam de
 at det vaar ret vorden met ham / da robs-
 tes der Il Papa è maſchio, Det er/
 Paſſuen er en Mand. Ja naar Italia-
 nerne end nu ſkemte/ og spør hin anden/
 huad nyt her er for haanden / Da ſuares
 her Il Papa è maſchio. Pietro en
 Jeſuit fød i Glandern/ haſſuer ledsaget
 mig ad den Gade / vdi huilcken Paſſ-
 uen fødte ſit Foſter / vdi huilcken Ga-
 de at Paſſuen end nu aldrig kommer
 vdi ſin Proceſs. De der ieg ſtod paa
 det ſamme Sted der ſom Agnetes
 Billede ſom haſſde et ſpect Barn i den
 høre

Jesviteske Historie/

den høye Haand/ haffde været opreist/ da
 sagde forbemeldte Pietro til mig/ at Pius
 V. lod denne Marmorstykke eller Billede
 henkaste i Tyberflod/ at hand i saa maade
 ville komme denne Historie vdi glemme.
 Dog ligeuel vil Italianerne aldrig lade
 sig offuertale/ endog de tit oc offte her for
 straffes/ end der jo haffuer været saadanne
 en Passue. Men Jesviterne/ Passuens
 suorne Træl/ tør icke andet end aabenbar
 lig liffue/ Passuen til villie.

Men huo som til grunde vil ret kiende
 Rom/ oc som vdi et speile skue hende/ hand
 læse 2. Thess. 2. oc S. Hanses Obenbar
 ring/ om den store Nore.

Ja huad de Romere selff haffue scress
 uet om Rom/ er fast alle beuist. Bernhar
 dus kaller den Romerske Passues Prester
 Antichristens Træl: De Prælatos kaller
 hand Pilatos. En Glossa siger om Rom/
 at den er først bugt aff Røffuere/ siden for
 fyldt met Røffuere/ oc skal en gang ødelæg
 ges ved Røffuere. Saviburensis kaller
 Passuen Antichristen / hans Handelige
 Phariseer/ oc Rom Babylon. Petrus Blo
 ix kaller oc Rom Babylon/ Passuens of
 ficiari

Jesuiteſke Hiſtorie

ſcialer, Diefflens tyffactige Tugle/Preſterne Bethels Kalffue/ Baals Preſter oc de Egyptiſke Affguds dyrckere: Oc andre falle dem met andre naſſne/huilcke de nock giøre fyldeſte fore / oc bæere Naſſnene ey forgeſſs.

Dette er den Moder lille/ ſom vdi wtide hafuer fød diſſe Elaviter, huilcke ſom wonguaande Suin ere indbrødt i HErrens Biinggaard/ forgiffue Jorden oc luſſten met en ſkadelige Peſtilenke / beſpottede Gud/ forſølge Chriſti menighed/ forkrencke Guds Ord oc Sacramentet. Korteligen/ de beuiſe ſig retſkaffen at være diefflens Sønner oc Antichriſtens Træl: Vør fordi met deris Forældre ſom er Diefflen/ Paſſuen oc Rom / at nedſtødis i den euige Helffuedis Ild: Huort hen oc een part ynckeligen er henſaren / ſom wi nu her effter vil ſaa at høre.

Det elleffte Capittel.

Om Jeſuiternes død oc aſſgang.

Lige ſom Lojola vaar nød til at offergiffue Krien / formedelſt den ſkade

Jesviteske Historie/

skade hand siet i baade Beenen aff et Ros
berstycke/ oc nu paa ny beueffnet sig i Pasa
uens Kustkammer / der til sig tog tuende
Capiteener / som vaar Eogn oc Mand
drab/ huor ved hand begynte en ny Krig/
oc opuaete mange imod den Christen Kir
cke/ Dog haffuer derfor aff Gud faaen
sin tilbørlige Straff. Eige saa gaar det
oc de andre Jesviter/ som ere Guds oc als
le Gudsfryetiges Hoffuedstender. Thi naer
de haffue opfoldt alle Vretfærdigheds
maade/saa giffuer deris Zeltøffuerste Sa
chan dem Forleening / lige som de haffue
tient til. Nu tiene de saa / at de alt kuns
de tilskynde oc tillocke andre at frasalde
den rette Kircke/ oc Passuen til/ lige effter
den samme vijs som Slangen locket E
vam til at falde fra Gud. Saadanne
Slangesuencker ere disse Jesviter/ ret vds
lerde paa / oc der mee vide retskaffen at
bedrage de eenfoldige/ oc det mee saadans
ne Ord. See min allerkierster Endog
du tilfalder den Romerske Catholiske Kir
cke/ da forlader du icke derfor Loffuen oc
Euangelium / Men du bekommer den rets
te egentlig smag oc Kundskab paa Loff
uen

Jesuiteſke Hiſtorie

uen oc Euangelium: Du lider her ingen ſkade/ men faar meget got/ oc ophøyes til ſtore Beſtilninger oc høye Digniteter/ bliſſuer off lige/ huor til wi oc vil ſindes dig behielgelig. Huad ville du fordi giøre hoſt de arme Stømpers Lutheraner? Kom fordi til off/ ved vor Biſtand kand du ophøyes til ſtor ære. See huor mange ſtatlige lærde Mend off Lutheranerne off ere tilfalden/ ſom nu ere ophøyet til ſtore digniteter/ ere Abbeder oc Biſper / huilcke de aldrig torde tenck en gang paa/ ſaa lenge de vaare Lutheraner. Vilde du der for / dig ſelff til ſtor ſkade/ off offuergiffue oc forlade? Bliſſ/ fordi her hoſt off/ ſaa ſkal alting gaa dig ſom du ſelff wilt. See/ mange Lutheraner Prædicanter med Huſtru oc Børn komme til off/ beklage dem om deris ringe Løn oc Underholdning/ Item / At de icke ere beſlectede eller beſuogrede med de Store/ oc derfor ey at kunde bekomme nogen høye Kald. Dem kunde wi vel/ fordi de haſſde Quinder oc Børn/ ey til off indtage/ dog forhielpe dem til Politiske oc Verdſſige Befalninger. Derfor / om du

Jesuiteſke Hiſtorie/

lyder off/ da ſkalt du fornemme dig her aff
en wiſigeliqe bade/oc frelſe dig ſelff : Men
lyder du off icke / da vndergiſſuer du dig
ſelff viſſe ſtraff/ oc viſt baade til Liff oc ſiel
forfarer. Med ſaadanne baade truſel oc til-
ſagen/ er ſnart et Herte / ſom til Berden
haſſuer nogen lyſt/ locket oc bedraget : De
naar de ſaa ere bedragne oc fraſalden/ ſi-
den ſtaa de heſtig paa at forſuare Pawens
vildfarelſe/oc imodſtaa den ſande Lærdom/
ſom dem tilforn nockſom vaar bekendt.
Saadane vaare Caſpar Franck/ Rabus
oc andre/ huilcke haſſue ſaaen en ynckelige
affgang.

Ehi Rabus en fornemme Docters
ſøn til Ulmiz/ ſom ilde waansleete fra
ſin Fader / da hand til Landsberg Anno
1584. vaar hoſſ mig/ oc wi noget med hin
anden om Religionen confererede/ da ſagde
de hand: Jeg aff fornemme Mend tilſkyndet/
haſſuer meget giort oc vdrættet/ huil-
cket ieg icke nu tør imodſige. Nu kalles ieg
hen til Ferdinandum, ſom er Herugens
Broder i Beiren. Aarsagen her til er/ ſom
Cruiſus Rector til Landsberg haſſuer
ſagt mig: Til Straubing haſde hand aar-
lig

Jesviteſke Hiſtorie/

lig Indkomſt offuer de 1500. Gylden/ men
 det vaar ham icke nock. Thi ſaa fordomi-
 neredede hand med Skøger/ driek oc dobbel/
 oe her vdoſuer ſatte Capittel vdi ſtor giold/
 Paa det at de af denne ſkadelige kreffte kun-
 de befries/henk alles hand til Eſlen. De da
 ſagde hand/ Kommer ieg helbrede tilbage
 igien/ ſaa vil ieg ſette mig et andet leſſnee
 for. Men neppe ſem vgger her effter ſinge
 Jeſviterne Dreffue/ at denne Rabus gick
 med Hertugen vdi Leiren/ oe vaar fuld aff
 Vijn/ huor hand aff Krigsfolck et ynckeli-
 gen bleff ihieſlagen/ oe døde vden Sacra-
 mentet. De Straubingefke Canicker gled-
 de dem ved / at de dette Laſt vaare bleffne
 erleddiget.

Men/ huad at denne Caſpar Franck
 anlanger/ da haſſuer hans famulus beret
 mig/ at da hand laa paa ſit yderſte Anno
 1584. til Ingelſtad/ville icke tilſtede noget
 Wenniſke at gaa ind til ſig/ men ſagde :
 Jeg haſſuer giort oc ſcreffuet meget mod
 min egen ſamulttighed. Viger alle vd fra
 mig. Nu er ieg for ting oc tingsdom/ ſnart
 faar ieg min Sentens/ oc anten dømmes
 ieg vnder/ huilcket ieg fryeter for/ eller oe

Jesuiteſke Hiſtorie/

ſeg dømmes fri/ huor om ieg dog ſol ingen fortrøſt vdi mit Hierte. Saa er hand alleene henſaren vdi ingen deris neruelſe.

Saa er det oe gaaen Valentio Baxo, ſom ſcaſald den Euangeliffe Tro/oe tilfald Paſſuen. Som hand giel fra Dulingen til Lawzing/der blef hand paa veyen aff een igiennem ſtungen.

Stephanus Agricola, oe en Apoſtata, drucknet ſig ſelff.

Anno 1587. vaar der 30. Frankoſer/ aff Religionen gode Euangeliffe. Aff armod indgaffue de ſig til Jeſviterne til Rom. Men nogen kort tid der effter/ ville de forrenſe fra Neapel oe til Loree: Paa Haſſuet ſom de komme i nød/ kende de vel/ at ſom Jonas ſordum/ ſaa oe de nu fornumme Guds vrede/ vilde ſaa igen vende tilbage til Chriſtum/ robte oe ſuctede/ men bleffue der. Dog effterdi det ſpurdes til Rom/ at de tilbage drog deris vildfarelſe/ da ere de ſom andre Kettere fordømt/ ſaa ſom den Jeſvite Hugo mig til Rom berette.

Den ſom haſſuer beſcreffuen Lojolæ
Eiff

Jesuiteſke Hiſtorie/

Liſſ og Leſſnet / ſcriffuer vel at forbemelte
 Lojola, ſkulle ſaaen en let Død og aff-
 gang. Men Turrianus Ieſuite, min
 ſynderlig bekendte ſagde tit og offte/ at
 Lojola vdi Meſſen/ vnder Maaltid og
 anden tider ſaa bleff plaget aff de onde
 Aander/ at hand her offuer haſſuer ſue-
 det megen kald Dødsens Sued. Boba-
 dilla ſagde om Lojola, at hand offte
 beklaget ſig / hand kunde ingen ſteds finde
 ro for de onde Aander. Octavianus de
 Jeſuiters Oeconomus til Rom ſagde
 mig/ At vor Fader Ignatius vaar vel en
 hellig Mand/ men mod hans yderſte/ da
 ryſte hand aff redſel/ ſom hand haſſde haſe
 en feber, og med ſtor ſuect ſagde: Jeg haſſ-
 uer beuiſt den Romerſke Kircke meget
 got: Jeg haſſuer ſeet vor Ordens ſtore
 Forleninger/ ſkønne Huſe/ Reſidenser og
 Collegia, men nu forlader det mig alt-
 ſammen/ og ieg veed aldrig huort ieg vil
 eller ſkal mig hen vende. Turrianus ſag-
 de/ at hand altid haſſde en ond Aand hoſſ
 ſig/ Ja end og op for Alteret i Meſſen/ og
 paa det ſidſte med ſtor Fryet og Redſel
 affdøde/ og bleff ſiden ſeet med et gruſom

Jesviteſke Hiſtorie/

ſort Anſiet. Anno 1554. ville de forſhytte
hans døde Legem hen til et Tempel ſom af
Alexandro Farnelio vaar opbygget/ da
bleff der aldrig funden et Been i Liſten aff
hannem/ ſom Jeſviterne ſelff ſige / Men
legge det ſaaledis vd / at hans Beene aff
Englene ere henførde. Huilket ieg oc vel
eror/ om mand forſtaar de onde Engle.

Xavierius ſom førſt indførde den Jeſ-
viteſke Orden i Indien/bleff i Haſſuet.

Turrianus ſelff/ om huilken ieg nu
offte haſſuer talet / offte til Rom ſig for
mig beklaget / at hand om dagen ſaa vel
ſom om natten meget lidde aff Spøgelſer.
Gud giſſuet/ſagde hand/ at ieg aldrig haf-
de læſt den Augſborgiſke Confes, mod
huilken ieg haſſuer ſereffuen. Gud giſſuet/
ieg haſſode aldrig læſt den Lutherſke Anto-
nij Sadeels ſcriſtter/ſom ieg ſatte mig op
imod. De haſſue indført mig i ſaadan for-
tuilelſe (huilket ieg ſiger dig ſom min ven/
her vnder Roſen) at ieg huerken kand til-
fulde ſamtycke vdi Lutheri meening/ oc ey
heller aldeles fra vores afrede. Men huad
ſkal ieg giøre? Ingen er ſom kand hielpe
mig. Oc der ieg met Guds Ord troſtede
hans

Jesviteske Historie/

hannem/sagde hand: Det er vel sand huad
du siger / men ieg er nu gammel her vdi/
saa ieg kand icke gaa fra. Saa døde hand
elendelig i fortuilelse. Gregorius de Va-
lencia fryeter for det samme endelige/ thi
hand siger sig oc fast aff Spøgelsse at be-
sueres.

Vdi min tid vaar en frater Jesvita
til Landsberg/ ved naffn Iohannes, som
vaar fra den Euangeliske sandhed afftrad/
oc indgaaen den Jesviteske Orden/paa det
hand kunde leffue i orckensløshed oc hafue
gode dage / huilcken siel er ynckeligt ende-
ligt. Thi som ieg selff saae oc hørde/da vil-
de hand ingen trost tilstede. Jesviterne ba-
re vel til hannem deris viede trinde Lamb/
Pater noster baand/ viede Kierner/ kors
oc Fane/ Monstrantz/ de loffde at bede oc
holde Messe for hannem/ de raadde at hand
skulle tro oc lide paa sine Brødrer oc andre
Helligens fortieniste/men det vaar alt for
gleffues. Thi hand suarede: Lager hen fra
mig alt dette/ thi/ fordi ieg troede her paa/
derfor bliffuer ieg nu fordømt. Jeg sagde
til hannem : Tro paa IEsu Christum.
Hand suarede: Jeg trode vel paa hannem/

Jesuiteſke Hiſtorie/

men ilde benectet ieg hannem. Aff en freſ-
 ſere/ er hand bleffuen mig en ſtreng dome-
 mere. Jeg kand aldrig ſaa ſalighed. Hand
 ſagde til Petrum Hispanum: Jeg beder
 dig/ anten ſla mig ihuel / eller laan mig en
 Kniff / at ieg kand tage mig ſelff aff dage.
 Thi ieg brender gandske aff Helſuedis ild.
 Der Jeſviterne hørde ſaadanne Ord / da
 holdte de hannem Raarſet for Dynen/ oc
 met viede Bræter rørde ved hans Legeme.
 Men hand ſagde: Lager bort dette/ i gi-
 re her met intet andet/ end bære mig Dlic
 til ilden. Jeg ſeer intet andet/ end Dieffle-
 ne met deris klør om mig / ſom ville tage
 mod min Stiel. Dem er ieg allerede off-
 uerantvordet/ thi ieg hafuer benectet Gud
 oc hans Ord. Der Jeſviterne hørde dette/
 befoel de de andre at gaa vd/ at de her off-
 uer ey ſkulle forarges / ſaa er hand vdi for-
 zuiſeſe ynckeligen henſaren. Om natten
 bleff grafuet til hannem/oc om morgenen
 ſom Sacriſtanus ville ſtencke viet vand i
 graffuen/ førend kroppen bleff begrafuen/
 da vdsprang der aff Graffuen en ſore
 Hund. Der Sacriſtanus ſaae det / gick
 hand forſerdet bort/oc ſagde de andre fra-
 tri-

Jesviteſke Hiſtorie/

tribus, at hand haſſde ſeet en Dieffuel.
Jesviterne ſuarede hannem: Der ſom du
haſſde ſtencke vied Vand paa hannem/
da haſſde hand icke forſtrecket dig: Hand
ſagde: Jeg vdpſte alle Vandet i Graffuen/
oc ieg bleff ligeuel forferdet.

I lige ſaadan maade er den Jesvite
te Clee til Lucern vdi Swiſzerland hen-
ſaren.

Korteligen at ſige/ Meſten parten
Jesviter hendte vdi allerſtørſt fortuilelſe.
De derfor tilſtede de icke gierne nogen
fremmede at gaa ind til dem paa deris
Gottesſeng/ at de aff deris Lærdom/ Leff-
net/ ſeder/ Gierninger oc endeliq̄t ey ſkuls
le komme i kundſkab om deris Vgudeligh-
hed/ oc aff ſaadan aarſag fraſalde Paſſue-
dommet/ oc antage den Chriſtelige Tro.

Concluſio oc Beſlutning offuer den gandske Hiſtorie.

Hvorfore / at ieg nu vil beſlutte den
ne gandske Hiſtorie / huilken ieg
i god tro oc loffue / ſaa ſom ieg ſelff
haſſuer ſeet oc hørde den / nu haſſuer
op/

Jesvireste Historie

opregnet / Jeg vil haffue ombedet alle oc
 huer Christen/at de for Jesu Christi barm-
 hertigheds/oc deris egen Sielcs saligheds
 skyld/ vdi alle maade sly oc sly disse Jesvi-
 ter saa som Blffue oc falske Propheter.
 Thi de ere Passuens tilbebundne træ/ som
 forgiffue Sielene met falsk Lærdom / oc
 vdsue allægomens krafft/formedelst mang-
 ge Plager de det paalegge : Hues gandske
 Selskab oc Læffnet er intet andet end idel
 huetleri/ huilcke met deris vduortis Gude-
 lighed ville siunes for Folck at være hellig-
 ge : Oc i denne sidste Verdens Alder/saa
 som Diefflens sidste Tienere helliggiøre
 den Romerske Antichristens vildfarelses/
 Affguderi oc squalder. Ja/ at ieg skal met
 klare oc forstandelige Ord vdynde dem(dog
 beder ieg/ mig dette holdes til gode) da sel-
 ge de i Verden Passuens dreck/ i stedet for
 Apoteckeri/oc met maect indtrenge løgn for
 sandhed : Huilcke der forsuare Passuens
 oc hans Selskabs slemme Sodomi / saa
 som en Gudelig ting/baguaske Guds egne
 Ord / bespotte den hellige Trefoldighed/
 benecte Christi Person oc Embede/ Bio-
 lere oc forkrencke Guds børns Testamens

Jesviteſke Hiſtorie/

te/ til intet giøre Daabens Krafft/ forkren-
cke alle Artickle vdi Troen/ vdlucke oc fris-
ligen offuertrede Guds Bud / oc i den ſted
holde paa nogen vnyttige oc wforngden
mennifkelige paafund/ foruende den Chris-
ſten Kirckes Nøgle til Tyranni / huus eis-
gentlige Gierninger ere Jødiſke / Hedniſ-
ſke/ Sodomiteſke oc obenbarlige Antichri-
ſtens Gierninger.

Jeg tal intet om den ſkade der diſſe
tyffactige Jugle giøre baade vdi Politien
oc Huſholdningen/ i det at de beuebne oc
opſette Børn mod Forældrene/oc hendras-
ge dem til deris Religion / ſa giøre dem
ſaa affpendige oc fremmede/ at de vel ere
ferdige at ſamle Steene oc ſtucker / der mee
at døde deris Forældre / oc der til hielpe
Bødelen om hand trengde/ ſaa ſom Jeſvi-
terne ſelff bekiende / nu nogen tid at være
ſkeet i Spanien. Jeg tal intet om/huors
ledis de fortære Enckers grund oc Gaarde.
Jeg tal intet om / huilcke lønlige Inds-
lands Forrædere de ere. Jeg tal oc intet her
om/ at de aleniſte her til ere forordinerede/
at de mee alle Practicker legge ſig eſfter at
for

Jesuiteſke Hiſtorie/

ſorraade/ bedrage oc forderffue de Euangeliſke Forſter oc deris vnderſotter.

W D ſom boer i Himmelen/ forſtyrre deris Raad oc Anſlag. Den H Erre Chriſtus/ ſom er ſin helligæ Kirckes Frelſere/ naadeligen beſkerme off fra dette ny Dieffuels Selſkab/ oc ved ſin hellig Aands Krafft/ denne Peſtilenſe naadeligen fra off affuende/ Amen/

A. M. E. N.

Handwritten text in a cursive script, possibly a signature or initials, located in the upper center of the page.

